

311293

వ త్రి ది న ము వ్ర క టి ం వ (బ డు ను

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూన్ నెల 23-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస శుద్ధ ద్విత్వీయ ౨.

No. 71
సంచిక ౭౧

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారినే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. వందభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బొణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
దేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

మ ద రా సు పె న్ని ట్లు ప్రత్యేక సదుపాయములు-జూను నెలాఖరువరకు మాత్రమే

ఇప్పటి ధరలమీద 100 కి 5 చొప్పున తగ్గించడమైనది. చెన్నరాప్రము, నైజామురాజ్యము, బొంబాయి రాప్రములో బొంబాయివరకు
గల ఏపట్టణమునుండి అయినా 50 రూ. కు పైబడిన అర్డరుకు రైలుఖర్చులు మేమే భరింతుము.

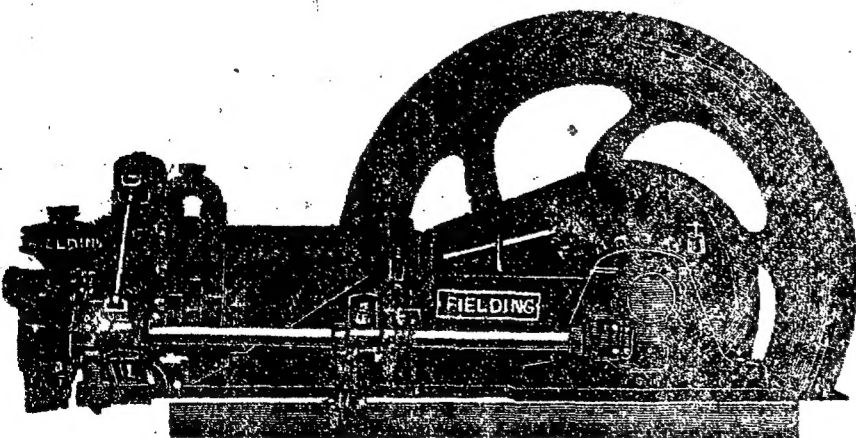
వ్యాపారస్థులకు మంచిలాభముగదా—తరుణము మించకుండగ అర్డరుపంపండి.

మ ద్రా సు పె న్ని లు ప్యా క్ట్ రి-మ ద్రా సు.

1964

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యీ యింజను నుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతినంతస్థి కరముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు న్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

పోల్ యెంటు:-

కరెఫోన్
నెం 690 రు. డి. యల్. శాస్త్రి ఆంధుకో.,
12, తంబు కెట్టిపిథి, మదరాసు.

పోస్టుకాపు
నెం 203 రు.

వెల్లింగ్ టన్ సి సి రూ

20.6-25 శనివారమునుండి 26.6.25 కుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6 గం-15 నిమి రాత్రి 9 గం-30 ని.

రెండు ప్రదర్శనములు

యూనివర్సల్ జ్యూయల్ నాటకము

హూ! డాక్టరు!

ప్రతి బిక్కరు చూడతగినది.

శ్రీ క్రోధన జ్యోతిష మార్గదర్శిని

ఈపుస్తకమును చదివినచో ఎవరికివారు క్రోధన సం॥
రమలో గణితముతో నిమిత్తములేకుండా ప్రతిగంట, శోబా,
మాసము, దశ, సం॥ ఫలితములు కాంటులు తెలిసికొనగలరు.
తగ్గింపు నెల పొస్తేజనహా 1-4-0 ఆణాలు.

శ్రీరాంప్రసాద్ జ్యోతిషమందిరము,

భీమవరంపొట్టు, భీమవరం తాలూకా, కృష్ణాజిల్లా.

గాంధీదైవజుడు

ధర్మశ్వాసయమైన 5 ప్రశ్నలువాసి పంపినయెడల సరియగు
భావిఫలితమునువాసి పంపెదము. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును
విలాసమునకూడ తెలుపవలెను. 5 ప్రశ్నలకు రు 1-0-0. పై
పత్రిప్రశ్నకు 0-4-0. (వి.సి. 1-4-0) ఒకసంవత్సరపుఫలమువ్రాయు.
5-0-0. ఆంజనేయజ్యోతిషాలయము, తిరుత్తణి, చితూరుజిల్లా.

వేలకు మందు నెల సీసా 1-కి రు. 0.4-0

ఈ మూసెను తలమించిన పేషు ఈపి నశించును. చర్మ
మును వెండ్రుకలకుహాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు. బొంబాయి,

“అదనపు దళము లేనిది మేము జీవింపజాలము”

గుత్తియందు విచారణ

—: () :—

రాజీప్రయత్నములు భగ్నమయినవిధము- జిల్లామునసముకథనము

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధివద్దనుండి)

గుత్తి, జూన్ 22:— గుత్తి అదనపు పోలీసుదళ నియోజనావశ్యకతనుగురించి విచారించుటకు నియమింపబడిన ఆర్. టెంట్, కోర్ట్ సీనియర్ ఈ దినమున తిరిగి విచారణ పొందినపుడు మదరాసుపోలీసుకమిషనరగు హేమిల్టన్ గారును కడపలూ జిల్లా మనసబు ఆర్. ఎస్. ఎస్. నరసింహాచారిగారును, నీలగిరిజిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుగు నిటిల ఫీల్డు గారును విచారించబడిరి. వీరుగాక, చింతలచెరువులోని కోన తిమ్మారెడ్డి కుమారులకు చెందిన వలసన్న, నారప్ప, బుద్దారెడ్డి ముగ్గురువారు విచారించబడిరి.

తిమ్మారెడ్డి ఇన్ స్పెక్టరు కేసరలు

మొదలుగా కోన తిమ్మారెడ్డి ఇన్ స్పెక్టరు కేసరలుగారి కేసును చూచుటగాని ఈ కేసును గత కేసువారము తానొసంగిన సాక్ష్యమునకు మరికొంత జేర్చిరి. చింతలచెరువునందు రెండేండ్లగా రెండు కక్షితర్ఫదననియు, నేరము లికమిన నెక్కువగాకుండ జేయుటకు ముందుబాగ్ లెగ అదనపు పోలీసుదళము నియమింపబడిననియు నుడిచెను.

జిల్లామునసము రాజీప్రయత్నములు

విఫలమగుట

1922 జనవరినుండి 1924 సం॥ డిసెంబరువరకును మూడు వత్సరములుగా గుత్తియందు జిల్లామునసముగనుండి ప్రస్తుతము కడపలూజిల్లా మనసబుగనున్న ఎస్. ఎస్. నరసింహాచార్యులుగారు, తమ రెండుపక్షములవారికిని పంచామితిచెప్పి చాలవరకుట గావించిన ప్రయత్నములు, ఎట్లు భగ్నమైనవియు వివరించిరి. నేను చాక్షీభువుకొనిన కొలది వారములలో నే నాయెదుటనున్న దావాలలో చాలభాగము, కోన తిమ్మారెడ్డి, క చిన్నారపరెడ్డిగార్ల కక్షలవిరోధములచే కలిపింపబడినవని తెలిసికొంటిని. ఆదానాలలోని పార్టీలు పై రెండుకక్షలలో నేర్పొయ్యక పక్షమువారుగ నుండిరి. అట్టికేసులలో నొక ప్రామాణికనోటుకేసు గమనింపదగినది. రివాల్యుయేనుటనుంచి తెదరించి అప్రామాణికనోటు వ్రాయించుకొనినది ప్రతిచారులవాడన వాడికి కొంచెముబోధించి, తేను పంచాయితీకిపెట్టుట కంగీకరింపజేయగలిగితిమి. లంధను మిమనుఅధికారి యగు మేకనీయరుగారు దాని లో పంచాయితీ చెప్పిరి. ఈ రెండుపక్షములకును రాజీప్రయత్నముల మంచిదని నేనును, మేకనీయరుగారును తలంచితిమి. రెండుపక్షముల పీడద్రును ఈ నూతన కంగీకరించిరి. ఒకపక్ష నాయకుడగు కోన తిమ్మారెడ్డి, నన్ను పంచాయితీదారునిగా సంగీకరించుచు వ్రాసిఇచ్చిరి. రెండవపక్ష నాయకుడగు చిన్నారపరెడ్డిగారుగూడ సంగీకరించెను. జిల్లాజడ్జిగారికి వ్రాయగా పంచాయితీ దారుగ పని జేయుటకు నాకు అనుమతి నొసగుచు, నాప్రయత్నము ఫలముగనొక ప్రజలకు చాలా లాభకరమని అభినందించిరి. ఈవాయితి కోర్టుకు జూరుగాన మేకనీయరుగారికి, అచ్చటి డివిజను ఆఫీసరుకు తేవరిరావు పంతులుగారిని గూడ గలసి ముగ్గురును పంచాయితీగా నేర్పరుచుటకు నూచింపగా నిరుపక్షములు సంగీకరించెను గాని కలెక్టరుగ డి. స్కాన్ సాహెబుగారు తేవరిరావు పంతులుగారి కనుమతి నొసగలేదు. అందుపై మిగిలిన ఇద్దరును, యూనియనుబోర్డు అధ్యక్షుడగు తిరుమలప్ప రెడ్డిగారిపేరును నూచించితిమి. కాని తిమ్మారెడ్డి ఇంకొకంగీకరింపలేదు. అంతట, భాగవతభ్యులగు ఎ. రంగనాథమొదలయిన పాఠశాలపేరును నేనునూచించితిని. ఆరెండరుల కంగీకరించెను. కాని చిన్నారపరెడ్డిగారు ఈవిషయములో ఈ త్యాగమునుగవ్వరుచుండలేదని తెలిపెను. ఆరెన్ పీడర్ల కేసుయములో భేదాభిప్రాయముగానించెను. ఇందుచే పంచాయితీ రాజీప్రయత్నము భగ్నమయ్యెను. కొంతమంది మాప్రయత్నముల గాకీర్తినించిన సభలయ్యెడిది. ఇది చాలవిచారకరము. తిమ్మారెడ్డిపక్షమునకు దొచ్చిన చాలదావాలలో అబద్ధపు సాక్ష్యము

న్నటుల నాకు దొచ్చెను. కొంతవరకుసాక్ష్యములను వారువదులు కొనుచుండిరి. 1928 సం॥ ఈ రెండుపక్షములకును ద్వేషములు చాల పెచ్చెను. అందుచే 1924 వత్సరమున పంచాయితీని గురించి తలంచుటకే వీలులేకపోయెను. ఈ ద్వేషములవలన నేరములెంత హెచ్చుచున్నదియు అందరికి తెలిసినవిషయము.

ఒక పోలీసు సబిన్ స్పెక్టరు

1928 జనవరినుండి 1924 జనవరివరకు గుత్తియందు పోలీసు సబిన్ స్పెక్టరుగ నున్న సయ్యదు బుద్దద్దీనుగారు చింతలచెరువునందొక దొంగతనము కేసును విచారించుటకు వెళ్లగా నచ్చటి ప్రజలలో కొందరు కోన తిమ్మారెడ్డి భయముచే బయటకైన వెళ్లజాలకపోవుచుంటి మనియు మరికొందరు చిన్నారపరెడ్డి భయముచే బయటికైన వెళ్లజాలకుంటిమనియు చెప్పకొనిరి. అంతటనుండియు నా గ్రామమున ముగ్గురుపోలీసు కాన్ స్టేబులు లు ను కాపలా జేసితిని. అంతియగాక తిమ్మారెడ్డిపై నను ఆరెన్ పక్షము వారిపై నను 107 నెక్కును క్రింద నెక్కులతో ప్రావీడింగు ప్రారంభించితిని. కాని క్రొత్త చార్జీషీటు పోపవలసిన 17-10-28 తిరిగి పంపెను. నేనువచ్చినప్పటినుండి, అంతవరకు క్రొత్తగా నా ఇరుపక్షములును గావించిన ఫిర్యాదులను జేర్చి దాఖలుజేసిరిని 19-2-28 ఇరుపక్షములకును చింతలచెరువునందు పెద్ద కొట్లాట జరుగుటకు సిద్ధముగ నుండెను. కాని బంబొక్తు కాన్ స్టేబులు రుపాకి ప్రేర్చి తెదరించి తప్పించెను. 28-2-28 లేదీన ఒక క్రిమినలుకేసులో తప్పించుకొని తిరుగుచున్న ఒక నేరస్థుని చింతలచెరువులో హంపమ్మ ఇంట్లో దాచియుంచుచున్నారని తెలిసి ఆరెన్ సరెస్టుజేయుటకు పోలీసుల నంపితిని. చిన్నారపరెడ్డి పక్షమువా డగు సిద్ధప్పయ్య మరికొందరును వచ్చి తెదరించి ఆరెస్టుజేయకుండజేసిరికాని తిమ్మారెడ్డి పక్షమువాడగు కులసన్న సహాయముచే నారెన్ సరెస్టు జేయగలిగితిమి 22-4-28 నుండి 29 లేదీ వరకు నా గ్రామములో ఒకపక్షమువారి ఇండ్లపై మరియొక పక్షమువారు రాళ్లు దువ్వకొనుట ప్రారంభమయ్యెను. అచ్చటి పోలీసులు దానికి భయపడి స్వయంబంధోక్తు కావలసిన గోరి. నేనంతట నాగ్రామమునకు వెళ్లి పరీక్షించితిని. రాళ్లు దువ్వకొనువిషయము నిజమని నేను జూచినదానిబట్టి విశ్వసించి ఇరుపక్షములపై చర్య దీసికొనవలసిన వ్రాసితిని. 5-7-28 లేదీన చింతలచెరువులో బోయ వెంకటేశు అను వరనిని హంపమ్మ యనుచరులు తల పగలగొట్టిరిని ఫిర్యాదు వచ్చెను. వెళ్లి పరీక్షింపగా నారెన్ దేహముపై దెబ్బల చిహ్నములు తలపై కొంచెము పగుళ్లును గానించెను.

న్యా:—ఈసమయము దంకటను అచ్చట నా ముగ్గురు పోలీసులును గలరా?

సా:— కలదు.

31 మే లేదీన రెండవపక్షమువారు తిరిగి హంపమ్మ పక్షమువారి నెదిర్చిరి. 28-7-28 లేదీన మరియొక బూటీ జేయుటకు సిద్ధపృపక్షమువారు ప్రయత్నించిరిని తెలిసెను గాని అది జరుగలేదు. వీని నన్నిటిని నారెండవచ్చా షీటులో జేర్చితిని.

చింతలచెరువు విరోధముల చరిత్ర

1922 సం॥ వరకును చిన్నారపరెడ్డిపక్షమునకు చెందిన తరువాల ప్రతిపక్షములకు తిరిగిన వలసన్న (చింతలచెరువు) అను వరకు సాక్ష్యమునకును నిట్లుచెప్పెను.

ఇప్పుడు తిమ్మారెడ్డి మేము అంతా ఒకపక్షము. మా గ్రామములో హంపమ్మది ఒకపక్షము. బుద్దారెడ్డి వారిది ఒకపక్షము. చిన్నారపరెడ్డి మాకు పరిపక్షముగాన అరెన్ కేసునకు తిమ్మారెడ్డిలో మేము చేరితిమి. హంపమ్మ చిన్నారెడ్డిపక్షము. తనను ఎవరో కాల్యరనియు అతనుకు 10 కేసులు ఖర్చు పెట్టిరి

వనియు అందురు 1000 లు మేము ఇప్పువలెననియు చిన్నారపరెడ్డి మహమ్మదకుగగా నిరూపించుటచే విరోధము వచ్చెను. అంతకు పూర్వము మేము విశ్రులము. ఆకేసు, మాపక్ష మంతటికి సంబంధించిన దని చెప్పి ఖర్చులను అందరిని అడిగెను. మేముంగీకరింపకపోవుటచే మాకొంపలా పీకించి నేలమట్టము జేసెదననియు కూసీలుచేయిస్తాననియు ఎట్లా పూరిలో కాపురము చేస్తాలో చూస్తాననియు తెదరించెను. తరువాత మాకు రావలసిన బాకీదార్లను డబ్బు చెల్లింపజుండాజేసెను. ఋణాశ్రయములు ఫోర్జరీ లని మొదట అన్నరుపెట్టి తరువాత అంగీకరించిరి. ఇప్పుటి కోవాంబా మాత్రమే ఇచ్చిరి. విగిలినదియ్యలేదు.

న్యా:—ఇది యంతయు చిన్నారపరెడ్డికి రని నమ్ముట ఎట్లు

సా:—ఇదివరకు చిన్నారపరెడ్డి మేముంతా ఒకటిగానున్నవారము మాకు తెలుసును. మరికొందరిని గూడ బాకీలు ఎగకొట్టవలెనని ప్రాత్యహించెను.

న్యా:—ఇంకా ఏవిధముగానైన మీకు తొందరలు చేసిరా?

సా:—నాకు తొందరజేయలేదు. మాపక్షమువారికి తొందరలు గలగజేయబడెను. మాయిలాకావారిలో వెంకటేశము మొదలగువారిని కొట్టి చెండిమొలతాడు మొదలగు వారిని లాగుకొనిరి. ఫిర్యాదుజేయగా పోలీసువారలు కేసు రిజిస్టరు జేసెనోలేదు. దొడియల నాగన్న అనేవాడు భకువులమేత తప్పుకొనుటకు వెళ్లగా నారెన్ బుట్టుబట్టు లాగుకొనిరి. పోలీసువారు కేసు దీసికొలేదు. తరువాత వాళ్లు కొట్లాటలు వార్ల ఇండ్లమీద మేము రాళ్లువేయుటనా వాళ్లు మాయిల్లమీద రాళ్లు వేయుట. అక్కడనుండి సందడిలో కొట్టుకొనుట జరుగును.

న్యా:—గాయము లయ్యెనా?

సా:—గాయములు తగులలేదు. ఇంతలో పోలీసువారు వచ్చి ఆపివేసెదరు. తరువాత మావాండ్లంతా హంపమ్మపైన బండిపాటు పెట్టిరిని చిన్నారపరెడ్డి మామీద కేసుపెట్టెను. కాని కేసు కొట్టివేసిరి. దానితరువాత గతవత్సరం ఫిబ్రవరిలో డెకాయటి జరిగెను. గజైల పుల్లయ్య, నారప్ప, వారాధి నారప్ప, బుద్దారెడ్డి అనేవారై ఇల్లు పూర్తిగా లూటీజేసి భాగ్యము సామానులు అన్ని ఎత్తుక పోయిరి. ఆసమయము నుండి అచ్చట 2 పోలీసు నెల్లప్పుడు కాపలాయుంటున్నారు. అందుచే ఇంతవరకు తిరిగి ఎట్టి అల్లరి జరుగుటలేదు.

న్యా:—ఈ ఆల్లలకు కారణమేమి?

సా:—వీలు తిమ్మారెడ్డికి చిన్నారపరెడ్డికి గల ద్వేషములే కారణము.

మీ పూరిలో ఆల్లలు నెవరైన ప్రాత్యహించిరా?

సా:—చిన్నారపరెడ్డియే ప్రాత్యహించెను.

మేడియాకుల పల్లెలో క్రొత్తగా పోలీసుపెట్టెరనువిషయము తెలియును. చింతలచెరువునకు ప్రతిదినమ ఇద్దరువచ్చుచుందురు.

వాళ్లు లేకపోతే మేము ఇంకా సంసారములు జేయుటెట్లక్కడ? చిన్నారపరెడ్డి మా ఇండ్లను లూటీ జేసెదరు. మా పూరిలో మానాల్లు ఇండ్లను ఇద్దరు మూలికుటుంబమును తప్పు, విగిలిన గ్రామముంతా చిన్నారపరెడ్డిపక్షమువారే.

న్యా:—ఆరెన్ పక్ష మే అందరు నవలించుచుంటేమి?

సా:—ఆరెన్ చాల ప్రబలుడు. ప్రజలు వానిపక్షము లేకపోతే మాకు పట్టివగలియే పట్టును. కొందరు భయముతోను కొంద రారెన్ ఆధిక్యముపల్ల నారెన్ పక్షమే వుండురు. క్రొత్తగా పెట్టిన పోలీసుదళము ఖర్చు మేము భరించెదము. పోలీసు సహాయములే మేముక్కడ జీవింపజాలము.

ఒకనిని కాళ్లుచేతులు విరిచివేయుట

నేను భోజనముజేయుచుంటిని. తలూపబ్బి పిరిచి, కెడ్డి గారును మల్లెపల్లి పెంజొబరావుగారును వీలమనున్నారని తెచ్చెను. భోజనమునర్చి వచ్చెదా” నని తెప్పిరిని. ఇంతలో చాలమంది లోపలికివచ్చి, భోజనముచేయుచున్న నన్ను మట్టి ముట్టి “చిన్నారపరెడ్డి నీకాళ్లును చేతులును విరుగగొట్టుమన్నాడు” అని చెప్పి పట్టుకొనిరాది, మెడపట్టి నెట్టి పీడిలోనికి లాగుకొని వచ్చి కాణాకర్రలతో మెదిరి. అక్కడనుండి నాకాళ్లుపట్టుకొని క్రిందపడజేసి రెండుభ్రూంగులమారము పూరిచెలు పలకు లాగుకొనిపోయి ఒకదొంగవద్ద పడజేసి చేతులుక్రిప్పి విరుగదీసిరి. నాకాళ్లును విరుగదీయుటకు క్రిష్ణబాచిరి. కాని నా మడికాలు తిరుగలేదు. అంతలో ఇద్దరు, పెద్దరాళ్లును తెచ్చి నాకాకాళ్లమీదజేసి తిరుగకొట్టిరి. ఇంతలో నోడీలోనుండి

రక్తము గ్రక్కుకొని స్వహత్య పడిపోతిని. ఎవరో ఇంటికి వెచ్చిపడలేరి. ఎనిమిదివలసలవరకు నాకు స్వహత్య లేదు. పోలీసుసబ్ ఇన్స్పెక్టరువచ్చి ఎవరెవరొట్టిరో రిపోర్టు ఇవ్వవలసినదని యడిగెను. కాని వారిశ్రేణు చేప్పితే చంపివేస్తారని యు, నాకు పిల్లలున్నారనియు చెప్పితిని. బండిక్రింద వడిలి నని జెప్పవలసినదనియు లేకపోయినయెడల ప్రాణముల తీసి వేసెదరనియు బెదిరించగా అట్లే పోలీసువారికి చెలిపితిని

అట్టిపల్లెగ్రామకాపురమునకు మస్తానప్ప అను నతడు సాక్ష్యమొసగుచు వైకధను జెప్పకొనెను. మస్తానప్పకు 40 వత్సరముల వయస్సుండును. అతడు సాక్ష్యమొసగుటకు కంటు చు వచ్చి తాను నిలుచుకొన లేన నియు ఆ పనము గావలెననియు అడిగెను. అ 10 దు పై న్యాయాధికారి ఆతనికి కుర్చీనిప్పించి ఎందుచే నిలువలేవు, కాలికిమి అని యడిగినపుడాతడు వైకధను జెబుకొనెను. మస్తానప్పచేతులు చలకలుగనుండి విరిగిపోయియుండెను. కాలకుడ విరిగియుండెను.

న్యాయాధికారి: ఇది ఎప్పుడు జరిగెను.

సా: 1 1/2 సం॥లయ్యెను.

న్యాయాధికారి: నిన్ను బెండుకు పింపించిరి?

సా: నాసోదరుడు చిన్నారప్పను కాలెనను కారణముచే పగడిర్చుకొనుటకును. నేను తిమ్మారెడ్డిపక్షమున కలసినందుకును ఇట్లుచేసిరి.

న్యాయాధికారి: నిన్నుంకేదిగమగనైన పింపించిరా?

సా: నేను బెండువత్సరములుగా భూములను సాగుజేయుచుండ బంజరుగా నుంచవలసి వచ్చెను. నేను పైరు చేసినయెడల చిన్నారప్ప పక్షమువారు వచ్చి వానిని లాగుకొని పోయెదరు.

న్యాయాధికారి: ఇది నీ భయమా, లేక అట్లు జరిగెనా?

సా: ఒకమా రట్లు జరిగెను. అవిషయమును పోలీసువారికి రిపోర్టుజేసితినిగాని ఇతరసాక్ష్యము లేదని కారణముచే నా రెడ్డివరకు దీసికొనలేదు.

జిల్లాపోలీసు సూపరిం టెం డెంటు

1922 సం॥ జనవరినండి 1928 ఏప్రిలవరకును అనంతపురముజిల్లా పోలీసు సూపరిం టెం డెంటుగ నుండి ప్రస్తుతం నీలగిరిలోనున్న నిటిలకట్లగారు తరువాత సాక్ష్యమొసగుచు తాను చార్జిప్రొద్దుకొనునప్పటికి, చిన్న నారప్ప పక్షమువారును తిమ్మారెడ్డి పక్షమువారును ఒకరిపైనొకరు పెట్టుకొనిన పిటిషనలు చాల అధికముగ నిలచియుండెననియు, అప్పుడు బెండుపక్షములపైనను సెక్యూరిటీ ప్రాసీడింగులను పెట్టెనెత్తించిననీయు కాని తుదకు వానిని వదలివేసిననీయు నుడిచెను. అప్పుడు తరుచుగా కొట్లాటులుజరుగుట, బాంబులు మొదలగు ప్రేలుడువస్తువులను తయారుజేయుట మొదలగు నేరములు జరుగుచుండెను.

బయటకు పోవుటకుగూడ భయము

చింతలచెరువు కాపురమునకు బుద్ధారెడ్డియను నతడు సాక్ష్యమొసగుచు చిన్నారప్పరెడ్డి తమ గృహములను లూటీ చేయించెనని బెదిరించెననియు, అందుపై నాతని శత్రువగు కోస తిమ్మారెడ్డివద్దకు వచ్చి అతనిద్వారా పిటిషనుల వాఖలు చేసితిమనియు నుడిచెను.

న్యాయాధికారి: అంతమంది ప్రిడరులుండగ తిమ్మారెడ్డివద్దకే వచ్చుటెందు?

సా: మిగిలిన ప్రిడరులందరు చిన్నారప్ప ప్రభుత్వముగా న అతని పలుకుబడిలో నుండురు. అందుచే అతని శత్రువగు తిమ్మారెడ్డివద్దకు వచ్చితిమి?

సా: ఇకను నడువుచు అదనపు పోలీసు దళము వ్యయము భరించుటకు సిద్ధముగ నుంటిమనియు, ప్రస్తుతము నేవ్వము జేసికొనుటకు బండ్రిగా బయటకు పోవుటకు భయపడుచున్నామనియు నుడిచెను.

న్యాయాధికారి: భయపడు బెండుకు?

సా: చిన్నారప్పమునుప్పులు పట్టుకొని కొట్టెదరు. మానీ జేసినను దిక్కులేదు.

ఒక ప్రేయిక్క భర్తను చంపుట

“నారప్పను కొట్టెనని. అప్పుడు నేను బాలికలను, వాకానారప్పలని నారప్ప కేసును జూరుటకు వెళ్లితిని. కాని వారు నన్ను చుటకు వెళ్లినయలేదు. నాకొడుకు ఫిర్యాదు జేసెను. పోలీసువారు వ్రాసికొనిరి కాని ఎవరిని అరెస్టుజేయలేదు. నారప్పను చంపిన పెద్దయెరికిలి మామూలు భార్యలకు అతనిపై నెలకు సాక్ష్యమును జెప్పటకు వచ్చెదరు” అని పెద్ద

వదుగూరు కాపురములను పెద్దక్క అను నామె తన శోచనీయచరిత్రను చెప్పకొనెను.

న్యాయాధికారి: నీ భర్త నెందుకు చంపి?

సా: పెద్దపరికిలివద్ద నారప్ప కొంత అప్పుజేసెను. దానినదీర్చుటకు నాకొడుకాతనికి 10 వత్సరములుకూలిజేసితిచ్చెను. అటుపై నాకీవత్సరము నిమ్మనియడుగ నివ్వక పోట్లాడి తుదకట్లు కొట్టెనని.

మాత్రంజేసినను సాక్ష్యము లేకపోవుట

“నాకు గుండుకు అనే అన్నగలదు. అతడు పెద్దపక్షముగూరువచ్చిచే కొట్టెననిబడెను. అతనిని జూరుటకు నన్ను ప్రోత్సహించెను. ఇది జరిగి 10 నెలలయ్యెను. నేనప్పుడు గుత్తియందు నివసించుచున్నాను. ఆ ప్రాల్లో ఎవ్వరను సాక్ష్యము పలికి సహజమునర్చువారు లేకపోవుటచే నేను ఫిర్యాదు జేయలేకపోతిని” అని పెద్దపక్షముగూరు కాపురములను మారెప్పు అను మరొక ప్రేయి చెప్పకొనెను.

కొట్టెలు ఇచ్చి వేయనందుకు లూటీ

చింతలచెరువు గ్రామములను వారాధి వారము అనునామె సాక్ష్యమొసగుచు, బుద్ధారెడ్డి కొన్ని పుట్ల కొరలను తనగృహమునదామగ నెననియు, అతని విరోధులను చిన్నారప్పరెడ్డి హంపమ్మగార్లు ఆకొరలను తమకు వశపరచువలెనని గోరగా తానందులకు నిరాకరించుటచే 1924 సం॥న చింతలచెరువుబండిపోటునందు తన ఇల్లుగూడ లూటీజేసి రసియనుడిచెను. అంతయిగాక నాకు బాకీదార్లనుపిలిచి, నా బాకీలను చెల్లించవలదని నాయెదుటనే ప్రేరేపింపగా వాల్లిచ్చుటకు నిరాకరించిరి.

ఏదో ఒకపక్షమును జేరకలేవదా?

తరువాత చింతలచెరువు కాపురమునకు యెరగుంట నల్లయ్య అనునతడు సాక్ష్యమొసగుచు, చిన్నారప్పరెడ్డిని మానీ జేయనెత్తించిన కేసుందు ఖర్చులలో నొకభాగము నొసగుటకు నిరాకరించుటచే చిన్నారప్పరెడ్డితో విరోధమువచ్చెనని విషయమును బలపరచుచు, 1924 సం॥ చిన్నారప్పరెడ్డిజేయించినదోపిడియందు తనకు చెబ్బలుతగినననియు, తనసాక్షులను లాగుకొనిరనియు, తాను వారిపక్షమున చేరుచో నాయాస్తిని తిరిగి ఇచ్చెదమని చిన్నారప్పరెడ్డియ నుంపమ్మయ్య చెప్పిరిగాని అట్లుజేయలేదనియునుడిచి పోలీసురక్షణలేనిదే తానుబ్రతుకేమని చెలిచెను.

న్యాయాధికారి: హంపమ్మకు నీకువిరోధకారణమేమి?

సా: హంపమ్మ చెన్నారెడ్డికేసుఖర్చులలో కొంత భాగము చెల్లించెను. మేముచెల్లించలేదు.

న్యాయాధికారి: మీకంత భయముగా వుంటే ఆపక్షములలో నెందుకు జేరవలెను?

సా: మేము యేదో ఒకపక్షములో జేరితిరవలెను. వొంటరిగా ఎందులో జేరకుండ నుండుటకు వీలులేదు. అందుచే మాలో నొకరికొకరికి సహాయముగానుండుటకుగా నొకపక్షముగా జేరితిమి? ఒకదినము పోలీసు కాపలా లేక పోతే మాయనైన హంపమ్మ బహుళలో కొట్టించింది. పోలీసులు లేకపోతే కొంతలు దోస్తారు. మనస్సులను చంపెదరు. ఏమాత్రమును సాక్ష్యమునురాదు అని యాతడు నుడిచెను.

ఏపక్షమునకును చెందనివారి భయము

రావులడికి గ్రామకాపురమునకు హనుమంతరావు తాను 4 వత్సరములక్రింద కొన్ని బావులు కంట్లాట్టదీసికొంటిననియు అప్పుడు చింతలచెరువు పెద్దతిమ్మారెడ్డి క్రితియుండెననియు అతడును బుద్ధారెడ్డియ కలసి తనవద్దకువచ్చి తన కంట్లాట్టులలో సగముయ్యవలెనని అడిగిననియు చెలిచెను. నాకు లాభము రాలేదని చెలిపిరి. నీకు రు 1000 లు లాభము వచ్చెను. అని చెప్పి అందులో సగము 500 లు ఇవ్వవలెననియు, అట్లు ఇవ్వకపోతే ఇల్లు లూటీజేసెదమనియు చెలిపిరి. మా ఇంట్లోగల పెండి బంగారు వస్తువులను, బండి ఎద్దులను ఆమె త్రముక్రింద నిచ్చివేసిరి. వారు వానిని దీసికొని 24 గంటలలోగా గ్రామమును వదలిపోవలసినదని యుత్తర్యజేసిరి. భూములున్నవి.

ఇంతతరగలో నెట్లుపోవుట? కొంతవ్యవధి నొసగవలెనని యడిగితిని. అంతట బుద్ధారెడ్డి కోపముతో తనమాటకు బదులుచెప్పెదగా యని బెదిరించెను. నే నప్పుడు పూరువెడిలిపోయి, ఇతర గ్రామములందు ఒకవత్సరముంటిని. పెద్దతిమ్మారెడ్డి చనిపోయినతరువాత రి వత్సరములుగా తిరిగి మాగ్రామమున నివసించుచున్నాను.

న్యాయాధికారి: ఇప్పుడు నీకేమియు నుపద్రవభయము లేదుగదా?

సా: ఇప్పుడు కక్షలు మోచినవి. మేము వానితో ప్రసక్తిపెట్టుకొనకున్నను ఏదోయొక పక్షమువారినుండి యుపద్రవముగలుగునని బెండుపక్షములును జూచి భయపడుచున్నాము. వారిలో నెవరైన ఏ కేసునందైన సాక్ష్య మివ్వవలసినదని యడుగవచ్చును. అప్పుడు నీజముజెప్పవో యేదోయొక పక్షమువారికి విరోధులగా మాలసివచ్చును.

సా: సాక్ష్య మివ్వవలసినదని నీవెవరైనయడిగిరా?

సా: కొన్ని సివిలుదావాలలో నన్ను సాక్ష్యము వేసికొనిరిగాని తరువాత వదులుకొనిరి. వానిలో సాక్ష్యము జేప్పినయెడల నాకు కష్టమయ్యెడిదే!

యర్రగొండ వారప్పయను చింతలచెరువు వాస్తవ్యుడు కలసన్న చెప్పిన కథను బలపరిచి, తామెంటరిగా బయటకు వచ్చి తమపనుల జేసికొనబాలకుంటిమనియు, పోలీసుల నుంచకపోయినచో తా మాగ్రామమున వాసము జేయబాలమనియు చెలిచెను.

మేడిమాకులపల్లె అను గ్రామమునకు వెనుక కరణముగా నుండి బర్రువు జేయబడిన వెంకటేశ్వరా అనునతడు న్యాయాధికారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగు చిన్నారప్ప మంగలివారును చాళివారును తనకు నేపజేయకుండజేసెననియు అతనిభయముచే తన కరికికమునకు నెలవు పెట్టి గుత్తి పోలిపోయి వచ్చితినియు, వెల్లి పనిలో ప్రవేశించవలసినదని డిప్యూటీ కలెక్టరు త్రవ్వచేయగా మరిమాడు నెలలు నెలవడిగితినియు ఈలోపుగా చెన్నారప్పరెడ్డితో రాజీజేసికొనెదనని జెప్పరిననయు, కాని డిప్యూటీ కలెక్టరుండుకు అంగీకరింపక బర్రువు జేసెననియు జెప్పి, మేడిమాకులపల్లెలో తన కింకను 22 ఎకరములుగలదనియు కాని ఆగ్రామమునకు వెల్లివనో చిన్నారప్పరెడ్డి మానీజేయునను భయముచే నింతకాలముగాను ప్రాంతమునకు వెళ్లుటలేదని నుడిచెను.

న్యాయాధికారి: నీ భూముల సరియలచేత సాగుజేయించుకొనలేక పోతిరా?

సా: కోస తిమ్మారెడ్డి భూములనే ఎవ్వరును సాగుజేయ నిరాకరింపగా మాబొంట్ల భూముల వెనరుసాగుచేసెదరు?

చింతలచెరువు కాపురమునకు ఎర్రప్ప అనునతడుగూడ చింతలచెరువులోగల విరోధములను, గురించిన ప్రజల భయములను గురించియు వివరములు బలపరిచెను.

తిరిగి విచారణ చేపు జరుగును.

పూనా స్తాంపులకేసు

ముద్దాయిలు సెషన్సుకు పంపబడిరి

పూనా, జూన్ 20:—పూనా జెనరలు పోస్టుఆఫీసులోరు 2400 అపహరించివారని పోస్టుమాస్టరు జె.సి. బలంగ్లయి నుగారిపైనను డిప్యూటీ ప్రెజరరు బుధాకరుపైనను వాని అసిస్టెంటు షేకుపాసాపైనను తేబడినకేసులో నేడు యన్. సి. ప్రెమింగు గారు సేరములను తయారుజేసి ముద్దాయిలను సెషన్సుకుపంపెను. ప్రెమింగురు ముద్దాయిలను పొడ్డుపోస్తూను హరిహరకుల్కరణియ కలిసి క్రిందటి ఫిబ్రవరి 28 తేదిన మరెయొకచోట 900రూపాయలు అపహరించెనని మరెయొక నేరము మోపబడెను. మొదటి కేసులోనున్న సాక్షులేతిరిగి విచారింపబడిరి. విచారింపగా ముద్దాయిలందరును తాము నిర్దోషులమని చెప్పిరిగాని ప్రేటుమెంటులను సెషన్సు విచారణలో నిర్దుమనిరి. (ఆ. ప్రె)

అంధులకే

Last Few Copies of

"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled

by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.

Victoria Depot, Mylapore, Madras.

శ్రీ శ్రీ దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారు

ఆంధ్ర దేశము

భీమవరం

జూలై 19 వ తేదీ భీమవరం సాయంత్రము 5 గంటలకు భీమవరం పురజుల శ్రీయ్యత గంధం వెంకయ్యనాయుగారి అధ్యక్షతక్రింద, గాంధీచావునందు సమావేశమై దేశబంధుదాసుగారి ఆశయములను వేరేమునకు తీరని కొంత గతినెవరి విచారించుచునూ ఆత్మకాంతిని పొందుగాక యుచున్నా వారి కుటుంబమునకు యాభ్యుజ్జ్వల తమమనఃపూర్వక సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నారనియు తీర్మానించడమైనది.

కాంగ్రెసు.

ప్రొద్దుపల్లి (విశాఖరంధ్ర)

శ్రీయ్యత దేశబంధు దాసుగారి కుమార్తె 18 వ సాయంత్రము నాలుగంటలకు అంధ్రపత్రికలో చూచి గ్రామమునకు నిర్దిష్టస్థానమునకు విచారనూచకముగా గ్రామములో నుకూలులు, శేతపనులు వగైరా కట్టివేసిరి. చూచి 3 గంటలకు గ్రామమునందరు రామారాయ పురమందిరమున సమావేశమయి చిత్రరంజనని ఆత్మకృత శాంతికారకు దైవమును ప్రార్థించిరి.

అంతకుపూర్వ దేశబంధుని చరిత్ర మాగ్రంథలకు సహాయ భార్యదాసుగారి శ్రీయ్యత రావు సత్యనారాయణస్వామి గారువచ్చిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

గుడివాడ

జూలై 19 వ తేదీ గుడివాడ సాయంత్రము 18 వ తేదీన తెలిసినది. 19 వ తేదీన జూలైలోని నుకూలులన్నియు ముగిసినట్లయి, సాయంత్రము దాసుగారి కుటుంబము భజనతో జరిగినది. గాంధీచావునకు శ్రీశివలూరి మల్లిఖార్జున రావుగారి అధ్యక్షతక్రింద 4 భ సమావేశమైనది. అధ్యక్షులను శ్రీమంధిరిలో రాజగోపాలంగారును, శ్రీగూడూరు రామచంద్ర రావుగారును దాసుగారి కుటుంబమునకు విశ్రమముగోధించిరి. తుమ్మపల్లి వెంకటేశ్వరంగారు పర్యాయులు చదివిరి. సానుభూతి తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా ఆంగీకరింపబడినది.

(ఒకవిలేఖరి)

గుడివాడ యూనియను బోర్డువారి తీర్మానము

త్యక్తగణము నిరంతరము మాతృదేశమునకై తమ యాభ్యుత్థి అభివృద్ధి కుమార్తెయొక్క కలకత్తా లాస్యమేయరు అయినట్లయి కీర్తి కేసులను శ్రీయ్యత దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి తీర్మానమునకు గుడివాడ యూనియను బోర్డువారు తమ స్వయంభూత్యకమున ఆధికవిభుమును వెలిబుచ్చుచు వారి ఆధ్వర్య శ్రీవరమేశ్వరంగారు శాశ్వతకాంతి కుటుంబమును ప్రసాదించుచు యరి ప్రార్థించుచున్నారు. ఈతీర్మానం వారి కుటుంబమునకున్న ప్రేమకాత్మకమున్న ప్రతికలకున్నా నిశ్చయించెను.

మరీదునాగన్న,

(ఒకవిలేఖరి)

కావలి

(విశాఖరంధ్ర)

జూలై 21 తేదీ కావలిలో 6 గంటలకు శ్రీయ్యత దేశబంధు దాసుగారి యజమాన్యముక్రింద కీర్తి కేసులైన దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి ఆశయములను సానుభూతి తెలుపుటకు 2 బహిరంగసభ కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలతో గూడుకొని జరిపబడినది. పురపంచములెల్లరు సభకు విచ్చేసి యుండిరి. శ్రీయ్యత దేశబంధుదాసుగారి కుటుంబమునకు దేశమునకు కలకత్తా లాస్యమేయరు అయినట్లయి కీర్తి కేసులను శ్రీయ్యత దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి తీర్మానమునకు గుడివాడ యూనియను బోర్డువారు తమ స్వయంభూత్యకమున ఆధికవిభుమును వెలిబుచ్చుచు వారి ఆధ్వర్య శ్రీవరమేశ్వరంగారు శాశ్వతకాంతి కుటుంబమును ప్రసాదించుచు యరి ప్రార్థించుచున్నారు. ఈతీర్మానం వారి కుటుంబమునకున్న ప్రేమకాత్మకమున్న ప్రతికలకున్నా నిశ్చయించెను.

విశాఖపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

దేశబంధుదాసుగారి కుమార్తె 18 వ సాయంత్రము 5 గంటలకు భీమవరం పురజుల శ్రీయ్యత గంధం వెంకయ్యనాయుగారి అధ్యక్షతక్రింద, గాంధీచావునందు సమావేశమై దేశబంధుదాసుగారి ఆశయములను వేరేమునకు తీరని కొంత గతినెవరి విచారించుచునూ ఆత్మకాంతిని పొందుగాక యుచున్నా వారి కుటుంబమునకు యాభ్యుజ్జ్వల తమమనఃపూర్వక సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నారనియు తీర్మానించడమైనది.

రాజమహేంద్రవరము

దేశసేవాదరంధ్రమును, త్యాగమూర్తియు, దయాధర్మ హృదయుడును, ఆ ప్రజనరక్షకుడును, దీనజనపోషకుడును, శ్రీ శివగంగాచిన వ్యాసునాదియు, కవిచంద్రుడును, భారతమాత ఆనందబిడ్డయు, మహాత్మాకరంచంద్ గాంధీయొక్క కుడిభుజమును, స్వరాజ్యపక్ష నాయకశిఖామణియు, రాజనీతిజ్ఞుడును, భారతీయ యువకుల హృదయముల నాకర్షించి, ఉన్నా యులచేసి, ఆత్మసమర్పణము చేయగలుగునట్టి ప్రచండకార్య కూరత్వమును, నిరుపమానముగ ఉత్సాహమును, త్యాగమును చూపినట్టి మహావిప్లవకారుడును, భిక్షకుడును, గృహస్థ ఆశ్రమమును త్యజించి కొండలజేరి, హరినామస్మరణ గావించుచు నిర్యాణము జెందిన లోకోత్తరపురుషుడు నగు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వగమచు రాజమహేంద్రవర పురపాలకసభసంఘమునా కీర్తి కేసులను శ్రీయ్యత దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి తీర్మానమునకు గుడివాడ యూనియను బోర్డువారు తమ స్వయంభూత్యకమున ఆధికవిభుమును వెలిబుచ్చుచు వారి ఆధ్వర్య శ్రీవరమేశ్వరంగారు శాశ్వతకాంతి కుటుంబమును ప్రసాదించుచు యరి ప్రార్థించుచున్నారు. ఈతీర్మానం వారి కుటుంబమునకున్న ప్రేమకాత్మకమున్న ప్రతికలకున్నా నిశ్చయించెను.

తీర్మానము:—“కలకత్తా మేయరును, గొప్ప దేశనాయకుడు నగు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వలన దేశమున కపారసప్రతికటించిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.”

ఈతీర్మానాంగంధము సభ నిలుపుచేయుట.

(విలేఖరి)

ముస్తాబాదా

ఈగ్రామములో 20-25 తేదీన టిక్ పుస్తక భాండాగారభవనములో దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వలన దేశమున కపారసప్రతికటించిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.

(1) దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వలన దేశమున కపారసప్రతికటించిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.

(2) ఈ భాండాగారమునందు చిత్రరంజన దాసుగారి యాభ్యుజ్జ్వల తమమనఃపూర్వక సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నారనియు తీర్మానించడమైనది.

(సభ్యులు)

వెంకటగిరి

శ్రీయ్యత దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వలన దేశమున కపారసప్రతికటించిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.

తీర్మానము:—“దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆశయములను వలన దేశమున కపారసప్రతికటించిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.

తుని

కీర్తి కేసులను శ్రీయ్యత దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి యాతకు శాంతిని ప్రసాదించుచు భగవంతుని ప్రార్థించుటకై మాతని కాంగ్రెసు సంఘమువారిచే నిన్న 20 తేదీ శనివారంసాయంత్రమున బహిరంగసభ జరుపబడినది. ఆసభలో దాసుగారి కుటుంబమునకు సానుభూతి తెలుపు తీర్మానమునకు 4 భ సమావేశమైనది. శ్రీ రాజా, మిర్జా నల్లపరాజు అప్పల నరసింహరాజుగారి రధ్యక్షతవహించిరి. పెక్కురూపాయలను వరకును యూనియన్ డైరెక్టుర్ వగైరా పురపంచములను సభనలంకరించిరి. చిత్రరంజనని స్మారకత్యాగాది సద్గణములతో శ్రీయ్యత కొండపల్లి జగన్నాథదాసుగారి క రమ్యమైన కేయమును పాడిసభ్యులనునన్నులు చిత్రరంజననిలో లీనమున నట్లు నిరంతరకృషిధారాలోచన లగునట్లు పఠించిరి. ఆసభ్యులు పాడుచున్నంతసేపును, తీర్మానము నామోదియ నవ్వడును సభ నిశ్చయముగా నుండెను.

(ఒకవిలేఖరి)

తణుకు

తణుకు, జూన్ 20—నిన్నటి సాయంత్రమున 6 గంటలకు గాంధీ చావులో గ్రామకాంగ్రెసు సంఘమువారి యజమాన్యము క్రింద యొక సార్వజనిక బహిరంగ సభ దేశబంధు దాసుగారి కుటుంబమునకు పాడుచున్నట్లు తెలియబడుచు లకై కావించబడినది. ఈ పురపంచములందరు సభ నలంకరించిరి. శ్రీయ్యత గాది కుటుంబము అగ్రాసనాధిపతులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీయ్యత నాలుగవలయ్యగాను ఈదిగువతీర్మానమును పాడించిరి. “దేశభక్తకృతేంద్రుడును భారత వీరుడును అఖిల భోగ త్యాగియునగు దేశబంధు చిత్రరంజనని యాకస్మికమరణమువలన భరతమాతకు సంభవించిన విశత్తునకు యాసభవారు వారి దుఃఖమును వెలిబుచ్చుచు కీర్తి కేసుల ఆత్మకృత శాంతినిగలుగజేయగలం దులకు ఈశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాడు. సభ్యులందరు యాతీర్మానము నేకగ్రీవముగా ఆంగీకరించి వారందరు అయిదు నిమిషము లవరకు నిలబడి కీర్తి కేసులయినవారి ఆత్మకృత శాంతి నొసంగ గలందులకు దైవమును గూర్చి ప్రార్థించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

విషాదము

[ఇంద్రగంటి నాగేశ్వరశర్మగారు]

- గీ. కాంతిసంగరరంగస్థ - లాంతరమున
- దేశబంధుడు పడెనని - తెలియగా నె
- నిర్భరవిషాదపూర్వక - నెమ్మనంబు
- ఎరియసాగెను, లేఖని - జరుగదాయె.
- గీ. కార్యదీక్షాగుండెక - గలుగనగు నె
- విజయదే లేనిపోరాడె - విజయమేది
- మాతృదాస్యవిమోచన - మార్గమునకు
- దైవమేయనకూలింప - దలంపదాయె.

- * * * * *
- గీ. “మీనిరంతరదాస్యమే - మీకుఁజెల్లు
- ప్రైవేటుకూలమేదమీ - పన్నిధాన”
- యనుచు స్వారాజ్యసీమకు - జనితేవేపును
- అమలస్వచ్ఛందలీలని - హరమిని.
- గీ. ధారవోసితికేవలం - తల్లిబుణముఁ
- దీరుతంగాదలంచెయె - ధీనికాల!
- చిత్రరంజనదాస! నీ - చిత్రమునకు
- కాంతి గలిగెడుగాక నా స్మరణమందు.

నెల్లూరు

నిన్న సాయంత్రము (21.6.25) కిలాఫత్ మైదానములో యూనానీదాక్షుడు హాకీమ్ యం.యం.హ. ఫజల్లాహ హాలుల వారి ఆధ్వర్యమున క్రింద మహమ్మదీయ సోదరులు సమావేశమైరి. అందు హిందువులుకూడా వచ్చియుండిరి.

స్వరాజ్యము సంపాదించుటకై అన్ని పక్షముల వారిని సమానమైనచోటికి వచ్చుటకు ప్రయత్నములు సలుపుమన్న సమయమున కీ క్రితములగు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారివంటి మహానీయుడు మరణించుటచే నెల్లూరుముసల్ మానులు ఆకర్ష్య మగునైతె తమదుఃఖము తెలుపుచు వారిఆత్మకు భగవంతుడు శాంతి చేకూర్చవలయునని ప్రార్థించుచున్నారు. దుఃఖముద్రములో మునిగియున్న కీ క్రితముల కుటుంబమునకు ఈసభవారు తమజ్ఞాన దయపూర్వకమైన సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు. ఈ తీర్మానమును మహామద్ రంతుల్లాహ హాలులవారు ఉపపాదించిరి. మహామద్ అబ్దుల్ మజీద్ ఖాను సాహెబుగారు బలపరిచిరి.

శ్రీయుత కొట్రా ఆదిశేషయ్యగారు దానుగారియొక్క నుగుణములనుగూర్చి గంభీరపద్యము మొనరిరి. తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడినది. ఆధ్వర్యముని అంత్యోపన్యాసముతో సభ ముగిసెను:— నెల్లూరుపురవాసి.

క్రీకస్తూరిదేవి జాతీయబాలికాపాఠశాల

17-6-25 లేదిన దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారు స్వర్గస్థులైన 18 లేదిన దెలియుటతోడనే ఈపాఠశాలబాలికలందరు వారి ఆత్మకు శాంతి కలుగుగాక యని భగవంతునిగూర్చి ప్రార్థన లావణ్యిరి. అనాడే పాఠశాల తానుగారి యశాలమండలమునకు ముఖనూచకముగా మూసివేయబడినది.— ఒకవిలేఖరి.

వసంతనాడ (ఏలూరు తాలూకా)

దానుగారి మరణవార్త 17 లేదీ రాత్రి గాలికలుగగా వివచ్చి గ్రామముంతయు విచారసాగరమున ముంచివైచెను. ఇది నిజమా అను సంశయము పొడమాడెను. మరునాడు ఈ సంశయమెటు దీరునా అని విచారించుచుండ ఆంధ్రపత్రికారాజు మరుదెంచి సంశయనివారణ మొనర్చినది. 18 లేదీని విచారము ను వెల్లబెచ్చుచు, ఖాదీబస్త్రాలయమును శ్రీమహాధీశీ పునకాలయమును మూయబడినది. మధ్యాహ్నము గం ౧2 వ వంపు మంటపమున వందూరి వరసింహాచార్యులగారి ఆధ్వర్యమున క్రింద బహిరంగసభ జరిగెను. మల్లరాశ్రీ పరిశ్రమపూర్వకముగా శ్రీదానుగారియొక్క జీవితచరిత్రను సభికుల కందరికి చక్కగా వినిపించిరి. మల్లరాశ్రీ సామజిక సంస్కారాయణ మూర్తిగారు దానుగారు చేసిన మహాత్మ్యమును పద్యరూపకముగానున్నవి చదివి వినిపించి, వారి విచారమును వెల్లబెట్టుట కుమారుగా వారి ఆంత్యవాక్యములను మనము ప్రతినిత్యము జపించుచు, అనష్టించుటయే ముఖ్యంకము. అదియే వారి ఆత్మకు శాంతి యొసంగగలదని ముచ్చటించిరి. ప్రసిద్ధులు గాని దానుగారియొక్క గుణగుణములను వర్ణించుచు దానుకల్పము వారికి సార్థక నామమయినదనియును ఈదినముమొదలు వారి చరిత్ర వినినందులకు ఆమహాపురుషుల మార్గము మన మందర మనలం బించి మనమందర మట్టిదానులము కాగలందులకు ప్రయత్నించ వలెనని చక్కగా ప్రసంగించి సభ్యుల మనములు కరిగింపజేసిరి. అందు దానుగారియొక్క మరణమును వారి కుటుంబమునకే గాక భారతదేశ మంతకును తీవ్రనికొరంత వాటిల్లినదనిన్ని వారి ఆత్మకు పరమేశ్వరుడు పరమశాంతి నొసంగుగాక అను తీర్మాన ముపాదించబడినది. (విలేఖరి)

భీముని పట్టణము

జూన్ 18:— మూల్యులైన పరిశోధనలు తెలిసి పది. ఈపురమున నున్న యున్నతపాఠశాలకుండి పరిశ్రమకం పండిన 10 మంది విద్యార్థులలోను 5 గురు కృతార్థులయిరిని వ్రాయుట కంతయు సంకల్పించుచున్నారు. నిరుటి సంవత్సరము పరిశ్రమ చెల్లిన 18 గురు విద్యార్థులలోను 6 గురు జయము గాంచిరి. నూతనముగా స్థాపింపబడిన పాఠశాల యొనప్పటికిని బ్రశంపనీయమగు ఫలితములు గాంచగలుగుట కుపాధ్యాయుల నిరంతరపరిశ్రమయే కారణమని తప్పక చెప్పవచ్చును. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు మ-రా-శ్రీ రావుసాహెబు చిలుకా సంచీవి రావునాయుడుగారి సత్సంకల్పము జయపదముగా ఫలించి నందులకు బురవాసులు మిగుల సంతసించుచున్నారు. ఇట్లు మాయున్నత పాఠశాల దినదినాభివృద్ధి నొందుచు విరాజిల్లు గక యని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు. (ఒక విలేఖరి.)

అయ్యో

క. అయ్యో, దాసా! పోయెన!!
అయ్యో! పోయినదిదాస!! అయ్యోయ్యో!!! ఈ
దెయ్యాలమారి క్రోధన
చెయ్యి పడుచుపడుచు నీదు శిరమునె పడెనా!
1
క. విన్నారా వినికిడు, లయె!
కన్నారా పత్రికలను; కని యొక్కరి పే
రన్నారా మరియొకపే
2
రన్నా! చిన్నారి చిత్తరంజనుడేనా?
గీ. జబ్బదప్పుడు చేసేనే? సమయమేదే?
ఎప్పుడు పుట్టెనే సందేహ మెవ్వరికిని?
ప్రాణమాపద ఎప్పుడు పడినదేమే?
కాలమా నీదు చేతులు కాలిపోను.
3
సీ. కందుమా ఇక కనువిందుగా చిత్తరం
జనదేశబంధుని సాధుమూర్తి
విందుమా వినువారి వీనులు, మనములు
వంచి వత్సముచేయువాని మా కి
కాంతుమా ఇక పత్రికలనైన నీ కత్తి
శత్రుభీకర మైన జాలతంత్ర
మెంతుమా ఎన్నడే నెంతేసివారికి
తరము గానట్టి నీ తర్కసరణి
4
గీ. కన్నులారగ నెప్పుడు గాంచలేదు
వివగలే దుపన్యాసముతో కనుటదప్ప
పూర్వస్వపుటలవి యిక పుట్టబోవు తండ్రి!
చిత్తరంజన! చిత్తము చెరగి పోతే?
క. ఏడుపుడు మొక్కుకొనుడో!
ఏడుగడలు మనకు, విడిచి యేగద రకటా!
నే డీతడు రే పెద్దడ్డా
కాడయ్యెడు దేశ మిట్టి కృతకృత్యులకున్.
5
గీ. మివుల బనినేయు రెండు బాహువులలోన
నొకటి రెండేండ్లొకేతరు నుకమెఱుంగక
విదిలి విదిలిచి యెముకలు విఱుంగ, బడియె
దేశమా, ఎట్టు లీ వింక తేరుకొందు?
గీ. శరములను, గుండ్ర రక్తము జడులు గుఱియ
బొంది శూరునికిని కత్తి పోయుదువట
శాంతిరణ మనియా? శూరచక్రవర్తి
చిత్తరంజను శక్తిని చేదినావు.
6
ఖండవల్లి రాజారావు.

అల్లాబాదు పురపాలక సంఘము

అంజుమాన్ లేజుమాన్ మహమ్మదీయ సంఘమువారి తీర్మానము
అల్లాబాదు, జూన్ 21:—అంజుమాన్ లేజుమాన్ మహమ్మదీయ సంఘమువారి దిగువతీర్మానమునుగావించిరి:—
మహమ్మదీయులలో చేతిలోనుండి వర్తకమును వదలొట్టుటకు అల్లాబాదు పురపాలక సంఘమువారు కలుగజేయుచున్న చిక్కలను జూచి ప్రభుత్వమువారి విషయమున జ్యోతిముకలిగించుకొనసలసిన దనియు పురపాలకసంఘములో శత్రువర్గమున రే ఆధికసంఖ్యకులై జాతివైషమ్యములను ప్రేరేపింపకుండ జీతము మీద ఒక యధికారిని వైత్తముగా నేయవలసినదనియు, నీ అంజుమాన్ సంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు. కావున యీ కష్టములను గూర్చి ప్రభుత్వమువారితో చెప్పవలసినదనినవాతో మహమ్మదీయమునుఫాఖాక్ బహుమార్ హాఫీజ్ హిదాయతుహుస్సేక్ గార్ల నడుగవలసనియు తీర్మానించడమైనది.

రంగూను హోకోర్టు

రంగూను జూన్ 21:—నల్. యన్. హెచ్. రాబిన్ సుగారు రిటైరుగుటకు ముదిచ్చే నెలవుమీద జూన్ 22 వలేదిన బెల్లీపోవుటచేత వారిస్థానే న్యాయమూర్తి జె. జి. రెడ్లెడ్డి గారు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడిరి. అందువలన రెడ్లెడ్డిగారి స్థానే స్వామిరాజా కొర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి యైన జె. ఇ. గాడ్సే గారు నియమింపబడిరి. (ఆ. వె.)

దేశబంధు యోగము

(యన్. జి. ఆచార్యగారు)

మరణామందినావ నీపూ-దేశబంధు!
మమ్మందర నడవి ద్రోసి
అయ్యో!-మా నరధి వీపుగావా దేశబంధు!
మమ్మెన్నరు దరిజేర్చువారు!
కలదెల్ల నీవొనగినావు-దేశబంధు
కారుణ్యమును జూపినావు
అయ్యో! కష్టమునకు ఫలము నీవు-దేశబంధు!
గాంచకుండనే పోయినావు!
'స్వారాజ్యమే వలయు మనకు-శ్రేయమది
యీరాజ్యమూ వలదట'ంచు
ఆహ! భారామంతా మోసికొనుచు దేశబంధు!
బయలూడేరితి మమ్ము గావ.
దేశము కీకారక నీపూ-దేశబంధు!
తనుపూ నర్పణ జేసినావ!
అయ్యో! గానీవెట్ట మమ్ముయముదూ-దేశబంధు!
మోసాగించి నిన్ను గొనెగా!.

* * *
అకటా! గూరె నికేమిసేయగల మాత్రా నేతుశీతాద్రిధూ
సుకృతపాదని పాదపంబు స్వమతాస్తోకార్థ వీ పూర్ణ
తకరుం డయ్యయ్య! చిత్తరంజనుడు చిత్తభ్రాంతులైపైవైవ
ప్రకరంబుతోగమదైన్యమొందిపెనుమహ్మద్ మిక్ గనక నేటికి
సీ. అఖిలస్వరాజ్యనాయకు లెల్ల గంపించి
దీను లొదును భృతి మానుకొనగ
సత్కర్మసాహ్మి సంపదించి తడియ
దక్షిణభుజమును దడవికొనగ
స్వారాజ్యయోగ సుప్రసంభవీనంబుగా
సద్భావ్యసంగరవని తలంక
అతులనాయకరత్ని మనవి వీడె నలంచు
హైంద హార్షర జెల్ల ననుమగ్రుంగ
ధీరమతియైన మామక దేశబంధు
చిత్తరంజను డేగవియ తలవశే
దుష్టక్రోధనవత్సర శ్రేష్టబహుళ
దరణి సుత వాసరంబున ధరణి వీడి.
కా. నీరేజాతజ! నీతలం బొడమనే నిర్దిష్టప్రతిభావా
స్సామక భారతభావిభాగ్య ఫలప్రవాతాగ్రణిక ధీమణిక
సూరిక సారసుధామ యామలవపన్నూర్తిక లసన్నూర్తి నీ
దారిక దీర్చితి నెంచుండ విగతత్రాణుండవో భోరనక.
సీ. పగలింప లేదెంక బటునిరంతుశేదుర్గ
తుంగకవాటోరుదుష్టనీమ
తెలులేదెంక నిర్భరనీతి స్వారాజ్య
సౌఖ్యప్రపూరిత సారధుము
జొనువ లే దెంకను సూరితోకహితైక
బంధురం బం భర్తృవత్తులను
మాడలే దెంక నే జాడ హింసారమా
సతతసంతోషాతిశయపంచు.
నింతలోన నెటుల వీడి యేగిసావో
బహుళమున నాత్రైక బాలు పాత్రవోసి
త్రాగబోవుచు డేహంబు నీగనెట్లు
చిత్తరంజన! రంజితన త్రమజన!
సీ. స్వారాజ్య సంబంధ సాంఘిక వ్యవహార
సంస్కర్త నెవ్వని సంపించి
ప్రభు సభాంతర్జైందవాభి మానసు వాదు
ధీవక్త నెవ్వని తేటపరచి
అఖిలభారత మానజైకృత్యుక్తియా!
చమ నెవ్వని సుహృద్భూజ జూపి
కర మర్జిజనకల్పకంబు గాంధీతత్వ
సారజ్ఞ నెవ్వని సంప్రసించి
యేగినావు మము వీడి యింతలోన
సంతదయయును నభిమాన మంతన్నీహ
మంతవాత్సల్యమును స్వాంతమందు వీడి
చిత్తరంజన! రంజితన త్రమజన!

శీ|| శే|| దేశబంధుదాసుగారు

మహాత్మనిభావములు - నాయకులసానుభూతి

బాబు ఆరవిందభూషణు, జితేంద్రలాలు బెనర్జీ, లాలా లజపత్ రాయు, న్యాయమూర్తి పి. ఆర్. దాసు, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు మున్నగువారు పంపిన తంతివార్తలు

ఆరవిందభూషణుగారికి మహాత్మనితంతివార్త

మహాత్మని భావములు

“ఇంట నన్ను వా రెంతకాలముందుమని కొంతకాలం అంతకాలమునుగూడ నిజమే నుండుటకే నిశ్చయము.”

వాల్మీకిల మొదటి తేడీని భారత దేశమునండుటకు సంతోషపడెనుగా జరుపవలెనని యిది వినితే నేను సూచించియుంటిని.

ముందేను ఒరుగునో చెప్పటకు నేను దేవుడను గాను గాని దాసుగారు చూసవశ్రేష్ఠులగుటచే మేలే కలుగుచుగాని ఏడుకలుగదు. అది యేరూపమున నెలలు కలుగునో నే నిభేదు చెప్పజాలను.

జూలై నెల మొదటి తేడీవరకును నేను కల కత్తెలో నుండుట నిశ్చయము.

అన్నివశములబాదును ఏకీభవించవలె నని నేను భావించితిని. ఆకలయిక నామమాత్రముగానే పొందుటకు కావలెనని నానాపక్షనాయకులనుగూడ కలసియే తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించవలెను గాని నేను సూచించుట మంచిదిగాదు. హెచ్చుముం చేసిన నిర్ణయము నాకు రుచించినను రుచించకపోయినను వారికి నే నెట్టి అభ్యంతరమును కలిగించను.

స్వరాజ్యమనగా లెక్కాలమునకు భారతీయులు తమ ప్రతినిధులలో అధికసంఖ్యకుల పరిముఖము చేసిన నిర్ణయమే. అంతకంటె స్వరాజ్యమును నిర్వచించ వలకాకము లేదు. కాలానుగుణ్యముగ ప్రజల చిత్తవృత్తినిబట్టి స్వరాజ్యస్వరూపముగూడ మారుచునే యుండును. ప్రస్తుతము అధిని వేశ స్వరూపముననే భారతీయులు కోరుచున్నారగాన అదియే స్వరాజ్యము.

నంగరాష్ట్ర శాసనసభలో మంత్రులను గొప్పవై తీర్మానము చేర్చుట వచ్చినపుడు శాసనసభునిభూతి ప్రతికూలభావమును చూపవలెను అని మీ రిదిగిరిగిని యాద్రక్షకు నే నుత్తర మిచ్చుకొంటుంటే మంచిది.

నంగరాష్ట్రమువారు నిరాశ జెందగూడదు. అధైర్య పడగూడదు. అటుల చేయుట కీ. శే. నాయకునివట్ల ద్రోహము చేయుటయే యగును. నిరుత్సాహము చెందినచో ఎంతమంచినియైనను గూడ విఫలమే యగును. దాసుగారికి ఏకోశము నందునుగూడ నిరుత్సాహము లేదు. ఎట్టి ఆధారమును కనబడనపుడు గూడ ఆయన ధైర్యముగనే పనిచేయుచుండెను. ఆయనధైర్యమునకు తగినటులే మంచి ఫలితముగూడ కలుగుచుండెను.

నంగరాష్ట్రవాసులకు భావనాశక్తియును కార్యశక్తియును మొదలు. వారికి సంపూర్ణవిశ్వాసము గూడ నుండినచో అంతయు మేలే యగును.

దాసుగారి చరమక్రియలు జరిగినపుడు జన సమ్మర్పమునుండి నన్ను కాపాడిన యువకులకు నేనెంతయు కృతజ్ఞుడను. లేనిచో శృశానముకడ నన్ను ప్రజలు త్రొక్కివేసియే యుందురు.

సోదరి వనంతదేవిగారు భర్త్యవియోగ దుర్భరసంతాపమున మునిగియున్నను చాల ధైర్యముగనే యుండగలుగుచున్నారు. ఈసమయమున నేను వారిచేత నుండగలుగుట గొప్ప అదృష్టము.

(స్టేటుమన్)

బాబు ఆరవిందభూషణుగారు

పునుచ్చేరిలో తప మొనరించుచున్న

ఆరవిందయోగి

“చిత్తంజనుని మరణమువలన దేశమునకు ప్రబలమగు నష్టము కలిగినది. రాజకీయవిజ్ఞానమును, నిర్మాణభావకాలమును, ఆకర్షణశక్తియును, కార్యనిర్వహణ సామర్థ్యమును, సుసోదాహర్ణ్యమును, సమయశాస్త్రీయును కలిగియుండుటలో అకమాన్య జాలగంధార్వరతిలకుగారి తరువాత దాసుగారిచే కేర్పొనవలెను. స్వరాజ్యసంపాదనమున కుండవలసిన శక్తులన్నియు నాయనకే యుండెను” అని పునుచ్చేరినుండి ఆరవిందభూషణుగారు తంతిపంపిరి.

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

భారతస్వరాజ్యపక్ష కార్యదర్శి

“సోదరి! ధైర్యమును బూనుము. మన మందరమును ఘోరవిపదభీయుండు మునిగియున్నాము. కాని భగవద్విప్లవి వార్యము. నే నిపుడింకను దూరప్రయాణము చేయగలసితిలో లేమగాని త్వరలోనే మీదర్శరమునకు రావలసివచ్చుచుండెను.

దాసుగారి వ్యాధిలక్షణము

ఆయనకు మరణసంశయమే లేదు

కనీసము 60 యేండ్లైన బ్రతికెదనని దాసుగారికి గట్టి నమ్మకముండెను గాన ఆయన వ్యాధిని చాలనిర్లక్ష్యముచేసెను.

14 వ తేడీ ఆదివారమునాడు ఉదయమున దాసుగారు దిగుపాటియా మహారాజు మందిరమునకువెళ్లి వచ్చెను. అనాడు సాయంకాలము వరకును జ్వరము కలుగలేదు. “మీ ధూరక జ్వరముజ్వర మని తలచుచుండే గాని మీకిక జ్వరమురాదని” దాసుగారిభార్య పంపిణీదేవిగారు నవ్వుచు ననిరి. పిమ్మట దాసుగారు మామూలుప్రకారము సాయంకాల భోజనము చేసిరి. తరువాత కొంత ఆపసరమైన వ్రాతపనిని నెరవేర్చిరి. రాత్రి 9 గంటలకు భార్యకును కుమార్తెకును తాము వ్రాసిన కొన్ని వ్యాసములను చదివి వినిపించిరి.

రాత్రి 11 గంటలకు జ్వరముతగిలినది. చలి హెచ్చుగావచ్చి గడగడవలకసాగిరి. తెల్లవారు సరికి 108 డిగ్రీలు జ్వరముండెను గాని ప్రమాదముకలుగునని యెవరికిని తెలియదు. కావున యెవరికిని తెలుపలేదు. పగలు 11 గంటలకు ఒడలంతము నొప్పలు బయలుజేరెను. ఊపిరిపరిగా నందకుండెనుండెను.

మధ్యాహ్నము దాక్కురు డి. ఎన్. రాయగారిని పిలిచిరి. అప్పటికే జీవితాశ ఆంతరించినటు లాయన కనిపెట్టెనుగాని వసంతదేవిగారి శివీయము అనుహసము కలగలేదుగాన ఆమె కలకత్తాకు తంతివార్తలను పంపలేదు. మంగళవారమునాడు ఉదయమునకు దాసుగారి కాళ్లు పొంగినవి. కంటనే కలకత్తాకు తంతివార్తలనుపంపిరి. అంతలోనే దాసుగారికి స్మృతి తప్పిపోయినది.

అనాడు సాయంకాలమే 5 గంటకు దాసుగారు చని పోయిరి 6 గంటలకు తంతివార్త చేరినదిగాని ప్రజలకు చాల నేపటివరకును నమ్మకము కలుగలేదు.”

ఇంకొకవార్త

దాసుగారి వ్యాధిని వైద్యులు పరిగా గుర్తించియుండలేదు. డార్జిలింగువచ్చినప్పటికి చాల ఆరోగ్యముకలిగినదిగాని ప్రతి సోమవారమును మాత్రము విడువకుండ జ్వరము తగులుచు నేయుండెను. ఆకలిగూడ చాల హెచ్చినది. చాలసారులు చేపలుమాంసము కాయగురలుగూడ యేకకాలమునందే ఆయన భుజించుచుండినను యెట్టిబాధయునుకలుగ లేదు. నవంబరు వరకును డార్జిలింగులో నందవలెననియును, అప్పటికి బాగుగా ఆరోగ్యము కలుగుననియును దాసుగారు తలచుచుండిరి. ఆయనకు బాగుగా బలముగూడ కలిగినది. ఏకధాటిని రెండు మూడు మైళ్లుగూడ ఆయన నడుచుచుండెను. దాసుగారికి హోమోపతి వైద్యవిధానమునందు చాల నమ్మకముకలదు గాన డార్జిలింగులో దాక్కురు డి. ఎన్. రాయగారి వద్దనే యావధమును పుచ్చుకొనుచుండిరి. కలకత్తాలోగూడ రాయగారి దాసుగారికి చికిత్సచేయుచుండిరి. కొంతకాలము చికిత్స చేసినప్పటికి యిక జ్వరము ప్రతిసోమవారమును రాదు. కొంతకాలమువరకును ప్రతి ఆదివారమును వచ్చును అని రాయగారు చెప్పిరి.

14 వ తేడీ ఆదివారమునాడు దాసుగారు మామూలు ప్రకారము పికారువెళ్లివచ్చిరి. సాయంకాలము మిశ్రబుతో ఖులాసాగా సెంభాషించిరి. రాత్రి 12 వరకును నిద్రపోకుండ చుడుపుచుండిరి. జ్వరముసాధారణముగ రాత్రి 10 వరకు తగులుచుగాని అనాడుటలు తగులలేదుగాన యికరాదని అందరును సంతసించిరి గాని రాత్రి 2-3 గంటలవద్ద చాలచలితో జ్వరమువచ్చినది. 5 గంటలకువరకును చలిగ్గలుగ గాన ఆయనకు నిద్రపట్టలేదు. ఆరాత్రి మొదలు మంగళవారమునాడు వరకు యునువరకు చాల ఆస్తిమితముగానేయుండెను. ఒక్కతడినిక మైన నిద్రయేలేదు. సోమవారమునాడు ఉదయమునకు ఉష్ణము 101 డిగ్రీలకు తగిలినది. అనాడు సాయంకాలమువరకును నూనడ ఉష్ణము హెచ్చలేదు. కాని ఆరాత్రి నీలమండవైభాగమున నొప్పిబయలుదేరినది మొదలు నొప్పికొద్దిగా అరంభమై పిమ్మట చాల దుర్భరమైపోయినది. దానితోపాటు రెండుపాదములను పొంగినది. అందువలన వ సంత దేవి గారి చాల అనోళనము కలిగినది. మంగళవారమునాడు ఉదయముననే దాక్కురు రాయగారికి కలువపంపిరి. ఆయనవచ్చి లోపలికి యిచ్చుటకును వైన రుద్దుటకును కొన్ని మందులను యిచ్చి పగలు 11 గంటలవరకు నచటనేయుండెను. మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు రోగము విషమించినది. కనుల వృష్టి హరిపోయినది. ఊపిరి పరిగా అందకుండ నండెను. స్మృతి తప్పిపోయెను. దాక్కురు రాయగారు వచ్చిచూచి జీవితాశలేదని చెప్పిరి. సాయంకాలము 4 గంటల వరకును రాయగారు రచటనేయుండి కొన్ని మందులనిచ్చి వెళ్లిపోయిరి. మందు లేమియును పనిచేయలేదు. మరల స్మృతిరానేలేదు. సాయంకాలము 5 గంటలకు దాసుగారు మృతిసోందిరి” అని డార్జిలింగు నుండి వచ్చిన దాసుగారి బంధుగులొకరు తెలిపిరి.

(అమృతబహుదర(రిక)

ఊరేగింపు విశేషములు

దాసుగారి శివమునుంచిన రైలుబండిపైని ఖద్దరుబాటియ పతాక మెగురుచుండెను.

ఖద్దరు కుల్లాయిగడ్డవకట్టుకొనిన గాంధీమహాత్ముని కొందరు యువకులు భుజములపై నెక్కించి అందరికిని కనబడు నట్లు ఉన్నతస్థానమున నిలిపిరి. ముందు దాసుగారి శివమును పుష్పమాలతో నింపి తీసికొని వెళ్లుచుండిరి. దానివెనుకనే వినయావతారుడగు మహాత్ముడు గోచరించుచుండెను. ఆరెండు మూర్తులను చూయటమున ప్రజలకు దుఃఖము ముమ్మరమై పోయినది.

అనేక విధములగు వాద్యములు మ్రోగుచుండెను. కొంత తుంది మొదటిపై జులో కాంత్రాను రైలులను పతకములను ధరించియుండిరి. కొందరు నల్లని దుస్తులనే ధరించిరి.

ఊరేగింపు కార్యోద్యమ కార్యాలయమువద్దకువచ్చు సరికి అచట కార్యోద్యమనా రెండును శివమై చాల పుష్పచారములను వేసిరి.

గాంధీమహాత్ముడు, శ్యామగుండరచక్రవర్తి, ఆచార్య ప్రభుల చంద్రరాయ, మోలానా ఆబ్దులకలాం ఆజిజ్, ఎన్.

ఆర్. దాసు, మధ్యచంద్రరాయ, నిషితనేతు, బి. సి. చట్టర్జీ, చిరంజీవదాసు (దాసుగారి పేకపుత్రుడు) గార్లు రైలుబండిలో నుండి కపమున కపవాహనము చేసికొనిపోయిరి. మహాత్ముడు భారతపూర్వపుణ్య అచటనే వారిని కలిసికొనెను. మహాత్ముడు చిరంజీవ దాసుగారును, శైలిని ఖడ్గరు పీఠనుకట్టుకొనిన వసంతదేవిగారును రైలుబండినుండి దిగగానే ప్రజలకు దుఃఖముగ లేదు. (ఒక విలేఖరి)

దాసుగారి సోదరుని గాఢసంతాపము

దాసుగారి సోదరుడగు న్యాయమూర్తి పి. ఆర్. దాసుగారి దుఃఖము చెప్పవలసిగాకుండనున్నది. ఆయనకు మాటిమాటికిని మూర్ఛపోవుచుండును.

మహాత్ముని ఆక్రందనము

దాసుగారి కుటుంబమువారి నందరిని ఓదార్చువలసియుండుటచే గాంధీమహాత్ముడు చాలదైర్యమును బూనెనుకొని కపటహాసము జరిగినపుడు మాత్రము మహాత్ముడుగూడ వాదివీధియే ద్వేషు.

దాసు నన్ను మోసము చేసిపోయెను నేను మృతి నొందినపుడు తానచటనుండి నన్ను ప్రశంసించుచు శ్రమశానోపన్యాసము నొసంగగలడని నేనాశించియుండ నన్ను మోసపుచ్చి దానేముందుగా వెడలిపోయెను" అని మహాత్ముడూరక పలవించసాగెను.

జితేంద్రులూ బెనర్జీగారు

"దాసుగారికి ఆవేగముమొందు. వారికి ఓరిమితక్కువ. వారి ఆకాలమరణమునకు న్యాయకారణముగాదు. ఆత్మసంజనిత తాపము వారి కరీరనున కలదిగానిదై దానిని దహించివేసెను. దాసుగారి ఆత్మలో జనించిన స్వరాజ్యజ్వరము వాడిగలకత్తి ఒకను చీల్చినట్లు దాసుగారి కరీరమునే చీల్చివేసెను-

నేనును దాసుగారును అతిపూర్వ చెరసాలలోనుండినపుడు నేను అందరిని చేయిచూచి సామూహికము తెలుపుచుంటిని. దాసుగారుగూడ అపుడపుడుచేయిని చూపించుకొనచుండిరి. ముందు ఏమి జరుగునను విషయమును గూర్చి దాసుగారు నన్నొకవాడనిరి.

ఆ వివరముల నన్నిటిని తెలుపుటవలసినది. మీ కీర్తిచంద్రికలు విక్రమముగా ప్రకాశించుచున్న మహాదళలోనే మీరు మృతికొందర. అని నేనపుడాయనతో చెప్పితిని. ఆ పంకతిని నే నటుసీక్కుట మరచిపోతినిగాని యిట్టివల పాట్లలో దాసుగారు మా అన్న గారయెదుట వాదవిషయమున వాకు జ్ఞాపకముచేసిరి. ఆటల జరిగినదని తెనర్జీగారు వ్రాసిరి.

మితిలేని తంతివారలు

వివాహ అమెరికా అఫ్రికా మున్నగు ఖండాలంతయునుండిగూడ చాల తంతివారలు వచ్చుచున్నది.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకత్వము

నంగరాష్ట్రమున నెనుగుప్ర, కుభావచంద్రహాసు గార్ల వంటి త్యాగశీలురు కొందరు అరవిందఘోషగారే అంగీకరించినా అందరును ఆయనకు బ్రహ్మాధము పట్టెదగా. నంగరాష్ట్ర విభజనకాలమున అరవిందఘోషగారే నాయకుడుగా నుండెను. అరవిందఘోషగారి వైని లేబడిన కేసులలో చిత్రంజన దాసుగారు వాదించుచు ఘోషగారి సామర్థ్యమున ఆధికముగా కొనియాడిరి. దాసుగారు వెనుక చెన్నపురికి వెళ్లినపుడు పుదుచ్చేరికి గూడ వెళ్లి అరవిందఘోషగారిని సందర్శించిరి. అరవిందఘోషగారి రంగీకరింపనిచో నంగరాష్ట్రమునందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు నేనుగుప్ర గారిని నాయకునిగా ఎన్నుకొందురు. అది మహాత్మునకును సమ్యక్తమే.

నేనుగుప్రగారు కారాగృహమునకు వెళ్లిరి. చాల త్యాగమునుగూడ చేసిరి. ఆసాము బెంగాలు వైల్డే ఫనివాంక్రు సమ్మెకట్టినపుడు వారికి సహాయము చేయుటకు 1½ లక్షల రూపాయల వెలగల యావద్దాస్తిని వ్యయపరిచిరి. ఆస్తిఅంతయును పోయిన పిమ్మట దాసుగారి అనుమతిని బడసి కలకత్తా హైకోర్టులో మరల న్యాయవాదివృత్తి నవలంబించిరి. తదాదిగా గుప్తగారు దాసుగారికి నిరంతరసహాకారిగా నుండెను.

రాజకీయసంస్కరణములు

1929 పరకును మారవని యిండియామంత్రి ప్రకటించుట

1929 లోగా సంస్కరణములలో మాన్యుచేయ వీలు లేదని యిండియామంత్రి తెలుపుటచే నంగరాష్ట్రమున స్వరాజ్య స్వతంత్ర మితవాదపక్షములవారు చాల ఆందోళనమును జరిపెవరని తెలియుచున్నది.

మహాత్ముని అభిప్రాయము

ఈవార్త నిజమే యైనచో నాకేమియును వింతలేదు. నేను తలచినదియు అంతయే. అంతకంటె యిండియామంత్రి పరిణామము చేయుదని నాకు నమ్మకముకలదు కాని దేశీయుల కందరికిని ఒక్క స్వరాజ్యపక్షమువారికి మాత్రమేగాక అన్ని పక్షములవారికినిగూడ దీనివలన చాల విచారము కలుగగలదు. భారతీయూధిక్యత (ఇండియన్ నైజేషను) యిదివరకే చాలమితి మీరినది అను వాక్యముయొక్క భావమే నాకు సరిగా బోధపడలేదు అని మహాత్ముడనెను.

లాల్ బాబుపతి రాయగారు

21 వ తేదీ మధ్యాహ్నము సిల్హలోజరిగిన బహిరంగసభలో లాల్ బాబుపతిరాయ గారధ్యక్షతవహించిరి. అసభలో లాల్ బాబీ, రాజానరేంద్రనాథు, ఏ.పి. నేను [లక్ష్మీ]రచింరాంపవాసి, కృష్ణకాంత మాలవ్యాగార్లు మున్నగువారు దాసుగారిని ప్రశంసించుచు మాటలాడిరి.

"నాకును దాసుగారిని వెనుక నభిప్రాయభేదము లుండెనుగాని ఇకనాకు దాసుగారి కుడుదాములేగాని లోపములు కనబడవు. ఉత్తములగు భరతమాతపుత్రులలో దాసుగారికొక్కరని నిర్ధారణగా చెప్పగలను. దైర్యము, బౌద్ధాద్యము, దేశభక్తి, స్వాతంత్ర్యవాదం, స్వాధ్యాయము మున్నగువానిని గలిగియుండుటలో దాసుగారు యితరవాదకుల కెక్కువని తీసిపోరు.

దాసుగారు ఖైదీవృత్తినిరసించు రంగమున ప్రాణములు వలవలెను. గాన వెన్నిచ్చి వెనుకకు పోగూడవలెదో దాసుగారు నమ్మిరి. నేనానాయకుడను దాసుగారు మొదల స్వయముగా చేసిన పనులనే యోధులందరును గూడ చేయవలెనని ఆయన కోరుచుండెనుగాని తాను చేయుటకు నితరుల కన్నదును ఏవని విధించియుండలేదు.

దొరతనమువారికిని బిరుదులను ఎట్టి ఉన్నతోశ్వోగముల నిచ్చెదమనినను వలెంపని నాయకులే మనకిపుడు కావలెను. అట్టివారిలో దాసుగారికొకరుగా నుండిరి. ఒకరత్నము పోయినదని మహాత్ముడనెను. ఒకధీరుడు పోయినని నేనందును. మనకిపుడు కావలసినది ధీరులే. య 8200 లక్షలనుండి ప్రజలీశీమునందున్నను ధీరుల సంఖ్య అత్యల్పమే. అట్టివోధీరవందల దాసుగారు న్యూనియంట్లు గొప్పదురదృష్టమే.

దాసుగారు స్వరాజ్యపక్షము చెర్రరచి దివ్య కీర్తిని గడించిరి. ఇపుడాపక్షము అనాయకు మైనదిగాన మనము వారి పట్ల సానుభూతిని చూపవలెను. దాసుగారిపట్ల భక్తిగలవారందరును తమ భక్తిని వెల్లడించుటకు స్వరాజ్యపక్షమునకు తోడ్పడుట కంటె ఉత్తమసాధన మింకేమియును లేదు.

ఎట్టిమాన్యులు జరిగినను పక్షము మాత్రము స్థిరముగా నుండవలెను. ఇపుడుచాల విషమమయమునకు ముఖ్యముగా నిపుడు విమత్యమనవరముకాని స్వధర్మమును, సత్యమును వికమత్యముకొరకు పరిత్యజింపగూడదు స్వరాజ్యపక్షమువారిపక్షములలో విశేషము లేదుగాని వారి సిద్ధాంతము మాత్రము చాల ముఖ్యమైనది. నేనిపు డింతకంటె చెప్పజాలను. దాసుగారివలె మన మందరము కీర్తి వంచనలేకుండ దేశసేవచేయవలయు భగవంతుడు ప్రసాదించుచుగాక అని లాల్ బాబుపతి రాయగారు నడిచిరి. (ఒకవిలేఖరి తంతివార్)

సోదరి వసంతిదేవిగారి స్థితి

మహాత్ముని ప్రకటనము

వసంతిదేవిగారికి స్వతస్సిద్ధముగా చాలమగ్గులస్థితికలదు. వృద్ధమునుగూడ గుప్పలమైనదే. అందులో భర్తయిమోగదుఖ ముమేను మించివేసినది. విను ఓదార్చుకచ్చిరవానియోడకుండుట మర్యాదగాదని అమె ఎందుకు ఎప్పుడువచ్చినను ఓకీకపట్టియేయున్నది. 17, 18 తేదీలలో ఉదయమునుండి చాల లాల్ బాబుపతివరకును ఎల్లప్పుడు చాలమందినమ్ముచునేయుండిరి. అందువలన నేడు 19వ తేదీ అమె లేవలేకుండపడిపోయినదిగాన నేనామెను బ్రతిమాలితి కానియమమున కంగీకరింపజేసితిని. సాయంకాలము 5.7 గంటలమధ్యమాత్రమే అమెను పరామృత్యుచేయగోరువా రామెను మాడగలగుదురు.

కావున అమె ఆరోగ్యమును కోరికవారందరును నామ జ్ఞప్తి నాదరించి ఆరాలమునందే మాత్రమువచ్చి అమెకుమాడగోరవను. లేనిచో అమెనుగూడ మంచమెక్కించిన వారగుదురు. దేశభాషాపత్రిక లవారుగూడ నీసంప్రదము ప్రకటించగోరవలెను.

కలకత్తా } ఎం. కె. గాంధీ,
19-6-25 } (న్యాయవైఖ్య)

కలకత్తాలో సానుభూతిసభలు

కలకత్తా, జూన్ 22:—దేశబంధుని మరణమువలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకు వగయిదు పి.రాంపూరు, హుగ్లీ మొదలగు స్థలములలో సభలు గావింపబడెను.

హుగ్లీలో జరిగినసభలో స్వరాజ్యసంపాదనమున కన్ని పక్షములవారు శేకస్థలగుటకును, ప్రభుత్వము 1818 పంక్తిలో తగ్గులేవను కీ క్రింద నిర్బంధించినవారందరూను వుండినట్లు మన గోరును తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్ర ఖిలాఫతుసంఘము సానుభూతి

కలకత్తా, జూన్ 22:—కలకత్తా ఖిలాఫతుసంఘము వారు జూన్ 21 వ ర్యాదీగారి యత్యంతతీవ్రహృదీ దేశబంధుని యకాలమరణమువలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకు విచారింపుచు తీర్మానించిరి. దేశబంధునిభార్య యను వసంతదేవిగారిని తదితరబంధువులనును సంఘమువారు తమసానుభూతిని దెలియబఱచిరి. ఈతీరరాని నష్టము దేశబంధుని యాత్మీయులకేగాక యానద్భారతదేశమునకు గూడ సరి సభవా రభిప్రాయపడిరి.

డర్బన్ భారతీయుల సంతాపము

బొంబాయి జూన్ 22:—దేశబంధుగారు గారి మరణమువలన భారతదేశమున కపారమనష్టము చాటిల్లె ననియు నద్దానికి విచారింపుచు దాసుగారి సతీమణికి డర్బన్ లోని భారతీయులు తలచింపిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రమందు సానుభూతి సభలు

బొంబాయి, జూన్ 22:—బొంబాయి రాష్ట్రముందు ప్రతి పట్టణమందును దేశబంధుని మరణమునకు విచారింపుచు, వారియాత్మీయులకు సానుభూతిక జాపును సభలు గావింపబడినవి. అన్ని రాజకీయపక్షములవారును దేశబంధునిత్యాగమును, దేశభక్తిని గీర్తించిరి. దేశమునకు తీరరానికొంత వాటిల్లినదని దెలిసిరి.

బొంబాయి పట్టణములో వివిధస్థలములందును సభలు గావింపబడెను. షెరీఫునకు సానుభూతిసభను గూర్చు కొక వివరిగూడ నుంపబడెను. సభ జూలై యొకటవ తేదీని జరుపవలయునని కోరిరి.

మస్కో ప్రజల సంతాపము

లక్నో జూన్ 22:—మస్కో ప్రజలు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడగు కర్నలు ఓ. ఏ. బీ. సి. వి. యిగారి యత్యంతతీవ్రక్రింద దేశబంధుని మరణమునకై వగయిదు సభ జేసిరి. సభలో కాననభ్యుడగు రామారు మున్సితుసీంకు రాహతరగారిచే ప్రతిపాదించబడిన యీక్రింది తీర్మాన మేకగ్రహీతముగ నంగీకరింపబడెను. "దేశబంధునియకాల, హతాన్వరణమునకు మస్కో రీప్రజల విశిషాచారము నొందు చున్నాం. దేశబంధుడు తన త్యాగమునకునను, నేనలనను భారతదేశ స్వరాజ్యసంరంధము నకడ్డకతీయోత్తేజము గలిగించెను".

దేశబంధుని యాత్మీయులకు తమ సానుభూతిని యెప్పుడు గూడ తీర్మానించిరి.

అధ్యక్షుడగు బీ.గారుగూడ సభవారి యుద్దేశ్యములతో వైకృతావము వెల్లడించి మస్కోరీయూరీమికో సంఘము గూడ నివచారమును భారతీయులతో ఒంటి పొట్టాడుచున్నదని నడిచిరి.

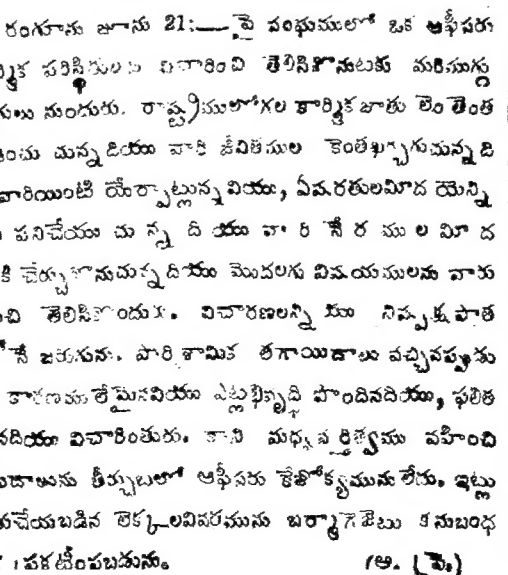
వంగరాష్ట్ర జాతీయసభ సంతాపము

కలకత్తా, జూన్ 22:—వంగరాష్ట్ర జాతీయసభవారు దేశబంధుని, యాకస్థిమరణమున కత్యంతవిచారమును వెల్లబుచ్చుచు తీర్మానించిరి.

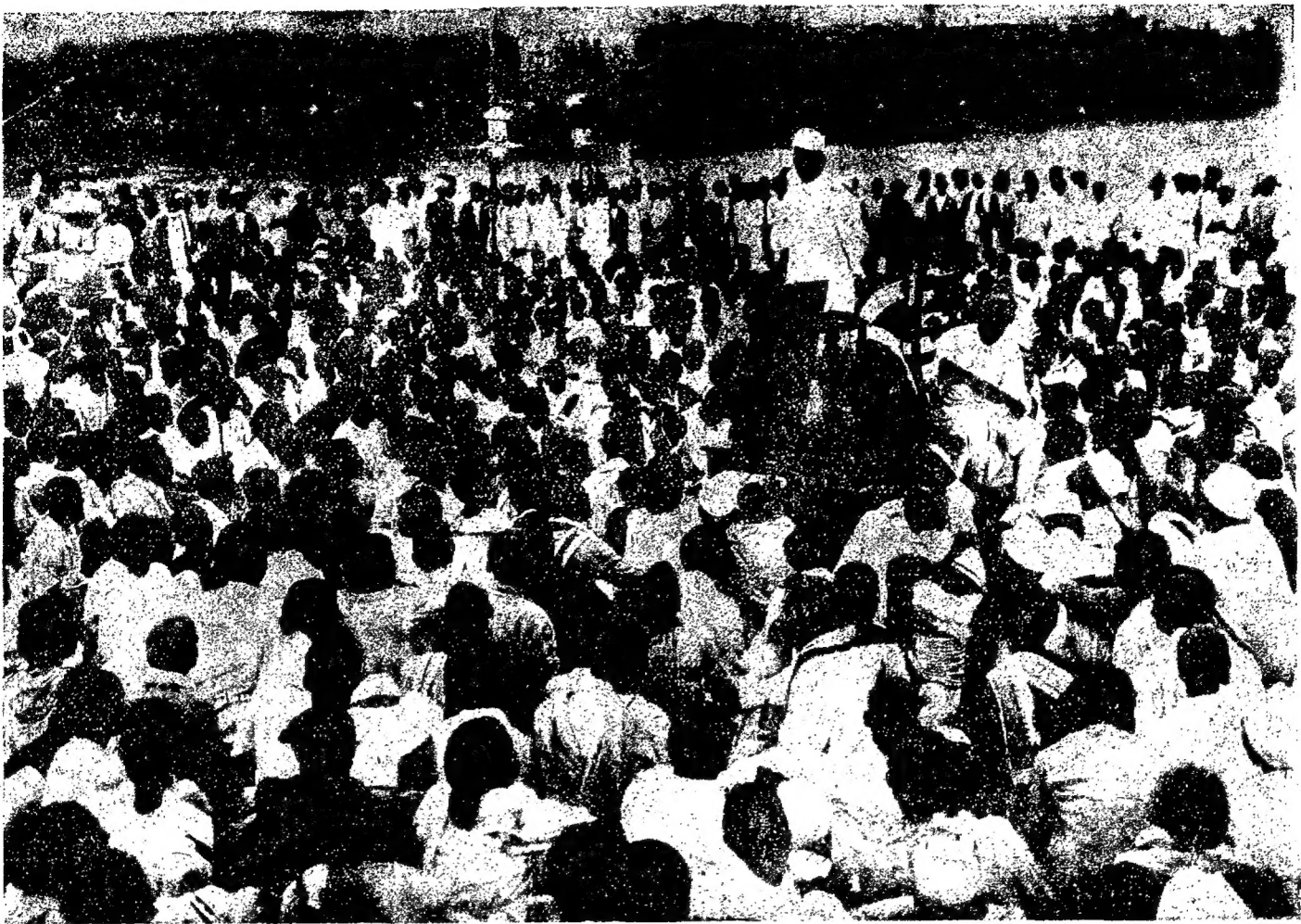
మైసూరుం పురపాలక సంఘము వారి విచారము

తిరుచనాపల్లి, జూన్ 22:—నిన్నటిదినమున మైసూరుం పురపాలకసంఘము సభగూడ దేశబంధు చిత్రంజనదాసుగారి హతాన్వరణమువలన గలిగినసంతాపమును వెల్లడించుచు తీర్మానించిరి. నాటికి పురపాలకసంఘభ యావలబడెను. కచ్చేరులు మూయబడెను. జూన్ 22 వ తేదీని కీర్తి కళిల గౌరవార్థము పురపాలక సంఘ సభలన్నియు మూయబడెను.

తాళముల్లది.

కలకత్తా, జూను 22:—ఈ పరివర్తనము రథయాత్రకు
తెలియని వనశబరిగ వచ్చుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

దేశబంధుని నిర్మాణము: మదరాసు విచారావస్థయందుండుట

18-వ తేదిన జరిగిన బీచినభ

(వెన్ ఫోటో బీరో)

బొంబాయి ప్రత్తియంత్రాలయముల దురవస్థ

కార్మికుల కూలిదగ్గించుటకు యంత్రాల యాధికారుల సంఘము తలంచుట

కార్మికుల తీవ్రమగు ఆక్షేపణలు

“టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” వ్యాఖ్య

బొంబాయి, జూన్ 22:—ప్రత్తియంత్రాలయ దురవస్థ నుగురించి యంత్రాలయ యజమానులు యోచించుచున్నారని యొక నోటీసు ప్రత్తియంత్రాలయ మందును కట్టబడినది. చాల వరకు అన్ని యంత్రాలయములను ధనమున నష్టము నొందుచున్నవి. ప్రస్తుతమందుగల వర్తకపు మందమునందు దండుగపై చాల కాలము వ్యవహారము యంత్రాలయ యజమానులు చేయుచున్నారు. బట్టలును, నూలును కుప్పలగు నిల్వయున్నవి. వర్తకము చురుకుగ జరుగుటకు పరిస్థితులు మరలగాని కాలై మాసాంతమునండి పనిచేయు కాలవ్యవధిని దగ్గించుటగాని లేక పనివాండ్ర జీత మందు నూటికి రు. 20 లు దగ్గించుటగాని జరుగునని యంత్రాలయాధికారుల సంఘము నోటీసుయిచ్చెను.

తుదిపరిష్కారమునకు విచ్చుటకు పూర్వమే వార్తాపత్రికలకును, కార్మికులకును తగినంత వ్యవధి - ముందుగ నిచ్చుటకు సంఘము ముందుగ నోటీసునిచ్చినది కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు. నూటికి యిరువది రూపాయలను కార్మికుల జీత మందు దగ్గించుటకు సంఘమువారు యిదివరకే నిశ్చయించి రనుపదంతి సత్వముకాదు అని కార్యదర్శి దిద్దుచున్నాడు.

సరకు మూల్గుచున్నది

బొంబాయి, జూన్ 22:—సరకు మూల్గుచుండుటవలన, వర్తకపరిస్థితులు చాల ప్రతిహాలముగ నుండుటచేత ఆగస్టు 1-వ తేదీనందుండి నూటికి రు. 20 లు కార్మికులజీతమందుండి తగ్గించుటకు బొంబాయి ప్రత్తియంత్రాలయాధికారులసంఘము నిశ్చయించెను. పనిలేక మలమలమాడుటకంటె తక్కువజీతము లపై పనిచేయుటకు ఒకటిరెండుయంత్రములందరి కార్మికుల లంగీకరించినది తెలియుచున్నది. కాని యీవిషయమై సంయుక్తాభిప్రాయమునకు కార్మికులు రాలేదు.

“టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” వ్యాఖ్య

ప్రత్తియంత్రాలయ బనిచేయు కార్మికులజీతములను దగ్గించుట

మట్టమ చేయబడుచున్న ప్రయత్నములను “టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” ఆక్షేపించుచున్నది. ఇట్టి మాచలను యంత్రాలయాధికారులు గావించుట చాల విచారకరమైనదనియు, కూలిని దగ్గించుటకు కూలిని జీవితపరిమాణమునకు పరిమితము తిరుగుననియు, పిమ్మట కత్తిరావర్ణములతో కూలిని పనిచేయుటకు పిలువడమనియు ప్రతిక డెప్పుచున్నది. కాబట్టి యీ పరిష్కారము నైతికముగ మిగుల ఆక్షేపణకరమైనది (ఆ. ప్రె.)

కార్మికుల ఆక్షేపణ

బొంబాయి, జూన్ 22:—బొంబాయి మిల్లులందు బని చేయుచున్న కార్మికులు రెండునెలలను గావించిరి జీతములను తగ్గించదలముల తీవ్రమగు కార్మికులు నిరసించిరి. పనిచేయుకాలము తగ్గించి సెలవులు హెచ్చుగ నిచ్చుట వాగుగ నుండునని కార్మికులు యంత్రాలయాధికారులకు నూచించిరి (ఆ. ప్రె.)

శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధ కమిటీ

కార్యనిర్వాహకసంఘ సమావేశము

గురుద్వారాచట్టము జయప్రదముగ అమలునందు బెట్టుటకు దొరతనము గావించవలసిన షరతులు

అమృతవరము, జూన్ 22:—పంజాబుకాసనసభచే నియమింపబడిన సెలెక్షన్ కమిటీచే సవరణ చేయబడిన గురుద్వారా చట్టమును దీర్ఘముగ విచారించినపిమ్మట, గురుద్వారాకమిటీచే నూచింపబడిన పెక్కుసవరణలు చట్టమందు జేర్చబడలేదనియు, అసవరణలను చట్టమందు ప్రోత్సహించవలయుననియు శిరోమణిగురుద్వారా ప్రబంధకమిటీ గోచరున్నది.

గురుద్వారాచట్టము యేరూపమునోండి కాసనసభయందు ఆమోదింపబడినను, యేమోతును గోరకుండి గురుద్వారా బండ్లీకులను విడుదలచేసి, శి. గు. ప్ర. కమిటీ గోరు యితర డేమాండులను ఉచితరీతిని గౌరవించుగాని గురుద్వారాచట్టము ను అమలునందుబెట్టుట దుర్లభమును నని గురుద్వారాసంఘము సభ్యులకు తిరిగి తెల్పుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గృహము గూలుట

ముగ్గురుమనుష్యులకు గాయములు తగిలెను

బొంబాయి, జూన్ 22:—గ్రాంటుకోడ్డునందు నున్న నోక అంతస్తు మేడ గూలెను. ముగ్గురు మనుష్యులకు తీవ్రమగు గాయములు దగిలెను. (ఆ. ప్రె.)

భారతీయులు సైనికవిద్య

యిండియాదొరతనము కమిషను నియమించుట

సిన్హ, జూన్ 22:—వార్తాపత్రికల కందిన ప్రకటన యందు యిట్లు గలదు:—గత మార్చి 14-వ తేదీన ఆసంబ్ధియందు బడ్జెటుచర్చసమయమున సైన్యమందు తగిన భారతీయుల జేర్చుకొని ఆర్థమగు తరిగీతునిచ్చుటకు విచారణ నల్పు నిమిత్తము ఒకసంఘమును యిండియాకార్యదర్శి ఆమోదముపైనియ మించెదమని సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ గాంధీగారు దిల్లీకి. అట్టి మిజీని నియమించుటకు యిండియా దొరతనము పూనుకొనెను. భారతదేశ మందుగల సైన్యముయొక్క స్థాపునందు ముఖ్యులగు నున్న లెఫ్టినెంట్ జనరలు సర్ ఆంధ్రూస్టీగారు సంఘాధ్యక్షులుగ నుండెను. మరి యితరవిషయములను ప్రకటించు స్థితియందు భారత ప్రభుత్వము లేదు. కాని సైన్యమందు జేరు తగతులను భారతరాజకీయ అభిప్రాయమును బెట్టుట నధికారసభ్యులు సంఘమునందు జేర్చుకొనబడుదురు. (ఆ. ప్రె.)

వి. కె. నాయరుగారు మరణించుట

మలపేగువ్యాధికి శస్త్రముచేయగా చనిపోయిరి.

సిన్హ, జూన్ 20:—పత్రికాసంబంధియై ఆస్పత్రి యేటెడుప్రెస్సు ఆఫ్ ఇండియావారలో 12 సంవత్సరముల నుండి సంబంధము కలవాడును నగు వి. కె. నాయరుగారికి మలపేగువ్యాధికి శస్త్రచికిత్సచేయగా చనిపోయినది సైనికా లునుండి యొక టెలిఫోనువార్త వచ్చినది. ఈనాయకుగా రీయేజెన్సీలో చాలా వ్యాధులకు స్థానములను వహించిరి. సైనికాలు రాకపూర్వము కలకత్తాకాఖివ సంపాదకుడుగా నుండిరి. రంగూను లెక్చరలుగా కొన్నిదినము లేకెంటుగా నుండెను. వార్తలను బెప్పించుటయందు యేర్పాటులను చేయుటలో నీయన రంగూనులో గొప్ప నేపథ్యమును. హిందూదేశములో పత్రికావిషయములం దితడెంతయో వేవజేసెను. వీరి యకాలమరణమున కెంతమందియో స్నేహితులు హిందూదేశమం దంతెటును విలపించెడినారు గలరు. (ఆ. ప్రె.)

ఎన్నిక వార్త

కెల్లాడ రామమూర్తి వాయుడుగారు సర్వోత్కృష్టం తా బాకాబోర్డు మెంబరుగాను విశాఖపట్నంజిల్లా బోర్డు మెంబరుగాను ఎన్నుకొనబడిరి.

గ్రంథి మల్లయ్య, జనరల్ మర్చంటు.

ఆంధ్రపత్రిక హిందూదేశ సిల్పి

ఆంధ్రను ప్రముఖపత్రిక, దేశబంధుదాసుగారి మరణము గూర్చి వ్యాఖ్యానము చేయచు, మిగుల ఆందోళన గనుపరచుచున్నది. దాసుగారి మరణము, ద్వంద్వప్రభుత్వ నాశనము, మున్నగు సందర్భములు గుమిగూడుటచే, అనహాయోద్యమమును మరల ప్రేరేపించుచున్నది, యీ ప్రతిక భయపడ చున్నది. దాసుగారు ప్రజలను శాంతచిత్తుల చేసి, ప్రభుత్వమును సరియగు మార్గమునకు దెచ్చుటకు ఎంతయో ప్రయత్నముచేసిరి. కాని, ప్రభుత్వమువారు లక్ష్య పెట్టరయిరి. ఆంధ్రను ప్రముఖపత్రిక అనుకూల హితము నెసగదయ్యెను. నిర్బంధవిధానము దప్ప వేరుమార్గము లేదని సూచింపబడెను. రిడింగు బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుల సంప్రదింపుల ఫలితము గూర్చి వేర్వేరు వదంతులు వ్యాపించియున్నవి. రిడింగు ప్రభువుగారు హిందూదేశమునకు వచ్చు వరకు, ఎట్టి ప్రకటనముగావించరని మాత్రము తెలియుచున్నది. వైక విమాత్రము తెలియకుండుట కేర్పాటుల చేసినను, రహస్యలోచనల గూర్చి ఎవరికి దోచిన యూహల వారు దెలుపుచున్నారు. ప్లేట్సు మెను విలేఖకుడు, చెలిపిన జ్యోత్యము మామూలు ఆంగ్లో హైందవులు చాడడి పాట దప్ప వేరుగాదు. 1929 సంవత్సరము వరకు సంస్కరణములు మారవనియు, మద్దీమెను కమిటీయందలి మెజారిటీ రిపోర్టు అమలులోనికి వచ్చుననియు, నిర్బంధ ప్రయోగ మధికమగుననియు, సి వి లు సర్వీసు సౌకర్యములను హెచ్చుచేసి భారతీయుల కున్నతో ద్యోగముల నిచ్చు వాడుకను నిలిపి వై చెదరనియు, యీతడు సూచించెను.

ఈ సూచనలు నిజమయినను, నా శ్వర్కముండదు. బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుగారికి సివిలు సర్వీసు సౌకర్యములు గావలయునుగాని, స్వపరిపాలనాభివృద్ధిగాదు. రిడింగుప్రభువుగారు బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుగారి వాదము నంగీకరించియుండును. అధికారవర్గమువారి యొక్కయు, యూరపీయనుల యొక్కయు అభిప్రాయ మింతిరుగనే యున్నది. అందుచే విశేషలాభము సమకూరునని ఏమియు వారును తలంచుటలేదు. కాని, ప్లేట్సుమెనులో ప్రకటింపబడినవార్త, ప్రమాణబద్ధము గాదనియు, కేవలము ఊహ జనితమనియు, ప్రచురింపబడెను. ఇంతమాత్రముచే, ఆశపడ నక్కరలేదు. పత్రికా విలేఖకుని యూహ అసత్యమాయనియే విచారించవలెను. 1929 సంవత్సరపు గడువువరకు సంస్కరణములను మార్చరను విషయము సత్యవిరుద్ధము గదని తోచుచున్నది. సంస్కరణములను మార్చు

టకు ముందు, ప్రభుత్వమునకు ప్రజలు తోడ్పడుట ముఖ్యమని నోడే ప్రముఖ పత్రిక దెలుపుచున్నది. అనహాయోద్యమమును పూర్తి గ విడనాడి సహకారము నలిపినగాని, తాము భావ్యభివృద్ధినిగూర్చి విచారించమని, ప్రభుత్వము వారు తెలుపుట సహజము. కాని ప్రజలు సహకారము నలుపుట కనుకూలపరిస్థితులు గనుపించవు. ముందుగ ప్రభుత్వవైఖరి మారుట యవసరము.

ప్రభుత్వమువారు ప్రజల కోర్కెలను చెల్లించుటకు ముందుకు రాకుండుటచేతనే, విషమస్థితి దొలగకున్నది. ప్రశాంతవృద్ధులగు దాసు, గాంధీగార్లు నాయకత్వము వహించుటచేతనే, పరిస్థితు లింకను క్లిష్టము గాకన్నవి. దాసుగారి మరణము వలన మరల సనహాయోద్యమము విజృంభించునని, ప్రముఖపత్రిక భయపడుటకు కారణము లేకపోలేదు. నాయకుని మరణమునకు ప్రజలెంత గుండెనను, నిస్సహాయులై యూరకుండురనుట కల్ల. వారు ద్వీగుణీకృతశక్తితో కృషి నలుపబూను కొందురనుట తథ్యము. అనహాయోద్యమము మరల తలయెత్తుండ శేయవలయుననిన, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదలచేసి, ప్రజల స్వరాజ్యాశయమును సఫలపరచుట ప్రభుత్వధర్మము. ప్రముఖపత్రిక ప్రభుత్వమున కొనగవలసిన సలహా యిదియే. 1929 సంవత్సరమువరకు కడలము, మొదలమనుట మారదృష్టినిగాని వివేకమునుగాని సూచింపనేరదు. ప్రతిష్టంభనము వలన, ద్వంద్వప్రభుత్వమును విరమింపక తప్పదయ్యెనని, ప్రముఖపత్రిక దెలుపుచున్నది. కాని, ప్రతిష్టంభనోద్దేశ్య మిదిగాదు. ప్రభుత్వ దృష్టిని మరల్చి స్వపరిపాలనా ప్రధానమునకు వారిని పురిగొల్పుటయే, ఆ విషయమును ప్రముఖపత్రిక గ్రహింపవలయును. తరుణసమయమున మేల్కొనిన, ప్రభుత్వమువారి పుటికయినను, పరిస్థితులను చక్కబరుపగలరు. భారతీయుల ప్రేమను మారగొనగలరు. లేని యెడల, సక్రమ పరిణామమున కాటంకము గలుగక తప్పదు. అనహాయ కార్యక్రమము మరల లైకివచ్చునేమోనని, ప్రముఖపత్రికగాని, అధికార వర్గముగాని మెరగొంది లాభములేదు. ధైర్యము వహించి, ప్రజల కోర్కెలను నెఱవేర్చుటచేతనే, వారి భయము బాయగలదు. తామసించిన కొలదియు, నష్టములేప్పు లాభము గలుగజాలదు.

ఆరవింద యోగి

బెంగాలునందు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారి మరణమువలన కలిగిన కొరంతను దీర్చుటకు, సమర్థు లేవరని యోచించిన, ఆరవిందయోగి నామ మెల్లరకును స్ఫురించును. ఆరవిందుడు బెంగాలు నాయకత్వము నిదివరకే నహింసవలెనని పలువురు కోరుచుండిరి. కాని, వారు తమ సాధనముండి మరలియుండలేదు. చిత్తరంజనదాసుగారు చెన్నరాజధానికి వచ్చినపుడు, పుదుచ్చేరికితోయి ఆరవిందునితో గలిసి సంప్రదించియుండిరి. దాసుగారి నిర్వాణమునకు పిమ్మట, వారు ప్రారంభించిన కార్యమును గట్టెక్కించుటకు, ఆరవిందుడే తగినవాడనుటకు సంవియములేదు. దాసుగారి రాజకీయాభిప్రాయములతో ఆరవింద

యోగి ఏకీభవించుననుట నిశ్చయము. అన్ని రాష్ట్రములకన్న స్వాతంత్ర్యాభిలాషయందు మిన్నయని పేరొందిన, వంగరాష్ట్రము నాయకరహితముగ నుండునా? గాంధీమహాత్ముడు, ఆరవిందయోగి నాహానించుచు దాసుగారు అసంపూర్ణముగ వదలిపెట్టిన కార్యమును నిర్వహింపవలయునని, కోరినటుల, ఇంగ్లీషుమెనుపత్రిక దెలుపుచున్నది. దాసుగారి సలియే, ఫార్వర్డుపత్రికకు సంపాదకత్వము వహించునని గూడ, యీ పత్రిక దెలుపుచున్నది. ప్రైవార్టు నిజమగుచో, వంగదేశమేగాక హిందూదేశమంతయు సంతసించుననుటకు సందియము లేదు. ఆధ్యాత్మికసాధనలం దారితేరిన, గాంధీ ఆరవిందుల నాయకత్వముక్రింద, దేశపు సక్రమాభివృద్ధి త్వరితగతి జరుగుననుటకు సందియములేదు. ఆరవిందుని శిష్యుకోటి, వంగదేశమునందు ఆధ్యాత్మిక పునరుద్ధరణమునకు కృషి నలుపుచు, నిర్వాణకార్యక్రమమునుగూడ చేపట్టియున్నారు. వారు చేసెడి సేవను, మహాత్ముడును పరికిలించుట తటస్థించెను. ఆరవిందుడు మెనుక రాజకీయ విషయములలో పాల్గొనిన నాటికన్న, దేశమును నడుపుట కతనికి నేడధికశక్తి యలవడినది. దేశస్థితిని చక్కగ గ్రహించుట కానుకూల్య మేర్పడినది. మహాత్ముని పిలుపును ఆరవిందు డంగీకరించునా యని, దేశమెదురు చూచుచుండును. అంగీకరించునేని, ప్రజల యధైర్యము తొలగిపోగలదు.

అమెరికానాయక రాష్ట్రములు : భారతీయులు

అమెరికా పౌరస్త్వపు హక్కును భారతీయుల కెటుల దీసివెచ్చినదియు, తారకనాథ దాసుగారు చెలిపెడి యవంతముబట్టి గ్రహింపవచ్చును. తెల్లవారిలో, మొదట కేసేయాజాతివారి నందరను చేర్చుచుండిరి. హిందువులు కేసేయా జాతి వారగుటచే, తెల్లవారేయనియు, పౌర స్త్వపు హక్కు ననుభవించగల రనియు, కోర్టువారు 1910 సంవత్సరమునందు తీర్పు జెప్పిరి. 1913 సంవత్సరమున గూడ, మరియొక తీర్పు యీ తీరుననే గావించబడెను. తారకనాథ దాసుగారిని 1914 సంవత్సరమునందు, అమెరికా పౌరనిగ నంగీకరించిరి. 1914 సంవత్సరము మొదలు 1923 సంవత్సరములోఁపల భారతీయు లెందరో అమెరికా పౌరులుగ నంగీకరింపబడిరి. 1923 సంవత్సరమునందు కోర్టువారి నిర్ణయము మార్పుజెందెను. హిందువులను తెల్లవారిగ పరిగణింప గూడదని స్పష్టింకోర్టువారు నిర్ణయించిరి. అప్పటినుండియు అమెరికా ప్రభుత్వమువారు హిందువుల హక్కులను తీసివేయదొడ్గిరి. పూర్వము గుర్తింపబడిన హక్కులు గూడ తొలగింపబడెను. మోహన సింగుగారి హక్కులు వెనుక గౌరవింపబడినను, తిరిగి రద్దుజేయబడినవి. ఇట్టివారు ఉభయభ్రష్టులగుచున్నారు. అమెరికను పౌరులుగ వీరిహక్కులు రద్దయినవి. మరియొక దేశపు పౌరులుగ వీరి నంగీకరింపరు. భారతీయులు కొందరు అమెరికను స్త్రీలను పెండ్లియాడిరి. భార్యభర్త లిరువురును, పౌర స్త్వమును కోల్పోవుచున్నారు. అన్ని దేశములలోను భారతీయుల హక్కు లిటుల నిరాకరింప బడుట ఆచారమయినది.

నిన్నజాతులు: నిర్బంధవిముక్తి

వైకంఠదేవదేవ నిర్బంధముల నుండి నిన్న జాతులు చాలవరకు విముక్తి లయినను శుభవార్త ఏదెంచినది. నాల్గోడ్లలో, మూడు రోడ్లపై మొన్నటిదినము నిన్నజాతులవారిని పోనిచ్చిరి. దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తరపు జాతులు పోరువబడినవి. తూర్పు రోడ్డుమాత్రము ఇంకను మూయబడియున్నది. తూర్పురోడ్డునం దింకను సత్యాగ్రహము జరుగుచునే యున్నది. నిన్నజాతులవారిరువురు మూడు రోడ్లగుండ నడచిపోయిరి. ఎట్టి నిరోధము గలుగలేదు. ఇట్టిసాకార్యమును కలుగజేసినందులకు, తిరువాన్కూరు సంస్థానమువారి సభినందించుచు, నాల్గవరోడ్డుకు సంబంధించిన నిరోధమును గూడ వెంటనే తొలగింపవలయునని, వేడెడము. నిన్నజాతుల కింతవరకు జేసిన అన్యాయమును తొలగించినగాని, హిందూసంఘము పైకి రాజాలదు. హిందూసంస్థానముగు తిరువాన్కూరుపై, హిందూసంఘాధరణ బాధ్యత యధికముగనున్నది. వైకంఠందువలె, ఎల్లభాగములందును అస్పృశ్యతాది దోషము లంతరించునటుల, ప్రజలు కృషిసలుపవలయును. లేనియెడల, హిందూమతమునకు తీరని కళంకము వాటిల్లును. సర్వమతసహనమునకు పేరెన్నిక గన్న హిందూమతము, స్వమతస్థుల పీడనము నామోదింపజాలదు. జీవేశ్వరైక్యమును బోధించిన వేదాంత మతము, ఏకులమువారి నయినను శాశ్వతముగ ప్రధోగతి పాల్పేయ బూనుకొనదు.

మద్యపాన నిషేధము

లండనునందు జరిగిన క్రైస్తవస్త్రీ సమావేశమునందు, ప్రైసు సతి మద్యపాననిషేధము గూర్చి చక్కని ప్రసంగము గావించెను. హిందూదేశము మద్యపాననిషేధమును కోరుచున్నదనియు, విజయము తప్పక బడయగలదనియు, ఈమె వాక్రుచ్చెను. ఈసంగతి, అధికారుల కనేకులకు వెగటుగ నుండకమానదు. మద్యపాననిషేధపు కోర్కె దేశమున వ్యాపింపలేదనియు, అయ్యది అసంభవమనియు చెలిపెడివారు తమ యభిప్రాయములను మార్చుకొనవలసియుందురు. మత్తుపదార్థముల వాడుకవలన, హిందూదేశము నాశనమగుచున్నదని, యీమె నిస్సంశయముగ చెలిపెను. హిందూదేశమందు యూరపియనుల ఆరోగ్యమునకు మద్యమరసరమనుట కేవల కల్పన యని మిస్ బట్టుగారు సూచించిరి. పురుషులకన్నను, బ్రటిషుస్త్రీలే మేలనిపించుచున్నారు. మద్యపాననిషేధ వాంఛ ప్రబలియున్నను, ఈ దేశమున మద్యపాన మధికమగుటకు కారణమేమి? ప్రభుత్వవద్దకులే, ఇందుకు ప్రోత్సాహకారణ మొనగుచున్నది. ఈవద్దతులు వెంటనే మార్పుచెందవలయును. మద్యపాననిషేధమును వెంటనే కొనసాగింపవలయును. క్రైస్తవస్త్రీలయినను ఇందుకు కృషి సలుపుచో, సత్వరాభివృద్ధి కవకాశ మేర్పడగలదు.

కొల్లిగలుతాలూకాబోర్డు

కొల్లిగలు తాలూకాబోర్డును ప్రభుత్వమువారు రద్దుజేసినటుల, యిటీవల ప్రచురింపబడెను.

రద్దుజేయుటకు గల ముఖ్య కారణము, ద్రవ్యనష్టము గలుగుటయే. ద్రవ్యనష్ట మొక్కలోకలు బోర్డులకే గలుగుటలేదు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములును, ఇండియా ప్రభుత్వమును గూడ పెక్కుమార్లు ద్రవ్యనష్టమునకు లోనగుచున్నవి. కాని, వీనిని రద్దుజేయవలయునని ఎవరును కోరియుండలేదు. దివాలాదీనిన తాలూకాబోర్డు నిలిచియుండి ప్రయోజనములేదని, ప్రభుత్వప్రకటనము చెలువుచున్నది. ఒక్క కొల్లిగలు తాలూకాబోర్డు మాత్రమే ప్రత్యేకముగ దివాలా తీసిముండలేదు. ఈతాలూకాబోర్డువారును, కోయంబత్తూరు జిల్లాబోర్డువారును, బోర్డును రద్దుజేయవలదని వేడుకొనిరి. నష్టమునందు చాలభాగము తాము భరించెదమనియు, మిగిలిన భాగమును ప్రభుత్వమువారు భరింపవలయుననియు, జిల్లాబోర్డువారు కోరియుండిరి. ఈ కోర్కె న్యాయముగ నున్నది. తాలూకాబోర్డుల కష్టముల కాదుకుని, స్థానికస్వపరిపాలనమును ప్రోత్సాహపరుచుట, ప్రభుత్వమువారి ధర్మమనుటకు సందియములేదు. కాని, ప్రభుత్వమువారు జిల్లాబోర్డువారి కోర్కెను నిరాకరించి, తాలూకాబోర్డు ననలే రద్దుజేసిరి. స్థానిక స్వపరిపాలనమును ప్రోత్సాహపరుచుట కిది మార్గమని, ప్రజ్ఞా లెంచజాలరు.

నానారాష్ట్రసంఘము

నానారాష్ట్రసంఘపు ఖర్చులలో, హిందూదేశము విశేషభాగమును భరించుచున్నను, కార్యలయమునందు భారతీయు లిరువురుమాత్రమే గలరనియు, వారయినను కొరమాలిన పనులను నిర్వర్తించుచున్నారనియు, చమకలాల్ గారు వ్రాయుచున్నారు. ఈవిషయమై ఆంధోళన జరుగవలయునని వీరి యుద్దేశ్యము. కాని చమకలాల్ గారి కింకను భ్రాంతివదలలేదు. హిందూదేశమునందలి ఉన్నతోద్యోగములందే భారతీయులకు తగిన ప్రవేశము లేకుండగ, ఇతరచోటులలో నుండకుండుట యబ్బురమా? నానారాష్ట్ర సంఘమునందేమి, ఇతరసంఘములందేమి, హిందూదేశమునకు స్థానమున్నను, దేశస్థిమాత్రము చక్కబడలేదు. ప్రజలహక్కులు రక్షితముగాలేదు. భారతీయుల కింట స్వాతంత్ర్యములేనిది, వెలుపల స్వేచ్ఛననుభవించుట దుర్లభమని నానాటికి వివితమగుచున్నది. దానిని వదలి, ఇతర యాంధోళనల నెన్నిటిజేసినను, ప్రయోజనముండదు.

కీ. కే బొబ్బా పద్మనాభయ్యగారు

దేశధర్తులును, కౌతర గ్రామవాస్తవ్యులు నగు బొబ్బా పద్మనాభయ్య చౌదరిగారు కాలధర్మమునుందిరిని విచుట కెంతయు చింతించెదము. కమ్మ సంఘమునకు, వీరు జేసిన సేవను మరచుట కష్టము. కమ్మ మహాదన సంఘమునకు కార్యదర్శిగ నుండి ఏరు చాలకాలము పాటుపడిరి. స్వసంఘమునకే గాక, దేశాభివృద్ధికిని వీరు పెక్కువిధముల తోడ్పడిరి. కద్దరుపల్ల వీరి యభిమానము కార్యరూపము దాల్చెను. జాతీయ విద్యపై వీరికి విశేషాభిమానము గలదు. నిన్నజాతులధరణమునకై వీరు మిక్కిలి తోడ్పడిరి. వీరు కాంత, సరళస్వభావులు. ఇట్టివారు అకాలమృత్యునాత బహు,

మిగుల సంతాపకరము. వీరి బంధుగూతును మిత్రులకును మాసానుభూతి దెలుపుచు, వీరికి ఆత్మశాంతి చేకూరుగాక యని కోరెదము.

సూర్యకాంతి

సూర్యకాంతి, ఆరోగ్యమును వృద్ధిజేయు నను సిద్ధాంతమును, పాశ్చాత్య వైద్యులంగీకరించుచున్నారు. ఇంతియగాక, మెదడుకుగూడ బలము గలిగించి, తెలివి తేటల నిది వృద్ధిజేయునని సర్ హెన్రీ గు వెయిన్ గారు ప్రకటించుచున్నారు. భారతీయు లిపుడెంత యధోగతియం దున్నను, బుద్ధివిభవములో నిప్పటికిని ఎవరికిని తీసిపోరని వెల్లడియగుచున్నది. పలువిషయములలో, భారతీయులు ప్రపంచ ప్రాముఖ్యము బడయుచు, విజ్ఞానవిభవమును చూపుచున్నారు. సూర్యకాంతి యిందు కేమయిన కారణమగునా?

వైకంఠత్యాగ్రహ విజయము

మూడురోడ్లపై నిషేధపులు త్రువు దీసివేయబడుట

వైకం, జూను 22:—తగవునందున్న వైకం గుడిరోడ్లయందు మూడు రోడ్లను అంత్యజాతులు నిరాక్షేపముగ ఉపయోగించు కొనుటకు తిరువాన్కూరు సంస్థానము అంగీకరించి ఇదివరకు గావించిన నిషేధపులు త్రువును దీసివేసెను. అంత్యజాతులు ఉత్తర, దక్షిణ, పడమరరోడ్లను బాహుముగ నుపయోగించుకొనవచ్చును. తూర్పురోడ్డు, తూర్పు దక్షిణపు రోడ్లను గలపురోడ్డు, చెరువుకు తూర్పు ప్రక్కగుండ బోవుచున్న పండు మాత్రము అంత్యజాతులు ఉపయోగించుకొనుటకు నిషేధము తీసివేయలేదు. నిన్న ఆదివారముగాన సత్యాగ్రహము లేదు. కాని నిషేధింపబడిన వై మూడుభాగముల సరిహద్దులందును పిక్కిటింగు నేడు ప్రారంభమయ్యెను. నిన్న ఉదయము నూతనముగ రెరపబడిన రోడ్లపై ఒక పులయా యొక ఎజవా బోయెను. ఈ ప్రదేశమున దంతటను ప్రత్యేకపు పోలీసు దళము గన్పించుచుండెను. పోరాటము సంభవించు ననుభయముచే అధికారు లిట్టికట్టుకట్టుములను గావించిరి. పోలీసు అసిస్టెంటు నూపం లెండెంటు పిచ్చు ఆయ్యంగారు, మొదటి తరగతి జిల్లావే జిప్సీలు కాంతికి భంగము గలుగకుండ గాపాడుటకు వచ్చిరి. ఇతివరకును కాంతికి భంగము గలగలేదు. (ఆ. ప్రె.)

ఆంగ్లో-హైందవ రాయబారము

రాయబారముమీద వెడలు సభ్యులు

కలకత్తా, జూను 22:—జూను 24-న లేదీన కలకత్తాయందుండి ఆంగ్లో-హైందవరాయబారము యుగ్గాందు బోవుటకు బయలుదేరును. పి. ఓ. స్టీమురు ముల్తానుమీద జూను 27-న లేదీన బొంబాయినుండి రిఫ్రులేషను ఇంగ్లాండునకు బయనమగును. రాయబారమునకు నాయకుడు కర్నలు గిడ్డీగారు. జూను 26-న లేదీయందు బొంబాయిలో ఆంగ్లో-హైందవ సంఘము తరపున నోక బహిరంగపథ సమావేశమగును. కర్నలుగిడ్డీ, చార్లెసు క్రిఫీత్సు, సాత్తున్సి, హెంట్జ్, ట్రెహెము (బర్మా ఓవెన్ (పంజాబు) సీమయందలి ఆంగ్లో-హైందవసంఘముయొక్క కాంసియచే వారి సంఘమునుండి నియమింపబడిన యిద్దరు సభ్యులును రాయబారముందు సభ్యులుగనున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

జహంగీరు గోరి సాన్ ఓడలు సురక్షితముగ రబీగు చేరెను

సిహ, జూను 22:—జహంగీరు గోరిసాన్ ఓడలు సురక్షితముగ రబీగుచేవు చేరెననియు, సమస్త సౌకర్యములతో యాత్రికులు ఓడదిగిరిననియు, యెవ్వరను ఆటంకము పర్చలేదనియు సిహనుండి వారతనము ప్రకటించెను. (ఆ. ప్రె.)

చీనా కర్మలము

స్వేచ్ఛములు తిరుగబడుట

మార్చి 21:— మొన్నటిదినము ప్రభుత్వము

వారు బంపినతెలుగు ప్రభుత్వము నిచ్చుచు పూర్వపుభోగశీతే చీనాప్రభుత్వమువారు కావరి. మ్యంగుపేట అల్లరులే ఈప్రభుత్వములకు కారణములనియు, ఆయాప్రభుత్వమువారే ఈ ప్రభుత్వములనియు చెబుచున్నారని మేకంటేగాను సెటిల్మెంటు కావలెననియు తెలియజేసి చీనాప్రభుత్వములను మునిసిపాలిటీవారు కోర్టును నిర్మించినది.

హంకాంగుపరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేక తంతి)

హంకాంగు, మార్చి 21:— చాలంటిరులందును సమావేశము జేయబడిరి. వైద్యాలయమున సమైక్యజ్ఞత చీనాప్రభుత్వములకును బాంధవ్యము నియమించుచుండి. ఇండ్లో చీనానావిగేషన్ పాగయోడలను అరింటిని గట్టివేసిరి. బ్రాంకెంకెనీతా లుకు జూటారుమకుమ్యలు, విద్యుచ్ఛక్తిపనివాండ్లను సమైక్యగట్టిరి. బండ్లు ప్రస్తుత మాగిపోయినవి.

చీనా ప్రభుత్వములను సమైక్య అగిపోవుచున్నది. దీనివలన భోజనపరికరములను, వైద్యాలయములను, హోటెల్లను నష్టముగల్గెను. ఇచట అల్లరులను జేయువారినిబట్టియిచ్చిన 250 చాలరులను బహుమతి నింపడ మని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

చీనాప్రభుత్వము చాలమంది క్యాంటనుకు వెడలుచున్నారు. బ్రిటిషుపాగయోడలందున్న చీనాసిబ్బంది అంతయు లేచిపోవుచున్నారు.

మ్యంగుపేటపరిస్థితులు

మ్యంగుపేట, మార్చి 21:— చీనావిద్యార్థుల ఒత్తిడిచే చీనావైకసంఘమువారు ఒక నెలవరకు దుకాణములను తెరచుట నాపుజేసిరి. సక్రమపరిస్థితులను నిలబెట్టుటకు చాంగుసీలిర్ గారిగారు ఇంకొకపటాలమును మ్యంగుపేట పీఠకువచ్చుచున్నారు.

రేవుకూలీలపై దాడివెడలుట

సమైక్యదారులు రేవుకూలీలను ముట్టడించిరి. అసిస్టెంటు కామ్రేడరుని వెన్నంటి అటవ నడిలోపడి మునిగిపోయెను.

బ్రిటిషు మరణిరంగులను త్రిప్పవాడొకడు మాంసమును నెరకు కత్తిచే పొడవబడి తుతగావుదాయెను.

చంగుకీయంగు వ్యవహారము

మ్యంగుపేట, మార్చి 20:— విద్యార్థులు జనలను రచ్చగట్టిరి. అప్పుడే మాక విదేశాంగములకు కార్యాలయమును ముట్టడించిరి. పీఠులందున్న బ్రిటిషువారిని కొట్టిరి కాని ఎవరికిని బలము గాదుములు తిగులేదు.

బ్రిటిషు కార్యాలయములకు దగ్గర వొమ్మిజరిగెను. కాన్సులు తన కార్యాలయమును నిర్జలేయవలసివచ్చెను. దానిని దొమ్మి గాంధీ పొడుకేసిరి. ఫిరంగులున్నపడవిలో దాగినిరి. కాంతి ఏర్పడినదానిని పీఠులందు విదేశీయు లింకను తిరుగుటకు భయం కరముగనే యున్నది.

మ్యంగుపేట సన్న పటాలము తిరుగబడి కార్యాలయమును బాడుజేసెను. విప్లవకారులను బట్టుకొనుటకు పటాలమును బంపిరి.

మ్యంగుపేటనుండి చాలమంది బ్రిటిషు, విదేశీయులు, పిల్లలు హంకాంగులో శరణము జొచ్చుచున్నారు. యందు జాగ్రత్తగాను పాలినువారు గట్టి తిరుగుచున్నారు.

క్యాంటనులో జూసినీయులు హతమగుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

క్యాంట, మార్చి 21:— ఎవరో తెలియని చీనా

వ్యక్తి జపాను వైద్యాలయమున కోకాధిపతిగనున్న సకదాయి అనువానిని బంపిరి. 5000 డోలరులను పంచి గొంపోయిరి. ఇతడు తెయిన్ బ్యాంకునుండి తిరిగివచ్చుసమయమున హతమాయెను.

జపాను కార్యాలయమున స్థానికాధికారులలో గట్టిగ పోరాడి ఇట్టిది చాల యన్యాయమనియు, పరిహారము నీయవలెననియు మ్యంగుపేట పోలీసువారిని కావలిగాయెటకు నియమించవలెననియు గోరి. క్యాంటనులోనున్న జపానీయులను మ్యంగుపేటకు రమ్మనిరి.

విదేశీయులు చాలమంది హంకాంగు వేరుచున్నారు.

యూరపి మను లును ఆవరణ కావలనున్నవారు మ్యంగుపేటకు వచ్చుచున్నారు.

నేటి యుద్ధమును మ్యంగుపేట సమైక్య ప్రాంతంబున నది. చీనావారు నెమ్మదిగ ప్రవేశములనుండి లేచిపోవుచున్నారు. అల్లరులనుజేయలేదు. పిటిషనులకు ఆమోదములకు బ్రిటిషు నావికా పనివాండ్లు సిద్ధముగనున్నారు.

చీనాపరిస్థితులు

మ్యంగు, మార్చి 21:— నేటిసాయంత్రము 100 చీనాయువకులు చీనారాయబారి కార్యాలయములో ప్రవేశించి తెలిపానుతీగలను తెంపి తలుపులు తాళముజేసి లోనప్రవేశించి చీనామంత్రి ప్రముఖులగుటలో ప్రవేశించి ఆతనిని బెడరించి కొన్నికాగితము ల తనిచేసంతకము జేయుచుకొనిరి. చీనావారి ప్రయత్నములతో తాను సామర్థ్యానికావుచున్నానని ప్రకటించుకటలు జేసిరి. పోలీసునా లొకరిని ఆరెస్తుజేసిరి.

అందోళనపరుల పని

లండన్, మార్చి 20:— చాల పట్టణములలో పరిస్థితులు నెమ్మదిగనున్నవి. కాని విదేశీయులపట్ల ప్రతికూల ప్రచారము సమైక్య సాగుచున్నది. సమైక్యదారులకు స్వాగతము జరుగుచున్నది. ఇండ్లో చీనా నావిగేషను పాగయోడలు యథా ప్రకారము సాగుచున్నవి.

అపూర్వపరిస్థితులు

హంకాంగు, మార్చి 22:— చీనా సమైక్య హంకాంగు పరిస్థితులు అపూర్వముగ మారినవి. హంకాంగు అధినివేశముం దున్న పని జేయుచున్న చీనాపనివాండ్లను రహస్యపు సంఘము వారు భయపెట్టుచున్నారు. క్యాంటనునుండి వీరికి ఆర్థిక సాయము జరుగుచున్నది. నాకావర్తము, వర్తగృహజీవనము అగిపోయెను. కాని అధికారులు అన్నిటికి సంసిద్ధులై యున్నారు.

గవర్నరు అధికారము పూర్తి అయిందో అతడు లండనుకు పోవుటకు అలస్యముజేయుచున్నారు. కాని తన నిద్రాసమును అపుజేయవారికి లాభముండవని గవర్నరు తెలియజేసెను.

సమైక్యదారులందరూ గలసి జాతి వింతత యుండరాదనియు, కానసభకు చీనా ప్రతినిధుల నెమ్మకొను అధికారముండవలెననియు, మార్చి 1 కి 8 గంటల వరకుచేయవలెననియు, పిల్లలను పనిలోనికి రానియగూడదనియు గోరిరి. పిల్ల క్యాంటను ప్రభుత్వ ఆదరణక్రింద పనిజేయుచున్నారట. వారాపత్రిక కూలీలు దుగ్గసాల కూలీలుగూడ సమైక్యగట్టిరి.

లింబివారలు రేఖాపరిశీలనమునకు లోనైనవి. ఉత్తరములను గూడ పరిశీలించినగాని జారీచేయరాదనిరి. బండ్లు, కలప, ఆహారపదార్థములను పోలీసువారి స్వాధీనము జేసిరి. పిండి, ఆహారపదార్థములు, బంగారు, వెండి. బ్యాంకునోట్లును లైసెన్సులే నిదే ఎటువంటి జేయరాదు.

బ్యాంకులలో సామూహిక తీసికేయుచున్నారు.

మరణవా ర్త

నైజునది నీరపొడుల సంఘాధ్యక్షుడు క్రిమర్సుగారు చనిపోయిరి. ఇతడు డచ్చివాస్తవ్యుడు. రమారమి ఈసంఘము వారు తమపనిని పూర్తి జేసికొనిరన్నమాటే.

పైచి కమ్యూనిస్టులు

ప్రభుత్వకఠినచర్యలు

మ్యంగు, మార్చి 20:— మరాఠీగూర్ఖ ప్రచారము జేయుచున్న కమ్యూనిస్టుల నరెస్తు జేయవలెనను ఉత్తరువు ననుసరించి 120 మందిని అరెస్తుజేసిరిని మ్యాజిక్పత్రిక వా కొనుచున్నది. ఇద్దరు కమ్యూనిస్టు నాయకులను ఈ ఉత్తరువు నుండి తప్పించవలెనని పెయిన్టీపు గారు పార్లమెంటులో తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టెదరు.

భారతదేశ సమస్య

వైటుహాలు తీర్మానము

లండన్, మార్చి 21:— బర్మింగ్ హామ్ రీడింగు ప్రభుని సంభాషణలు ముందుగనే ప్రకటితముగానుండ కట్టుదిట్టములు జేయబడెను. ఉభయులను పూర్తిగ ఒకరితోనొకరు ఏకీభవించిరి తెలియుచున్నది. అంగ్లేనివేదికమున తాము క్రియాయోగముగ ఎదుర్కొనవలసిన కష్టములను దెలుపుచు వాటిని తక్షణము పరిష్కారముజేయు నిశ్చయించెననియు వెనుక అన్నమాటలను దవ్వరనియు క్రొత్తపంపు త్రొక్కరనియు సక్రమపరిస్థితులను నిలబెట్టుటకు వెనుదిరుగరనియు స్వపరిపాలనమునకు అర్హులమని ఋజువుచేసినవారికే ఇవ్వవలెనన్నారనియు సజ్జడే ప్రైవ్యుపత్రిక దెలుపుచున్నది. ఇండియాలో ప్రాణమువిరిగి విరాములుజెందుటకు అనగా పనిలోనుండి విక్రాంతిబాండుటకు ఇంగ్లండుకువచ్చిరి. కాని ఇండియామంత్రితో స్వయముగ ప్రస్తావించి ఉభయులను ఒకరితోనొకరిని తెలిసికొనుటచేతను, ఇండియాప్రభుత్వవిధానమున మంచివిధానమును ప్రవేశపెట్టెదగ్గ ఇండియామంత్రి నూచించుటచేతను ఇంకొకకొంతకాలము గవర్నరు జనరలుగనుండుటకు రీడింగు ప్రభువు అంగీకరించుననుచున్నారు.

రీడింగు ప్రభువు ఇండియాకు వచ్చువరకు బర్మింగ్ హామ్ గారితో మాట్లాడినసంగతు ల ను గూర్చి ఏమియు ప్రకటించరట. ఇదివరలో ఇంగ్లేష్యులపత్రిక ప్రకటించిన సంగతులు తప్పని ప్రకటించుచున్నారు.

శ్రీ శ్రీ చిత్తరంజన దాసుగారు

ప్రైవ్యు వ్యాఖ్య

స్వల్పసంఖ్యాకుల ప్రాతినిధ్యము

లండన్, మార్చి 22:— దాసుగారి మరణము, వ్యంగ్య ప్రభుత్వసంహారము, తత్ఫలితములు మున్నగువాటిని గూర్చి ఇంచుక అలస్యముగ వ్యాఖ్యయొనర్చుచు ప్రైవ్యుపత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. దాసుగారి మరణముచే అసహాయద్యమును స్థానికముగ మరింత ఎవ్విధమునైన బలపడును. ఇయ్యది విచారకరము.

ప్రభుత్వమువారు తమ యధికారమును, వదలుకొనవలెను లేదా వ్యంగ్యప్రభుత్వమును అంతరింపజేయువలెను. అంతకంటె గత్యంతరములేదు. సాంఘికవిరోధము హెచ్చుచున్నది. దీనిని కి వి రు గు డు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును స్వల్ప సంఖ్యాకుల కిచ్చుటయే. విద్యాశాఖయందు గొప్పయుద్వోగములను ప్రపంచము రిప్రజంజేమనుపద్ధతి ననుసరించి ఇచ్చిన క్రిందియుద్వోగములకు గూడ హిందూముసల్మానులకు పోటీబడును. కాని అట్టి ఉద్వోగములకు సామర్థ్యమునే గైకొన్న కొంత పార్టీగర్లుయుండును. కాన ముసల్మానులు గొంతెక్కుకొర్రెలను గోరరాను.

పార్లమెంటు సభ్యులు

గోస్వామిగారి యుపన్యాసము

లండన్, మార్చి 18:— ఇండియను స్వరాజ్యవాదియగు గోస్వామిగారు భారతదేశ వ్యవహారములనుగూర్చి ఆలోచించుపంపుమువారిలో ఇట్లుచెలియజేసెను. ఇండియాలో ప్రస్తుతపరిస్థితులు దాసుగారి మరణముచే చాల తారుమారునను. శాంతిపద్ధతులచే ఇండియాకు హామయాలను సాధించుటయే అతని సంకల్పము.

ఇప్పుడు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు ఇండియాలో గుసదాబ్బునును జూపవలసియున్నది. శుశుకూలీగారు ముందు ఉపన్యసించెదరు.

సమైక్య

కి వర్తకులు సామూహికములవలెనని సిబిలు గవర్నరు త్తరువు జేసెను జూదములాడు ఇండ్లకు యథాసంగతరమున మూసివేసిరి. పిటిష సమైక్యదారులు స్వాధీనముజేసికొనిరి. 1500 మంది జేరిరి. మ్యంగుపేట ఆదనపు ఆహారపదార్థములు వచ్చుచున్నవి. ఇంకొక జపాను డెస్ట్రోయరు వచ్చినది.

1929 లోపుగ సంస్కరణములను మార్చు

లండన్, జూన్ 18:—1929 వరకు సంస్కరణములు పవరణ గాజాలపు. ఇండియాలో ఏమి తలపించినను ఇంతకు లోపుగ మార్పులు గలుగవు. మడిమక్ మెటారిటీ నివేదికము ప్రకారము కొన్నిమార్పులు ప్రస్తుతపాలకవ్యవస్థ యభివృద్ధి నిగాంచుటకు జేయబడును. ఇండియాకు మరింత పుష్కరికాలము నీయవలెనని నిజముగ ఋజువుజేయగోరువారి నిమిత్తము కొన్నిమార్పులు జరుగును. తెంగాలు మధ్యరాష్ట్రములలో జరిగిన విధ్వంసము లేకుండజేయువారలకు పదుపాయములు జాప బడును.

1929 లో నుండియబోవు సంస్కరణములను ఆలోచించునపుడు ఇండియాలో స్వరాజ్యమునుగూర్చి నాయకులు దలంపునకు లన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించెదరటం సానుభూతితో ఆలోచించెదరటం.

తెంగాలు లోను, ఇతర చోట్లను విప్లవ కారులపడంతుటకును, రూపుమాపుటకును అవసరమనితోచిన ప్రతిచర్యను రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకప్రభుత్వమువారు లంబించవచ్చును. ఇండియా కార్యాలయమువారు పూర్తిగ ఆమోదించెదరటం.

సివిలుసర్వీసులలో బ్రిటిషు వ్యక్తుల సంఖ్యను ఇంక తగ్గించరటం. త్వరలోనే పూర్తిగ సర్వీసులకు మంచి ఏర్పాటులను జేసెదరటం.

ప్రభుత్వములో ఉద్యోగములను భారతీయుల మధ్యము జేయు దశ కొంతవరకు వచ్చితి. ఇంకకంటె ఎక్కువగ కొంత కాలమువరకు భారతీయులను నియమించుట. భారతదేశ సాధన సంపదను లాభకరముగ వినియోగించుకొను మార్గము వరయుటకు ఆర్థిక విచారణసంఘమును నియమించెదరటం.

రీడింగ్ బర్క్లె హెడ్ సంభాషణలు

ఇండియాకార్యాలయమువారి ప్రకటనము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 22:—రీడింగ్ బర్క్లె హెడ్ సంభాషణలను గూర్చి ప్రకటితమైన పత్రికాప్రచురణలు నిజముగా దని ఇండియా కార్యాలయమువారు దలంపుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు లంబించి చలమకొన్న విధానమును గూర్చి తీర్మానించిన గాని ఏమియుజెప్పుటకు వీలు లేదు.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 22:—పరిస్థితులు సూతనరూపమును దాల్చిన చీనానుండి బ్రిటిషు తంతివార్తలు దలంపుచున్నవి. విదేశీయులపట్ల ప్రతికూలభావము అంత విపరీతముగ లేదు. కాని విదేశీసభల బహిష్కారము సంసిద్ధమగుచున్నది.

హంకాంగు వార్తలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ప్రాణమునకును ఆస్తికిని భంగములేకుండ పూర్తిగా పాడెదమని ప్రభుత్వమువారు రథము మొసగిరటం. ప్రభుత్వపనిలో ప్రాణమును గోల్పోయినవారికుటుంబమునకు రెండువేల డోలరుల నిచ్చెదరటం.

ఇండియాలో వైమానిక ప్రచారము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జూన్ 22:—లండన్ ఇండియాలో వైమానికప్రయాణములను ఏర్పాటు జేయుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వైమానికమంత్రితో ఏర్పాటు జేయుచున్నారని వింటర్ట్ ప్రభుత్వ ప్రత్యక్షతరము నిచ్చెను.

అముందనేగాదు తాను 160000 చతురపు కిలోమీటరుల ప్రదేశమును జూచిరిగిన భూమి కన్పించలేదని ప్రధానామాత్యునకు కలురంపిరి.

భారతీయులు

సైన్యములో జేరుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, జూన్ 21:—బర్క్లె హెడ్ ప్రభుని సన్మతితో మంచి అర్హతగల భారతీయులకు సైన్యములో చేర్చుకొనుటకు పరిశీలన సంఘమువారిని నియమించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించుకొనిన వింటర్ట్ ప్రభుత్వ న్యూగారికి కామన్వెన్థులో ప్రత్యక్షతరమునిచ్చెను. పర్ యాం డ్రూప్రీను గారధ్యక్షులుగనుదురు. ఇంత కంటె ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఎక్కువవివరములను దలంపకాలరు. కాని ఈసంఘములో అసభికారసభ్యులుగూడ నుండురు. వీరు సైనిక తరగతులతరపునను భారత రాజకీయకేత్ర తరపునను ప్రతినిధులుగ నుండురు.

పిటోరియాలో యువరాజు 8500 మందిని యుద్ధములో పనిజేసినవారిని జూచి క్రగ్ధ స్మారక చిహ్నమువర్గకేరి. దానిని మాలతో ఆలకించిరి.

ఇండియా జాతీయమితి

లో ఇండియాకు తగిన ప్రాతినిధ్యము లేదనియు ఇండియాకు తిరిగివచ్చినపుడు ఈ విషయమై పూర్తిగ వర్చన ప్రారంభించెదననియు జనీనానుండి టైమ్సుపత్రికకు చముల్ లాల్ గారు తరనును వ్రాసిరి.

జాతీయమితికి దబ్బిచ్చుచున్న ఆ నియమించిన ఇద్దరు ప్రతినిధులు గూడ చెనుకునెట్టి ముఖ్యసానము నీయలేకనిరి.

తీవ్రపరిస్థితులు

తంజీవీ, జూన్ 20:—పడమటి సెయిను ప్రదేశములో పరిస్థితులు తీవ్రముగ నున్నవి. రిపుటలములు చాలచోట్ల గూడుచున్నవి.

సహాయము

నిజానీడ, తినుటకు మాడులేక మాడుచున్న మాడు శర జాబ్బులకు సహాయముచేయవలెనని ల్యామింగ్ గారు, అమీరాల్ గారు గోరుచున్నారు.

మద్యపాన నిషేధము

లండన్, జూన్ 22:—ఇండియాలో మద్యపాన నిషేధమును గోరుచున్నారనియు, అది సెగ్గవనియు ప్రెస్ అనునామె ఎడిటర్ మిరపాన సంఘసభలో చెప్పెను. విద్యాధికులు సాంఘిక తెగలో జేరుచున్నారనిరి. నిమ్మజాకులు మద్యపానముచే నాకనమగుచున్నారు. నూటికి 95 మంది పిల్లలకు నల్లమందు జేయుచున్నారు. తెల్లలు పనిలోనికి పోవుటకు పిల్లలను నల్లమందుతో నిద్రపో నిచ్చెదరు.

ఇండియాలో అల్కహోలును ఎక్కువగ త్రాగుచున్నారని బర్మానుండివచ్చిన బత్ అను కన్యజెప్పెను. ఉష్ణప్రదేశములందు యూరపీయులకు అరోగ్యము నిమిత్తము అల్కహోలు అవసరమగుచునుట తప్పు. కాని దీనికి ప్రతికూలముగ లేలేనది. కాననసభలో సంస్కరణము గావలెననిరి.

యూదుల విశ్వవిద్యాలయము

నకు రెన్నార్డు ప్రభువు 10,00 పానులకు చెక్కుబడినెను.

సెక్యూరిటీ ప్యాక్టు

ప్యాక్టు, జూన్ 21:—ప్రెంచివారి లేఖలో నూచించిన ఏర్పాటులకు గూర్చి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యముగ జూచుచున్నారని బ్రిటిషురాయబారి డాక్టరు స్ట్రీన్యూగారి తో జెప్పిరి. జర్మనీ మిత్రముడెట్టి రాయబారములు ప్రారంభమగుట కిదియే సమయమనిరి.

37000 పాలిసి హోటాలరులు

ప్రస్తుతము ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియాలో 7 కోట్లకు పైగానే పాలిసీలుగలవు దీనిని నిర్వహించుటకు నుండు తినుకొనుచున్న జాగ్రత్త, పాలిసీహోటలలలో నమనరించిన సొమ్ము కుమయోగించుట మున్నగునవియే ప్రజల ఆహుదమును అమితముగా బడయుటకు ముఖ్యకారణము.

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు ప్రాయము.
The Empire of India Life Assurance Co., Ltd.,
POST BOX No. 237 MADRAS.

భారతదేశాభివృద్ధికి

విద్యాప్రబోధ మవసరము

లండన్, జూన్ 21:—ఇండియా పార్లమెంటు వికాసాభివృద్ధికి పలయు విద్యనుగూర్చి డక్కా విశ్వవిద్యాలయ వైస్ చాన్సలరు తెలియజేసెను. తాను విద్యాభివృద్ధికి పరిచయములేని వాడయినను పరిపాలనములో ఎదుర్కొనవలసిన కష్టముల నెదుగుచునని పర్ హెన్సీబిల గారు ననిరి.

1921 లో ఇంగ్లండులో 4500000 మందికి విద్యను గలపుటకు 1100000 పానులు ఖర్చాయెననియు బ్రిటిషు ఇండియాలో 247000000 మందికి కొంచె మెక్కువాయెననియు నుడివిరి విలరుగారు.

ఇండియాలో వార్డుగూరు జేయుపని ఎంతయు ప్రకంసార్హమనిరి.

ఇండియాలో ఉపాధ్యాయులకు పూర్తిగ పంగతులు

టింబిరినియు కాని స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి ఏమియు చేరలేదని వింటర్ట్ ప్రభువు తెలియజేసెను.

మంత్రాలు - పత్రికావ్యాసములు

ప్రస్తుతమునందు ప్రభుత్వమువారు మంత్రులుగ నున్నవారు పత్రికలకు అధికారములోనున్నంతవరకు వ్యాసములను వ్రాయరాదని ఆజ్ఞాపించిరి.

సెక్యూరిటీ ప్యాక్టు - బ్రిటను ధర్మము

లండన్, జూన్ 19:—ఈ ప్యాక్టు యూరపుపడమటి సరిహద్దుకే వర్తింతును. బ్రిటనుకు సంబంధించినవరకు బ్రిటను లాభము నిమిత్తము, సమంజసముగ తమంతలతోకే బడంబడిక ను యుద్ధములో ముఖ్యముగ పాల్గొనువారు జేసికొనవలెననుచున్నారని ఇది టైమ్సు పత్రికాభిప్రాయము. మాజేమమునకు ముప్పుగల్గునని తోచినపుడు ఆ ప్రదేశమున కాంతి సేర్పాటుజేయుటకు అనివారమైనపుడు జనదీయరు. మనకీ క్షేమంపదకే కాంతి సేర్పాటు జేయవలె ననుచున్నది.

తెల్లొగ్గు ఆదేశము

కర్మానిష్ఠు కరకుత్తములకు, ఏకాగ్రులకు సంఘములను సహించకాలముని యూగోస్లావు ప్రభుత్వము ఆస్త్రియాకు సందేశము నంపెను. పరిస్థితులకు చెక్కురెట్టలేనని ఆస్త్రియాకు లేఖ నంపిరి.

“ఫార్వర్డు” పత్రిక సంపాదకీయత్వము

దాసుగారిభార్య వహించుట

అరవింద ఘోషగారు బెం.లు నాయకత్వము

వహించ గోరుట

కలఃతా, జూన్ 22:—“ఫార్వర్డు” పత్రిక యొక్క ప్రధాన సంపాదకీయ భారమును వహించినట్లు ప్రకటించి ఆర్. దాసుగారిభార్య పూజకొను ననియు, బెంగాలు వచ్చి దాసుగారి కార్యక్రమమును సంతృప్తి గావించుననియు మహాత్మాగాంధీగారు అరవింద ఘోషగారు తండ్రి నంజెనని యింగ్లీషు మేన్ పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7, తంబుకెట్టివిధి, మద్రాసు.

ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు వాఙ్మయాభ్యుదయమును, తన్మూలమునను విజ్ఞానాభ్యుదయమును సాధనంబు లను విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు దేశమునందు గ్రంథ మండలులు గ్రంథాలయములు కళాప్రదర్శనములు మొదలగు సంస్థాపనలు పర్యాప్తంబులై ప్రజాజీవన ప్రవాహమును ప్రవహింప జేయుచున్న విధమును దేశచరిత్ర విశదము చేయుచున్నది. శ్రీయత కె. వి. లక్ష్మణరావుగారు రారంభించిన యాంధ్రవిజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాల నేడు శాఖోపశాఖలుగను భిన్నరూపములను వెలయుచున్నది. గ్రంథమాలలన్నియును యథాశక్తిని వాఙ్మయాభివృద్ధికి బాటుపడుచున్నవి. ఆంధ్రమాత నలంకరించుట కేర్పడిన గ్రంథమాలలం దిది యొకటిగ నుండుగలదను విశ్వాసముతో నీప్రయత్న మారంభమైనది. ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లైన గ్రంథములు ప్రచురించుట కేర్పాటు చేయబడుచున్నది. వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసములకొక గ్రంథము వంతు నను బ్రచురింపబడును. ఆంధ్రమహాజను లీప్రయత్నమును పోషించుటకు ప్రార్థితులు ప్రస్తుతము వెలువడుచున్న గ్రంథములు:

- 1 శతకమంజరి (భక్తి సంపుటము): వృషాధిప, నర్సేశ్వర, దేవకీనందన, నారాయణ, కాళహస్తి శ్వరూది శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు విపులముగు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు వివిగను దొరకును) ౧-౮-౦
- 2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను గొని పరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచించబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపులముగుపీఠిక గలదు. అచ్చు, కాగితములు సుందరముగ నున్నది. ౨-౮-౦
- 3 గాంధీమహాత్ముని బెల్లాము కాంగ్రెసు ఆధ్యక్షోపన్యాసము ౦-౪-౦
- 4 కమలాక్షి (చిన్ని విచిత్రకథ): రాయసం వెంకట శివుడుగారు ౦-౮-౦
- 5 నీతినిధి: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. ౦-౮-౦

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

ఆచార్యకోపల్లి హనుమంతరాయ నిధి

తెనాలిలో నాటకప్రదర్శనము

చార్లస్టన్మువలన నిరోధముకలుగుట స్వర్ణస్థులైన ఆచార్య కోపల్లి హనుమంతరావు పంతులు (బండరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలా స్థాపనాచార్యుడు) గారి స్వాగతచిహ్నమును నెలకొల్పుటకు సరస్వతీవిలాససభవారు పూనుకొని ఆంధ్రదేశమునందలి ముద్రసిద్ధపంతుల సహాయమును కోరియుండిరి. పలువురు సంతోషపూర్వకముగా సంగీకరించిరి. నెల్లూరు వాస్తువ్యయమును ముప్రసిద్ధులగు నాగరాజరావు, నేల మాతుల రామకృష్ణయ్య, రాయప్రోలు ముబ్రహ్మణ్యం, కె. శ్రీనివాసాచారీగారు మున్నగువారు పలువురు తెనాలివల్లి మొదలు కృష్ణతలూభారమును ప్రదర్శించిరి. అది పిమ్మట రామరాజుబాటకును ప్రదర్శించుటకు తలపెట్టిననాడు రాత్రి ఎవరో చాల జాప్యమై మొనరించినదియు సభవారికి నష్టము కలిగించుటకు పలువిధముల ప్రయత్నించినదియు వచ్చుదగినవారును విద్యాధికులునగు మిత్రులు వ్రాసిన ఉత్తరములవలన తెలియ వచ్చినందున చాల విచారము కలుగుచున్నది. అంతటితో నాగక ఎవరో గోడపైనెక్కి నాగరాజరావుగారి తలపై నగటిచ్చి కొట్టినదియు అదెన్ని తలన తగులుటయేగాక తిరిగి తొడపై బలముగా తగిలినదియును నాగరాజరావుగారు పాత్రను విరమించి యిల్లుచేదనంతలో నాటికి ఎట్టి ప్రాణాపాయము సందభించునోయని పలువురు విచారించసాగినదియు కూడ నొక మిత్రుడు వ్రాసిన విషయ ముత్పత్తికముగ విమోచనమును కలుగజేసినది. అఖిలాండ్రలోకత్తా జ్యాలగు యాచార్య హనుమంతరాయనిధికి నాటకప్రదర్శనము జరుగనపుడు యిట్టి అక్రమము జరుగుట అందు అమాయకులగు నాగరాజరావుగారి వంటి సభ్యులను కొట్టుటయు మిక్కిలి తోచని యము. యంధ్రదేశవాసులందరు ను యంధ్రసత్తులు ముఖ్యముగ ను తోడ్పడవలెనని కొద్దిరోజులక్రితమే నేనీపత్రికాముఖమున విన్నవించియుంటిని. నాటకకళకు మూలస్థానమై అలరారుచు

నుప్రసిద్ధులగు పెద్దజొట్ల చలంతిరావుపంతులు, బి.వి. బి.ఎల్. జి. వి. నుబ్బారావుపంతులు ఎల్. ఏమ్. ఏస్. గార్లవంటి నటకేళుగులకు నిలఱుముననగు తెనాలిపట్టణమునందే యావని త్రోవోయమున కిట్టి విపరీతసహాయము నటులవలసిన కావించ బడెనని వివరణిచ్చినందులకు మిక్కిలి విచారించుచున్నాను. వ్యక్తిద్వేషములవలనో, రాక్షసావేశమువలనో యెవకు లేవ రో యిట్టి దుష్కార్యమున కొడిగట్టి తెనాలిపట్టణమునకు తీరనికళంకమును తెచ్చిపెట్టనవారైరి. ఇక తెనాలి వెట్టుటయనిన ఏ నటకేళుగునైన సహ్యతముగా నుండునా? తెనాలివారు తలలు పగులగొట్టెదరను ఆపభ్యాతి తొలగునా? ముప్రసిద్ధులగు కందాడ శ్రీనివాసం బి.వి.ఎల్. జి.టి. రాఘవాచారి బి. ఏ. బి.ఎల్. గార్లవంటినట కేళుగు లవట తమ ప్రజ్ఞాశీల్యమును రంగస్థలమున వెల్లడించినపుడు రసగ్రహణసామర్థ్యము సభ్యులలో కొరతనడిచుం డెననియు ఇదివరకే వినియుంటిని. అందులకే విచారించుచుండ నిట్టి దారుణముగు సభ్యులచే నాగరాజరావుగారి నానవించినని వినుటగూడ తలస్థించినది. ఈరీతిగా నిప్పటి ఆంధ్రనటలలో మిక్కిలి విఖ్యాతులనదగిన యా ము వ్యురు నటకేళుగులును గూడ తెనాలిలో అగౌరవమునకే గురియైరిని వివరణిచ్చినందులకు చాల నంతగడుచున్నది. పిమ్మట చేసిన అక్రమములకు లోకము పెద్దలనే బాధ్యులను చేయుట మానవి సహజము గాన యి క నై న తె నాలి లోని నాటకసంఘాధ్యక్షులును విద్యాధికులగు నటకేళుగులును, అచటనున్న వివిధనాటకసభల కార్యనిర్వాహకులును కలసి ఆలోచించి యిట్టి అక్రమములు జరుగకుండ కట్టుదిట్టములు చేసి తెనాలి యశమును కాపాడుట వారి ముఖ్యకర్తవ్యమనియు, ఇందలి నిజస్థితిని నామిత్రులగు చలంతిరావు నుబ్బారావు గార్లు సరిగా విచారించి ప్రకటించెదరనియు సభనయము విన్నవించుచున్నాను. ఆపదకు పాల్పడిన మిత్రులగు నాగంబరావుగారికిని బండరు సరస్వతీసభపాఠకిని నానానుభూతి నంద జేయుచున్నాను.

చెన్నపురి } ఇట్లు విధేయుడు, 28-6-25 } వెదురుమూడి కేవగిరిరావు.

బండలు బొంబాయి, జూన్ 22:—“రాంపూరా”, యొడ 18 వ తేది లండను తపాలాతో బయలుదేటి మార్చెస్టర్ ను 20 వ తేది యుదయము 4-30 గంటలకు వదలెను. ‘నాల్గీరా’ యొడ లండను 11 వ తేది తపాలాతో బయలుదేటి యేడెనలేవును 21 వ తేది యుదయము 11 గంటలకు వదలెను. బొంబాయి 25 వ తేది లక్ష్మీవారము మధ్యాహ్నమునకు రావచ్చును. (ఆ. ప్రె.)

మెట్టూరు ప్రాజెక్టు గవర్నరు తెలుచును ఉడిక మండలము, జూన్ 22:—మెట్టూరు ప్రాజెక్టు నకు ప్రారంభోత్సవము గవర్నరు జూలై 20 వ తేదిని జేయును. ప్రాజెక్టునని చురుకుగా జరుగుచున్నది. గవర్నరు చిత్తూరు జిల్లా సంచారము పూర్తి యగుటతోడనే నీయుత్సవము జనరుగును. ఉడిక మండలమునకు తిరిగి వచ్చునపుడు ఈకోడు వద్ద తమప్రయాణము నాపి మెట్టూరునకు బోయియూ యుత్సవమును సలుపునని యాహింపబడుచున్నది.

కొచ్చిన నౌకాశ్రయస్థానము న్యాయశాఖా సభ్యుడు జూలై నెలలో కొచ్చిన నౌకాశ్రయస్థానమును జూచుటకును, కొచ్చినగంధానముతో సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యవిషయములనుగూర్చి సంప్రదించుటకు కొచ్చిన పోవును. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధుని నామమను జితసాయి యొనరించుట

పదిలక్షలరూపాయలు ప్రోవుచేసి స్త్రీల కొక వైద్యశాల నిర్మించు ప్రయత్నములు మహాత్మాగాంధీ, సింహాప్రభువు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మొదలగువారి ప్రబోధము కలకత్తా, జూన్ 22:—దేశబంధు చిత్రజనదాసు గారి నామము విరసాయన నందునట్లు వారిజ్ఞాపకవిష్ణు మే ర్షణములకు పదిలక్షలరూపాయలు చందాగా నియమించి మహాత్మాగాంధీ, సింహాప్రభువు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మొదలగు కలకత్తా ప్రముఖులసంతకములతో నొక ప్రబోధపత్రిక ప్రచురింప బడెను. జ్ఞానకవిష్ణు మహాత్మ్యతరీతివలన దేశయొక్క కుట్రయొ గింపబట్టి స్త్రీవైద్యశాలయు, దాదలను దయ్యారు చేయవలెనట్టి పాఠశాలయు శిర్షరచనలకు నిశ్చయించిరి. ఇందుకు గావలసిన ధనమంతయు, పదిమందిగనకులే యవ్వగలరు. కాని యొక పమ్మిడిన న నివ్వగల వీరులవద్దనుండి ప్రోవుపడుటయే శ్రేయ ప్కరమని గాంధీమహాత్ముడు మాహించుచున్నాడు. ఈ చందానిది జూలై యొకటవ తేదీలోపుగా పూర్తికావలెనని మహాత్ముడు కోరుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

సంతాపము

అమలాపురము న్యాయవాదుల సంఘమువారు ఆవసర పథము జరిపి దానుగారిమరణమునకు విచారమును వెల్లడించిరి. అని కార్యరర్థినేడు అమలాపురమునుండి తిరిగివచ్చి సంతాపము.

నాగపురపు పంగియుల విచారము

నాగపురము, జూన్ 22:—స్వరాష్ట్రీయుడగు దేశ బంధు దాసుగారి యాకస్మికమరణమునకు గలిగిన యపార శక్త్యమున కపారవిచారము నందుచు నాగపుర మండలి పంగియులు బహిరంగపథ నొకదానికేసి తీర్మానించిరి. దాను గారిభార్యవేడు, వారి యాత్మీయులకును సభవారు సానుభూతిని జూపిరి.

నాగపురపు న్యాయవాదుల సానుభూతి

నాగపుర న్యాయవాదిసంఘము సభ జేసి దానుగారి మరణమున కంతయు విచారించుచు దీక్షానించెను. దానుగారు న్యాయవాదులలో నగ్రగణ్యుడని వర్ణించిరి. దానుగారి కుటుంబమునకు సభవారు తమ సానుభూతిని వెల్లడించిరి. (ఆ. ప్రె.)

నాగపట్టణము తాలూకాబోర్డువారి సానుభూతి

నాగపట్టణము, జూన్ 22:—నాగపట్టణము తాలూకా బోర్డు సంఘము, తత్సంఘాగ్రహణకు వి. హమీదు నల్లాను మాంకాయ (కానపాఠశాల) గారి యగ్రతరీతియ గూడి దానుగారి యశామరణమున కత్యంత విచారమును జూపుచు తీర్మానించిరి.

మహాత్మా గాంధీగారు నాగపట్టణము వచ్చిపప్పుట, తాలూకా బోర్డు తరపున సన్మానపత్రము పంపింపబడుట నిశ్చయించిరి. (ఆ. ప్రె.)

హమీదుగారు స్టేటుకౌన్సిలు కెన్నుకొనఁబడుట

నాగపట్టణము నాగపట్టణము తాలూకాబోర్డు కట్ట ట్టుకు వి. హమీదు నల్లాను మాంకాయ (కానపాఠశాల) గారు మదరాసు మహాత్మునియొల తరపున స్టేటుకౌన్సిలు నియోజక స్థానమునకు నిలువఁబడుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

టంగుటూరి ప్రకాశం

పంతులుగారు

స్వరాజ్యపత్రమందు చేరిరి

మదరాసు జూన్ 22:—మదరాసుస్వరాజ్యపత్రికాగ్రహణ డుక్రీమాక్రీనివాసస్థానంగారు స్వరాజ్య క్రిటింగులందు పల్లిపింగు కంపెనీ ప్రధానవ్యవస్థాపకుడును ఆంగ్లస్వరాజ్యపత్రికా సంపాదకుడు నగు టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు బాంబేయ గారు స్వరాజ్యపత్రికమందు చేరి వారి నిబంధనముల నంగీకరించి సంతకము జేసి రవి ప్రకటించుచున్నాడు.

మదరాసు రాజధానియందలిస్వరాజ్యపత్రిక ప్రసర్తి ర్వాణ ముకొంటు క్రినివాస అయ్యంగారు రాష్ట్రమందింపబడు సంచారము గావించును. (ఆ. ప్రె.)

పశ్చిమోత్తరపు సహాయ రాష్ట్రములందలి యల్లరులు

జేరా యిస్కయిలుఖానులోని

నిజముగు సందర్భములు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

సిమ్లా, జూన్ 22:—జేరా యిస్కయిలుఖానులో నీ నడుము జరిగిన యల్లరులను గుఱించి కమిషనరు యొక్క క్రింది ప్రకటనను గావించెను. "జేరా యిస్కయిలుఖాను పట్టణ మందు హిందూగృహపరిసరములందు మే 15 తేదీ ప్రారంభం దు 60 కరపత్రములు ప్రచారమునకు. ఈ కరపత్రములు కొండల వహాత్తుడి కులచే ప్రచురింపబడినట్లును, ప్రచురణము లుబట్టి హిందూ సంఘమునకు, ముఖ్యముగా కొండల అప్రముఖులను, దోపిడీదేనియు, చంపియు, హింసించియు బాధించునట్లున్నది. నాటినుండియు మోదవ వార్తాపత్రికం దు జేరా యిస్కయిలుఖాను వ్యవహారములగుట్టి విశేషభయము నకునుబాధయు ప్రచురింపఁబడుచున్నది. కావున ప్రజలకు నిజ ప్రతులెఱింగించుట కీ ప్రచురణకు గావించఁబడినది.

జూన్, 1, 2, 3 తేదీలందు హిందూగృహ ప్రాంతము లందు కొన్ని చిన్నయగ్ని ప్రమాదములు తలపడినవి. ఆయగ్ని యిండ్లుగలవారితోనే సంబంధమున్నట్లుగా నున్నట్లును, తలచు కొనినదనినంత ప్రమాదమేమియును తలపడినట్లును. 4 వ తేదీని మూడుసారు లగ్ని ప్రమాదము తలపడినవి. దానివలన మంచము మీదనుండుకొనుచున్న శిశువు లిరువుర కొడుకులగుటవడి తుదకు మరణించిరి. ఆగ్ని బాజ్జానాకు మాత్రమే దరికొనెను. అందుచే ప్రమాదమునంతగ లేక మంచము, పలువురు మాత్రము దగులు పడినవి. చుట్టు ప్రక్కల పనిలోనున్న కొండలు మాత్రమే ద్రవమైనవింపబడి నింధింపబడినవి. ఈయందంతయు జరిగినవిన్నిట హిందువుల బాధకును భీతావహ మయెను. చుట్టల బాధించును నిత్య ప్రతిష్ఠాపనకొఱు పట్టణము కట్టకము సందర్భాధ్యక్షము గన్పి తిలుగునట్లుగాపింపఁబడినది. 5 వ తేదీని మూల రి స్వల్పమును ప్రమాదములు జరిగెను. దానిలో ఎక్కువభాగము పోయిన దగు ఇదిరూపాయలు కనీసము 1 అక్షా. 6 వ తేదీని 9 యగ్ని ప్రమాదములు తలపడినవి అందఱయిదు పోలీసువారికి నివేదించఁ బడినది. ఎక్కువ పట్టణము మొత్తము 81 రూపాయలు కనీసము నాలుగక్షాలు. 7 వ తేదీ 2 చిన్న ప్రమాదములు వాటిలెను. నాడు దొంగతనముగ బాంబును ప్రయోగింప సాహసించిన యొక మహా ముస్లిం యొక ముఠాకు 21 నింధింపబడినది. దానిలో బాంబు ముఠాముఖ్యులగుట నింధింపబడిరి. ఆ బాంబువాడు ప్రాంతమునకు లికి కట్టవలెనని. కాని యది పరిశోధన బంపబడినది. అనేకము పరిశోధనము గావించబడుచున్నది. మూల నగ్ని ప్రమాదము లేవియును జరిగినట్లు తెలుపబడలేదు. కాని 11 వ తేదీని కొందరు ప్రభువులకు భీతావహమును ప్రత్యక్షముచేయుచే భయమువచ్చుచున్నది. తేదీను 12, 7 వ తేదీనుండి కొంతముగ నుండునట్లు యూహించవచ్చును. యిదివరకు నివేదించబడిన యగ్ని ప్రమాదము లన్నిటికీ నీ క్రిందియంతయులు గమనీయులుగ నున్నవి- (1) ప్రమాదము లన్నియు నితరులు చొరరాని హిందూగృహముల బాల్నా నాలులో గలిగినవి. (2) ప్రమాదములన్నియు భగలేగాని, రాత్రుల దొక్కటి గా జరుగలేదు. 3. ప్రమాదము జరిగినపుడెల్లను వారే యాగ్నికొనుచుండిరి. 4. సామాన్య ప్రభుత్వము సేనకు సహాయ ముండెడిది. కాని బాల్నావాసపర్యాయము మాత్ర మెన్నడును లేదు. 4. ఎంత బాగ్రాగ కాచికొనియున్నను సేన యు మాత్రమే మెన్నడును కనిపట్టలేదు. 5. జూన్ 7 వ తేదీని మాత్రము పట్టణము 6. పట్టణమును 70 రూపాయలకు మించియుండలేదు. 8. నీసపు నవ్వు ముకాయకాగూడు నుండెను. 6. నంటచెలుకు కలప, చుంచులు పలువులు మొదలగు చిన్న వస్తువులు నష్టముపొయిరి గాని పెద్ద వస్తువులకు పాటుము గలుగలేదు.

ఈ యల్లరులకు గల కారణములు పరిశోధింపబడుచున్నవి. ఇప్పుడే నిశ్చయించి నీరము సందర్భములను నిర్ణయించుట కష్టము. మే 15 వ తేదీ వఱకు నల్లవైపుననున్న జేరాయిస్కయిలుఖానులో గలుగునని సంజీవించ లేదు. హిందువులకు మహమ్మదీయులకు నెట్టి వైషమ్యమునకు గారణములు లేవు. రెండు సంఘములవారు మైత్రి గోచే యుండిరి. కావున మే 15 వ తేదీని పాతాళిగ బయలు దేసిన యల్లజడి హిందువులకు, మహమ్మదీయులకుగూడ విస్మయము గలుగలే సినది. కావుననే దుండగిడులప్రయత్నము లంతగ సాఫల్యమునొందలేదు. ఇరుతెగల నాయకులను దుండ

గిడులను బట్టుకొనుటకు నల్లరుల నణచుటకును ప్రభుత్వమునకు సాయపడుచున్నారని. ప్రస్తుతపు టల్లరి కారణము చూడై మహమ్మదులు కావనియు, హిందువులలోను మహమ్మదీయులలోను గల కొందఱు దుండగిడులు తమ మోస పువ్వులను సాగించుటకే పన్నాగములను బన్నుచున్నారనియు నమ్ముటకు కారణములున్నవి. పరిశోధనప్రయత్నములు తొగి దరగాను, విఫలముగాను జరుగుచున్నవి. జేరా యిస్కయిలో ఖాను పట్టణముందు కాంతి స్థాపితమయినది. అవసర మయినట్లయిన ననవసరపు తొందరలను గలుగజేయునట్టియు ప్రచురణములను గావించి ప్రజల హనకులందు భీతి గొలుపనుటని కమిషనరుకొన్ని వార్తాపత్రికలను గోరుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

తిరువాన్కూరు నూతన

దివానుక

శేపు అధికారిము స్వీకరించెదరు

తిరువేంద్రము, జూన్ 22:—నూతనముగ నియమింపబడిన తిరువాన్కూరు దివానుగు బాబ్బుగారు కన్యాకుమారి నుండి యచటకు వచ్చిరి. వహారాణి రీజెంటుగారివద్దనుండి శేపు అధికారిమును స్వీకరించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

చచ్చినగొడ్డుకై చంపుకొనుట

అస్పృశ్యులు

కుంభకోణము, జూన్ 22:—ఈయనయము 10 గంటలకు తిరువనకురూరు స్టేషనువద్ద నెం 4. రామేశ్వరం ఎక్కు ప్రైవేటు బండి పోవుచుండగా ఒక అత్త దానిక్రింద బడిచెచ్చును. ఆ ప్రక్కన నివసించుచున్న ఆదిద్రావిడులు కొంతమంది నెంటునే అచ్చటికి వరుగై దాని కళేబరము నెత్తుకొనివచ్చి మాంసమును పంచుకొన బోయిరి. కాని నాటాలు కుదురకపోవుటచేత నాటాలు మీరి కొట్టబలానికి వచ్చెను. ఆ కొట్టబలాలో 28 సంవత్సరములు గల యొకకడోకడు చంపబడినది. వెంటనే పోలీసువారు వచ్చి కొట్టబలాలో నున్నవారి నందఱని ఆరెక్కుచేసి కొట్టోపెట్టిరి. చంపబడినవాని శరీరము పోస్టుమాన్యు పరిశ్రమ పంపబడినది. (ఆ. ప్రె.)

కీ. శే. న్యాయతి రామానుజస్వామిగారు

బరంపురము, జూన్ 22:—బరంపురము న్యాయవాదులలో ప్రధముడగు, ప్రధానము నగు న్యాయతి రామానుజ స్వామిగారు నిన్న మధ్యాహ్నము కాలభర్యమునొందిరి. వారి కిప్పుడు 50 సం॥లు వయసు. ఇంతకాలమును వారు నిష్కలంకతీవనము గడపి పెద్దసంసారమును, వేనకలు మిత్రులను విచారసముద్రమున ముంచి కీర్తిశేఖరైరి. గంజాంజిల్లా కంఠకును మహాపురుషుడగు నాచర్యపాదయుఁడును పోయెను. జిల్లా యందంబెలు తమ స్వాచ్ఛాంద్యము యున్నట్లుండెను. (ప్రత్యేకతంతి.)

దేశబంధు దాసుగారు

భారతకాసన సభ్యుడు సి. దొరస్వామి అయ్యంగారు తిరుపతినుండి నూకెలుల వ్రాయుచున్నారు:—

18 వ తేదీ పత్రికలో ముందుగా నంగరాజ్య సింహము చిత్రపు గాంచగనే దెంగాలు ఆర్మీ నెంను క్రిందను సింహము ను బోనలో నుంచిరిని ప్రభుపడితిని. కాని యానలుపు పట్టు చూడగనే ఒడలు జలపరించి కండ్ల నీరుగ్రమ్మెను. మహాత్ముని తరువాత దేశబంధుడే ప్రధానము.

తిలకు మహాశయునివలె యాలిను తనరాష్ట్రములలో ప్రజల నాయకుడుగా ఖ్యాతి గాంచి, దేశములో నివిద్యాధికులందరి ప్రశంసనుబడసెను. ఈతని వేరొకరాజకీయ నాయకునితో పోల్చి జెప్పుటకే విలులేదు. తిలకు, గాంధీ, దాసుగార్లు ముగ్గురును, పరమరాను, క్రింద, కృష్ణులవలె మూడుగురుల నాయకులు మనుష్యమాత్రుల మగుటచే వలయుమందుగా దుఃఖమువరించును. కాని ప్రజోద్ధారణకై పరాత్పరినిచే పంపబడిన దైవమాతలుగా నెంచినచో, ప్రతిమాతయొ తన పనిముగించినపిదప అత్యయిక ప్రైవేటువడిచి వేరొక ఆధ్యాత్మికరూపమును దాల్చును.

తిలకుగాత్యయ భౌతిక రూపము పోగానే అంతరించలేదు. దాసుగాత్యయ అంతరింపదు. దాసుగాత్యయ ఉత్సాహముచే ప్రేరేపింపబడుచుండిన మోతీలాలు నెహ్రూగారు యొకను తనలో తన శక్తినిగూడి యముచ్చుకొని స్వరాజ్య పక్ష కాగ్ర్యక్రమమును మహాత్ముని మాచల ప్రకారము వడి పించగలడు.

కామకోటి పీఠము, కుంభకోణము

విద్యార్థులకు

కామకోటి పీఠము లకు శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యుల వారు ప్రకటనార్పణము చేయు వ్రాయుచున్నారు.

ప్రస్తుతము ప్రబలియున్న జాతీయభావము దేశీయసంస్థల పునరుద్ధరణములకు ప్రోత్సాహ మొసంగుచున్నది. సంలేసమగు చున్నది. భారతవిద్యావిధానము జాతీయదర్శనముల ననుసరించి యేర్పరుప ఆశక్తివైఖ్యములు జరిగినవి. కళావిషయములందు ఆశక్తివైఖ్య ప్రాచీనమైనవాదదర్శనములు తిరిగి బయటకు లేచుచున్నవి.

భారతీయుల జీవితాదర్శనమునకు వేదములే మూలాధారములు వేదములనుండి కాఖలుగా బయటపెడలిన జ్ఞానజైన మతములుగూడ వేదముల ఆదర్శమునువిడిచి నూతన జాతీయజీవనాదర్శనమును జూపలేదు. భౌతికప్రపంచమునందలి నీరసపదలతోనే నైరాగ్యము కుదురవలెనన్న వేదములయొక్క జీవితాదర్శనము ననుసరించుటయే సాధనము. భారతవర్షమునకు జాతీయదర్శన మిదియే.

కావున జాతీయ విద్యావిధానమునందు వేదవేదములు పునాదివలె నుండవలెను. లేదని ఆవిధానము తాత్కాలిక ప్రోత్సాహముచే యిసుకలో కట్టిన యిల్లులవలె వడిపోవును. జాతీయదర్శనముల సాధించుటకు వేదవేదము ఆత్మవేదము. అందుచే జాతీయవాదు లెల్లరు వేదవేదమును ప్రోత్సహింపవలెను. ప్రస్తుతము వేదవేదము లాధికరముగా గాన్పించును. వేదీయవిద్యలు నేర్పుచున్న కొన్ని వేదవేదములలో గూడ వేదాధ్యయనము ఇతర విద్యలకన్న క్షుణ్ణముగా (సహజముగ)గణించబడుచున్నది.

గృహస్థులు వైదిక ధర్మములను, ఆచారములను సరిగా జేయునలెనన్న వేదముల ఆధారము తెలిసియుండవలెను. ప్రస్తుతము పురోహితుల కున్న జ్ఞానము బొత్తిగా చాలదు. వారెన్నటిగా రాబడి తక్కువగునందులందు, యజమానునికి గృహస్థులలోని మతవిధులు ఆచారములందు శ్రద్ధలేకుండుటయు నిందులకు కారణములు. సమర్థులగు వారెల్లరు తమకాఖలీ ముఖ్యభాగమునైనను పఠించుటకు బూనుకొననినో, యీ వేదమునకు మంతరించునని భయముచున్నది. అట్టి యవస్థ రాకుండ జూచుటకై వేదవిజ్ఞానమునందు ఆభిమానము గలవారెల్లరు వేదాధ్యయనమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగవలెను. వేదముల ఉచ్చారణముందు దక్షిణ ఇండియాలోని ప్రజలు ప్రత్యేక ఘనత గాంచిరి.

వేదములకు, అందలి నూత్రములను పఠించుటకు ప్రోత్సాహ మొసగుటకూడ కాంచి కామకోటిపీఠము జగద్గురు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు (కుంభకోణం) ప్రతి సంవత్సరము కొన్ని పరీక్షలయేర్పాటు జేయ నిశ్చయించిరి. ఈ దినవ దలిపిన పరీక్షకుము ప్రకారము కృషి జేసిన వేదపండితుల గౌరవించెదరు. కుంభకోణములో ప్రతియేడు జగద ఆద్యైత సభతో బాటు యీ పరీక్షలు జరుగుచుండును.

పరీక్షాగ్రంథములు

1. బుక్కంహితా, 2. తైత్తిరీయ యజుస్సంహితా (త్రాహ్మణముతోగూడా) 3. శక్లయజుస్సంహితా, 4. సామ వేదసంహితా - తలపకారకాఖా - సామవేద గౌతమకాఖా ప్రకృతి తిహారహస్యమునకు (పట్టణో యేదైనా ఒకటి)-

1 ఆశ్వలాయనగృహ్యసూత్రం, 2 అపస్తంబగృహ్యసూత్రం, 3 జోషాయనగృహ్యసూత్రం, 4 భారద్వాజగృహ్యసూత్రం, 5 పత్యసాహగృహ్యసూత్రం, 6 వైఖానసగృహ్యసూత్రం, 7 అగ్నితేగృహ్యసూత్రం, 8 తైత్తిరీయగృహ్యసూత్రం, 9 భాదిరగృహ్యసూత్రం. పట్టణో యేదైనా ఒకటి (భాద్యసహితముగా) ఆయాగృహ్యముల ప్రయోగమున్న.

వైద్యనాధిపతీయముతో ఆకాశకాండమున్న క్రాధ కాండమున్న ఆధవా నిర్ణయసింధు.

తమతమ వేదములో యిట్లువేదం మంత్రములకు భాష్యానుసారముగా అర్థం చెప్పబయును

ఆయాకాఖలకు వర్తించిన ఒక ఉపనిషత్ గౌతమదర్శన సూత్రం వ్యాఖ్యానసహితముగా.

బహుమానములు

మొదటిసారిలో నుత్తరగారికి "ధర్మజ్ఞ" బిరుదును, ఒక బంగారు ముద్రకము, శాలువయు బహుమతిగా నొసంగుదును. ఇతరులకు తదనుగుణ్యముగ బహుమతి లొసంగుదును. శిష్యులకును ఆసంగ, స్వామియు, వైద్యులు, మాధ్యులు కూడ పరీక్షకు రావచ్చును. ఇంకను వివరములు తెలియకొరకు శంకరాచార్యమఠం, ఏజుటూగారికి, కుంభకోణం వాడవలెను.

అభివృద్ధికాఖ మంత్రిగారి

పర్యటనము

గంజాంజిల్లా

బరంపురం, జూన్ 18:-అభివృద్ధికాఖ మంత్రిగారు బరంపురమునకు 18 వ తేదీ రాత్రి విచ్చేసిరి. జిల్లాకల్యణగారు మునిసిపలు అధ్యక్షుడు, రా. సా. పాకనాటి వెంకటేశ్వరులు నాయుడు మున్నగు సహకార్యసభ్యులు పలువురు సత్కరించిరి. 17 వ తేదీన 'మంత్రిగారు జిల్లాజేయిలు, పశువైద్యశాల, కట్టు నేతవాండ్ల సంఘము, నేతపరిశ్రమపాఠశాల జూచిరి. సాయం కాలము, బరంపురం తాలూకాబోర్డువాడు, కెడ్డి మహాజన సంఘమువారును, జిల్లా సహకారసంఘమువాడును, సన్యాస ప్రత్యుల జడిచిరి. కాలేజీలో మంత్రిగారి రాక సందర్భమున ఆల్పాహారముల విందు పరిశ్రమల ప్రదర్శనము జరిగెను. పట్టుబట్టు దువ్వెనలు దంత పు ఇత్తడి పరకులు ప్రదర్శింపబడినవి.

బరంపురం తాలూకాబోర్డు

తాలూకాబోర్డువారు (1) ఉద్యానములో కొబ్బరిచేకు ఫ్యాక్షరీయు కొబ్బరితాటిపరిశ్రమ నేర్పుకొన స్కూలయక్షువు విమర్శియు (2) వ్యవసాయ ఫారము నిర్మింపుమనియు కొరింపి మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తర విచ్చిరి (3) దాని విషయమున సింహాళ జేతయిడు ఇంగ్లండు పోయియున్నాడనియు అతను వచ్చినపిదప ఆలోచింపబడుననియు బలిపిరి. మిగిలినవిషయముల గూర్చి వచ్చేయేడు విచారించు మనిరి.

సహకారసంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము

సహకారసంఘమువా రొకరినొక సన్యాసప్రత్యులనుకు మంత్రిగారి టిల్లు ప్రత్యుత్తర విచ్చిరి:

మీసంఘముయొక్క గతచరిత్ర చాల విచారకరముగ నున్నట్లు మనజేసితిరి. కాని 1924 జూన్ మాసమునండి మీ సంఘమునందు పనిజేయుటకు మంచి సమర్థులను సహకారాధ్యక్షమునందు ఎక్కువ అధిలావగలవాడును విచ్చిరి. వారిప్రోత్సాహమువలన యీ జిల్లాలో సహకారసంఘముల సంఖ్య 281 నుండి 300 వరకు పెచ్చెను. మరియు నిదివరకు పనిచేయు కుండనుండిన వత్తాకిమిడి పెంట్లు బ్యాంకు బరంపురమునకు మార్చబడినది. ఇప్పుడు 2 పెంట్లు బ్యాంకులు 14 యూనియనులు 300 మైగా సంఘములున్నవి. ఇది నిజముగా గర్వపడదగ్గ సంఖ్యయే. మీరు ముఖ్యముగా రెండు విషయములందు శ్రద్ధవహించవలెను. సకాలమున వసూలుజేయుట, దమ్మిడిలతో సహా రెక్క సరిగానుండుట. ఈ రెండులేనిది యెంత శ్రమ పడినను ప్రయోజనములేదు. అందుచే సంఘములవద్ద సామ్యు తీసికొనునపుడుగాని, తిరిగి వడ్డీ తక్ అసలు రూపమున ఇచ్చి చేయునపుడుగాని బ్యాంకు అభివృద్ధికి తగిన శ్రద్ధవహింపవలెను. నేను ఈ జిల్లాకు క్రిందటేడు సామర్థ్యోటనరకు వచ్చి నపుడే రావలసియుండెను. కాని కాంజాంకరములచే రాజా లకపోతిని. ఇప్పుడైన రాగలిగినందులకు సంతసించుచున్నాను. నూతన యూనియనులన్నింటియందుగూడ గౌరవసహాయ రిజిస్ట్రారును నియమించి దగియున్నవని మీరు నూచించియున్నారు. అట్లేన్నడు జరుగదు. మీరే ఆలోచించి చూడుడు. ఏవో కొన్ని ముఖ్యమైనవానిపేర్లను దెలిపి వాటికి గా|| స|| రిజిస్ట్రారుల పేర్లను మీరే చూచించినవో వారి నేను నియమింతును. మీసన్యాసమునకు కృతజ్ఞత ర్పింపుచున్నాను.

రెడ్డిసంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము

రెడ్డి సంఘమువారి సన్యాసప్రత్యులనుకు గా|| మంత్రిగారి టిల్లు ప్రత్యుత్తర విచ్చిరి:-

"నేను ఈ సంఘము సభయం దధ్యక్షత వహించవలెనని తెలియగనే యిది మావైపు జాలిపట్టింపు గల రెడ్డుకు సంబంధించినది తెలియించిరి. రెడ్డునగా వ్యవసాయదార్లని తెలియుచున్నది. కావున జాతిసహస్యగూర్చి శాకు గల అందోళనయం దియు పోయినది. ఈసంఘము నామిత్రుడు సర్ ఎం. పి. పాత్రోగారు స్థాపించిరిని వినుటకు సంతసించుచున్నాను. వెనుకబడియున్న యీసంఘమును ముందుకు దెచ్చుటకు నాకును కుతూహలముగలదు. ఇచ్చాపురంలో వ్యవసాయఫారము పెట్టుటకుగూర్చి ఇదివర కేమి జరిగినదో యింకముం దేమి జరుగునో బరంపుర తాలూకాబోర్డువారికి తెలియున్నాను. సహకారోద్యమవిషయమున నిచ్చుట అసిస్టెంట్ రిజిస్ట్రారుగారు రికూరతసంఘములను, 6 యూనియనులను స్థాపింపగలిగినందులకు

చాల సంగతిగా నున్నాను. మీ సన్యాసమునకు కృతజ్ఞుడను. మంత్రిగారు వారిని ప్రత్యేకజాతివారిగా గుర్తింపక వ్యవసాయదారులుగనే గనునించినందుకు వారికి ఆసంతృప్తి గలిగి ఆల్పాహారములవిందును బహిష్కరించిరి.

18 వ తేదీన మంత్రిగారు సగరులో సహకారసంఘముల జూచి సాయంకాలము అస్కాపంచదార కార్ఖానా జూచుటకు బోయిరి.

కీర్తిశేషులు బొబ్బాపుద్మనాభయ్యగారు

మీరు 4 వత్సరములనుండి అతిమాత్రవాధిగో బాధకుడు నెలవనములనుండి రాజయత్నవ్యాధిగ్రస్తులై 22 వ తేదీ ఉదయము 6 గంటలకు నలుగురు పుత్రికారత్నములను సరిమణిని మిత్రబృందమును విడనాడి తమ నలువదియొకటవ వత్సమున దివంగతులయిరి. వీరిమరణవార్త గ్రామములో నాబాలగోపాలమును దుఃఖించినవలె జేసినది. మీరు బాఖ్యమాదిగ దేశభ్రతోగూడ నృద్ధివొందిరి. బాల్యదేశాభిమానమునకు మాబాలికా పాఠశాలయు, పిమ్మట పౌరసేవా ప్రాముఖ్యమునకు యూనియన్ బోర్డు అధ్యక్షతన జేసినవయ్యు, ఖద్దరునిర్మాణకార్యక్రమమునకు తిలకాతీయ నేతపరిశ్రమసంఘమునకు అధ్యక్షుడుగ నుండి జేసిన సేవయు నిదర్శనములు. కాంగ్రెసు సంఘమునం దత్యంత కట్టుదలతో నే వ జేయుచు విదేశేష్త్రదహనము గురించి చెప్పవలసినచ్చినపుడు నందలొంది విలువగలపట్టుదుకూలముల నగ్నిదేవునకు ఆహూతి నొసంగిరి. కమ్మచూహజనసంఘమును ఒక పవిత్రముగ మహోద్యమము సృజించిన ముఖ్యులలో వీరికొక్కరులు యే గాక కమ్మ మహాజనసంఘమునకు చిరకాలము కార్యదర్శిగ నుండి సంఘోద్ధరణముకై నిరంతరమునకు నేవ జేసిరి. సంఘసంగ్రహణ, నిమ్మజాత్యుద్ధరణ యనునవి వీరి యభిమానములములు. దేశహితమున ప్రతికర్తార్యమును వీరి సహాయప్రోత్సాహముల నందనిది లేదని చెప్పవచ్చును. వీరి జాతీయవిద్యాభిమానమునకు, గుర్తుగ కవుత్రాగ్రామములోని ఆంధ్రలక్ష్మీ జాతీయ విద్యాలయమునకు మూడు రెండుజేలు కిమ్మరుగల ఒక్క ఎకరము మాగాణిభూమివలెను తమ మరణకాసమున తేగొనిరి. ఇట్టి దేశారాధకుని మరణమువలన, కవుత్రాగ్రామము ఒక పౌరముఖ్యుని, కర్షకవర్గ మొకనాయకుని, దేశహితు లొక మిత్రత్వమును, కమ్మ సంఘ మొకనాయకుణిని గోల్పోయెను. దుఃఖముద్రుమన మునిగియున్న వీరి కుటుంబమునకు మా సానుభూతి ర్తెలుపుచు వీరి యాత్మకు పరమాత్మ కాంతి నొసంగుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

కవుత్రము పౌరులపక్షమున, పర్యవసేని నారాయణరావు.

కాకినాడతాలూకా కాంగ్రెసు

సంఘము

కాకినాడ తాలూకాబోర్డు కాంగ్రెసు

అధ్యక్షులకును ప్రజలకును విజ్ఞాపనము
ది 18-6-1925 సం॥ తేదీని తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ సాధారణసభ సమావేశమై కాకినాడ తాలూకాలో 200 మందిని కాంగ్రెసు సభ్యులను శిష్యుకాలములో చేర్చించుటకు తీర్మానించియున్నారు. మరియు తాలూకాబోర్డు మొబర్లు వారివాణిర్కాలలో కనీసము 50 మంది చేర్చుటకు కోరబడిరి. కావున సాధ్యమైనంతవరకు సూలువందా సభ్యులను జేర్చి యీకార్యాలయమునకు వారిపేర్లను నూలును పంపగోరదను. ఇదివరకు కాంగ్రెసు సభ్యులకు చేరనివారు స్వయముగ పడికిన నూలుగాని కొనిగాని ఈ నెలఖిరులోగా యీకార్యాలయమునకు చేరునట్లు తప్పక బంపగోరదను.

కొని పంపదలమకొనివారికి గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు ఖాదీభండార్, కాకినాడలో నూలు వెలకు బోరుకును.

కొటమ ర్తి చినిరెఘుపతిరావు,

కార్యదర్శి.

బందరుతాలూకా పెడన, కప్పలవోడ్డి గ్రామములలో దేవాంగ మహాజనులు సభలుగానించి బొగ్గర ఆదివారాయణ గారిచే తమ కులీన్నతినిగురించిన విషయములను ఉపన్యాసకముల మూలముగా విని యానందించినట్లు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

త మా షా లు

(ఆంధ్రనామ సం. ప్రత్యేకము)

గౌరవం

గౌరవాధిపతి:—నీ వేదమునా చెప్పుకుంటావా?
మధ్యయ:—తప్పకుండా చెప్పుకుంటానండి. నాకు విధించే శిక్ష నాహాదాకు, నాగౌరవానికి తగినట్లుగా ఉండాల్సింది, ప్రార్థిస్తున్నాను.

గౌరవాధిపతి:—అయితే, నీకు దీర్ఘశిక్ష విధించాలి. పదిసంవత్సరాలు విధించాను. నీవు కోరిందేదగద!

ప్రీతిపూర్వకము

కక్షిదారుడు:—“ఈశేసు గెలిస్తే, మీకు వేయిరూపాయలు ఫీజు ఇస్తాను.”

ప్రీతిపూర్వకము:—అయితే మంచి సాక్షులను సంపాదించి తెచ్చుకో.

శేసు గెలిచినతరువాత ప్రీతి రిట్లెను.

ప్రీతిపూర్వకము:—నీశేసు గెలిచింది. నీకు చాలాకష్టపడ్డాను. నాకిస్తానన్న చెయ్యిరూపాయలు ఏమి?

కక్షిదారుడు:—మీరు సాక్షులను తెచ్చుకోండి.

లోపం

భర్త:—పెద్దయినపుడు నీవు మంచివాన వనుకున్నాను.

భార్య:—నాకు ఒక కన్ను మెల్లని మానాయన అప్పుడే చెప్పారా!

డాక్టరు బిల్లు

భర్త:—డాక్టరు బిల్లుపంపుతే ఇప్పుడే రెండు పదిరూపాయలతోట్లను ఇచ్చాను.

భార్య:—మంచిపని చేసారు. ఇంకా రెండు బిల్లులు ఇచ్చుకోండి. మనశిల్లవాడు మనకు దక్కుతాడు.

కారణం

డాక్టరు:—నాకు ఇదివరకే ఎందుకు కలుగరంపలేదు? నీభర్తకు స్పృహతప్పేవరకు ఉరుకోవడం తప్ప.

భార్య:—స్పృహ ఉన్నంతవరకు, మిమ్మును పిలవవద్దన్నారు.

లెక్కలు

తండ్రి:—నీవు ఎనిమిదివరకు లెక్కచెట్టావు. ఆపైన వచ్చేదేమిటి?

బాలుడు:—నిద్ర.

మందులు

వైద్యుడు:—నామందులు ఇరవై సంవత్సరాలనుంచీ అమ్ముతున్నాను. ఇంతవరకు ఎవరూ మంచివి కావనలేదు.

బాటసారి:—అయ్యో, చనిపోయినవా రెవరూ, నూట్లాడలేరండి.

అద్దె

ప్రయాణికుడు:—నేను ఏమి ఇవ్వాలనండి. నాబిల్లు చూడండి.

హోటలుయజమాని:—మీగడి వెంటరు చెప్పండి.

ప్రయాణికుడు:—నేను గదిలో పడుకోలేదండి, బిలియర్డ్స్ బుమిద పడుకున్నాను.

హోటలుయజమాని:—అయితే, గంటకు రూపాయండి.

జంతువులు

ప్రశ్న:—హిందూదేశంలో దొరికేజంతువులు పదింటి పేర్లు చెప్పు.

జవాబు:—ఒక కుక్క, లోమిడి పండులు.

జాలి

ఒకడు:—నిన్ను చూస్తే జాలివేస్తున్నది.

మరియొకడు:—ఎందుకు?

ఒకడు:—నా భార్యకు కొత్త చీర తెచ్చి పెట్టాను. దానిని నీ భార్యకు చూపిస్తాననిచెప్పి, తీసుకు వెళ్లింది.

ఎండ

పిల్లవాడు:—ఎండను జూచి “పోపో” అని చేతితో తోలుకుంటాను. కాని ఎంత తోలినా పోలేదు.

మార్గము:—అబ్బాయి, నీవు అసహజులావు. ఎండ ఏమీ చెయ్యదు.

వంటవాడు

వంటవాడు:—అయ్యో, తను తు వంటకునువ్వుడు కావతానా?

వంతులు:—నిన్ను నే, బోడిని వదులుకున్నాము.
వంటవాడు:—అతడిపంకరి నాకు తెలుసుకుంటానీ.
అయితే తేవువచ్చి మళ్ళీ కనుక్కుంటాను.

నిద్ర

వైద్యుడు:—నే నిచ్చినమందు పనిచేసి, మీ భార్యకు రాత్రి నిద్రపట్టిందా అండీ?

భర్త:—రాత్రి చాలా యిబ్బంది కలిగిందండి.

వైద్యుడు:—అయితే నిద్రపోలేదా, ఏమి?

భర్త:—నా భార్య బాగానే నిద్రపోయింది. కాని చంటిపిల్ల తెల్లవార్లా ఏడుస్తుంటే, మాకెవరికి నిద్రపట్టలేదండి.

గణితం

టీచరు:—నూరుమూడిపండ్లను, నలుగురు బాలురకు పంచియిస్తే, ప్రతివాడికి ఏమివస్తుంది?

విద్యార్థి:—కడుపునొప్పి.

ముద్దు

తల్లి:—నీపెండ్లికి నన్ను పిలుస్తావా?

పిల్లవాడు:—పిలవను.

తల్లి:—నేనేంపాపముచేశాను?

పిల్లవాడు:—నీపెండ్లికి నన్ను పిలిచావా?

స్వప్నికర్త

ఉపాధ్యాయుడు:—నిన్ను పుట్టించింది ఎవరు?

మొదటిపిల్లవాడు:—నాకు తెలియదు.

రెండోపిల్లవాడు:—దేవుడు.

ఉపాధ్యాయుడు:—నీకెందుకు తెలియదు?

మొదటిపిల్లవాడు:—నేను చాలకాలంకొండట పుట్టడం చేత, దేవుడినంటే మరచిపోయానాను. వాడు నాకన్న చిన్నవాడు కాబట్టి జ్ఞాపకంఉంది.

ఒప్పుదల

రైల్వేఇన్ స్పెక్టరు:—ఈపట్టెలో కూర్చోదానికి ఏమి లేదు. ఇది ఆడవాండ్లబండి.

యువకుడు:—నేను వారిలోవాడనే.

మోటారుబండి

ఎల్లయ్య:—మోటారుబండి చెడిపోయింది. ఏంచెయ్యమన్నారు.

బాగుచేసేవాడు:—(పరీక్షించి) అయ్యో, యీబండికి ఊడగొట్టం మంచిదేకన్నది. కొత్తబండికొని, దానికి యీ గొట్టం అతికించండి. సరిపోతుంది.

ఉపయోగం

ఉపాధ్యాయుడు:—దేవుడు మనకు చెవులు ఎందుకిచ్చాడు?

బాలుడు:—ఎవరు చెప్పకొనే పంకతులు వారు వివదానికి.

దొంగలు

భార్య:—కొంద దొంగలున్నట్లున్నారు. వెంటనే కిందికి పొండి.

భర్త:—దొంగలతోను, తోడుబోతులతోను నావంటి పెద్దమనుష్యులు కలస్తారనుకున్నావా? ఏమీ తెలియకుండా అట్లా మాట్లాడుతావేమి?

వ్రాయడం

వ్రాయడం చేయకున్నానని, బాలుడు కొన్ని పిచ్చిగీతలను గీచెను.

తల్లి:—వ్రాసింది చదువు.

బాలుడు:—నాకింకా చదవడం, రాలేదు.

సాక్ష్యం

మేజిస్ట్రేట్:—నిన్ను కొట్టారని ఫిర్యాదుచేశావు కద. సాక్షులున్నారా?

ఫిర్యాది:—ఒకసాక్షి ఉన్నాడండి, అయితే కొట్టినప్పుడు లేదండి.

బడాయిగొడ్డు

ప్రశ్న:—బడాయి గొడ్డులే ఎవరు?

జవాబు:—నిన్నుగురించి చెప్పుకోదలచిన పంకతులను తనను గురించి చెప్పుకునేవారు.

ఫోటో

రామయ్య:—నా ఫోటోగ్రాఫ్ అంతా పాడుచేసాడు. చూడు ఎట్లాఉన్నదో?

ప్రేమితుడు:—నిజమేగాని, నీరూపం మాత్రము ఉన్నది ఉన్నట్లుగా పడ్డది.

అఖిల బర్తానమితి

ప్రథమ వార్షిక సమావేశము

బర్తా వాంఛించుచున్నము

ముఖ్యమగు తీర్మానములు

రంగూరు, జూన్ 21:—బర్తాదేశముందలి వివిధరాజకీయ పంథులను సమ్మేళనము గావించుటకు ప్రయత్నములనుపట్టుటకు నిరుడు హెంబాదాయండు నిర్వహించిన అఖిల బర్తా సమితియొక్క ప్రథమ సమావేశము రంగూరుజూరిలో హాలునందు నేడు జరిగెను. మండలివాస్తవ్యులగు యొక్కాయానుగా రగ్రాసనాధిపతిగ నెన్నుకొనబడిరి. సమావేశమునందు పెక్కు కాసనభ్యులును, బౌద్ధసన్యాసులును, వారీమణులును హాజరైరి. బర్తావాంఛించు చిత్తుచట్టముపై చర్చ జరిగెను. కాని అది విపులముగ విమర్శింపబడుటకు మరియొక సమావేశమునకు వదలివేయబడెను. అంగవికలులు, ఆపరాధులు, దేశదిమ్ములను బర్తాదేశములోనికి రాసేయవలదనియు, రాజకీయ సేరసులను బర్తాలోనికి గవర్న మెంటు వంపవలదని గోరుచు బర్తాదేశములోనికి వలసవచ్చుటనుగురించిన రిపోర్టునిపూర్వచేసెను. బర్తాబౌద్ధకాసముక్రింద కథావరులలో నెవరైనను గు బౌద్ధమతమునైనయెడ ఆవివాహము న్యాయసమ్మతముని గా వింపవలయుననియు, బర్తాదేశములు గాని వారి పాలు భూములుగాకుండ రక్షింపవలసినదనియు, బర్తా కార్మిక బోగోసు ప్రాత్యహముగావింపవలసినదనియు సిఫార్సుచేయబడెను. బర్తా విపాయలకు తిరిగి వైద్యముందు చేర్చుకొనవలయునని తీర్మానింపబడెను. క్వేటాయందు సంభవించిన శరదలచే నష్టపడిన రైతులకు కొంతాను రిజర్వనందు భూములనీయవలయునని తీర్మానింపబడెను.

కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిన విషయ కాన్ఫరెన్సు పూర్తిఅయ్యెను. (ఆ. ప్రె.)

ఫిల్లీ మ్యునిసిపాలిటీమీద ఇంజంక్షను ఉత్తరువు

ఫిల్లీ జూన్ 20:—వై.ఎల్.కె.ను జరిపే విషయములో జరుపమాడదని ఫిల్లీ మ్యునిసిపాలిటీ మొదటి రిటర్నింగు ఆఫీసరుమీదను డిప్యూటీ కమిషనరుమీదను కార్యదర్శిమీదను ఫిల్లీ సబుజడ్జి సయ్యును అబ్దుల్ హక్కుగారు పంపిన ఇంజంక్షను ఉత్తరువు విషయమై ఆట్టి ఇంజంక్షను ఉత్తరువును తొలగింపవలసిన దని ప్రతివాదులతరపున ప్రభుత్వ న్యాయవాది సురాజ్ నారాయణగారును, మ్యునిసిపాలిటీ ప్రీడరు రావుబహదూర్ రాజనారాయణగారును ఒకదరఖాస్తు పెట్టిరి. జడ్జి వాద ప్రతివాదులను విని ఇంజంక్షను ఉత్తరువును రద్దుచేయుటకు విలు లేదని తీర్పుచెప్పెను. వాదుల తరపున శేను 29 తేదిన విచారించబడును. సారాంశము లిప్పుడు తయారు చేయబడును. (ఆ. ప్రె.)

బాంబులుచేసే బంగారాయువకు డొకడు అరెస్టు చేయబడుట

అల్లాబాదు, జూన్ 20:—కలకత్తానుండి వచ్చినటువంటి రామనీను చంద్రమిత్ర అనే బంగారాయువకు డొకడు అనుమానము క్రింద అరెస్టుచేయబడి 500 రూపాయల రెండు నెహ్యూరిటీలతో నొక బాండు యీయవలసినదని అడుగబడెను. ఈముద్దాయి తనను బెంగాలు రిగ్యులేషను క్రింద పోలీసువారు చెదకు మన్నా రినియును అందువలన కలదామకొనుచున్నా ననియును బాంబులు చేయుట తెలుసుననియును రైల్వే ప్రేషనుపద్ధతున్న కానింగుహోటలు మనుష్యులలో నొకనితో చెప్పెను. బాంబులు తయారుచేయువిధమును బెలుపునట్టి కాగితముకట్టి ముద్దాయివద్ద నుండెను. ఎలెక్ట్రిక్ బ్యాటరీని తయారుచేయు విధమే అందున్నదని ముద్దాయి చెప్పెను. కలకత్తా నుండి వచ్చిన సమాచారములన ముద్దాయి చెడునడతగలవాడనియు అందువలన తన పినతండ్రి చేత యింటివద్దనుండి తరిమివేయబడెననియు తెలియుచున్నది. శేను తిరిగి విచారించబడును (ఆ. ప్రె.)

దొంగతనముగా తెచ్చుచున్న కొకయిను

పట్టు బడుట

కలకత్తా, జూన్ 20:—గార్డెను రీచి నిలచిన “లేరియా” స్టీములో 40 రూపాయల విలువగల 528 డౌనుస్ల కొకయి నును కట్టెక్కు డిపార్టుమెంటు మనుష్యులు పట్టుకొనిరి. ఇదంతయు చిన్నచిన్న తగరపు పెట్టెలలో నుంచుబడి స్టీములోక్రింది భాగమున దాచిపెట్టబడెను. ఇంతవరకెవరను అరెస్టుచేయబడలేదు. (ఆ. ప్రె.)

తెలకు స్వరాజ్యనిధి వీధిభముగ వ్యయమైనది అని ఇం
కను పలువురు సందేహించుచున్నారు. పంజాబునదొక ప్రచా
రకుడు ఖిద్దర్ ప్రచారము పలువురు పర్వతీన మొనర్చుచుండ

పలువురు ఈవిధమున ప్రశ్నించినని నాకు తెలుపుచున్నాడు. అప్పుడప్పుడు సంపూర్ణముగ లెక్కవివరములు ప్రకటింపబడినవి. ఈవిధమున వివరములను ఆడిటరులకుడ సరిచెప్పినందునాదురు. ఈవిధ 21 రాష్ట్రములను పంచపెట్టబడినవి అన్నియోలక్షల రూపాయలు నిధిలేమగు ఖర్చులకు దారితీసే ప్రత్యేకింపబడినవియే తెలిసికొనవలయును. యావద్భారతలెక్కలు, రాష్ట్రముల లెక్కలు, ఆడిటరులచే తనిఖీచేయబడి ప్రకటింపబడినవి. కొన్ని కొన్ని చోట్ల కొన్ని మొత్తముల దుర్వ్యయము జరిగినది. కొన్ని మొత్తములు అపహరింపబడినవి. అయినను ఏకాదేశముతో ఈవిధ ఏర్పరుపబడెనో ఆదేశముకొరకే ఈవిధి వచ్చిన విరాళములవ్యయపరచబడెనని నేనుచెప్పగలను. లెక్కలచూచుటకు ఓర్పుగలవారికి సందేహించుటకు అవకాశముండదు.

* * * * *

ప్రత్యేకవిరాళముల వివరముమీ?

నాకచ్చటచ్చట సమర్పింపబడిన ప్రత్యేక విరాళముల వివరముమీ అని ఈవిలేఖకుడే ప్రశ్నించుచున్నాడు. సాధారణముగ ఏప్రదేశమువారైతే నాకు ప్రత్యేకవిరాళమిచ్చుచున్నారో ఆమొత్తమును ఆప్రదేశమునందే ఖర్చు ప్రచారమునకు వినియోగించి తిరిగి ఇచ్చివేయుట నా ఆచారము. కాని ఆ విరాళమును సద్వినియోగ మొనర్చువారు ఆప్రదేశమునందు దొరకకుండిన ఆశ్రమము ద్వారా ఖర్చుప్రచారమును జరుప నేనామొత్తము నుపయోగించెదను. ప్రత్యేకపు ఖర్చులకు విరాళమివ్వబడినను ఆఖర్చులకే ఆవిరాళమును వ్యయపరచుటకు నేను ఏర్పాటు చేయుచుందును.

* * * * *

ఇప్పుడేమి లాభములేదు

ఆ పంజాబీ విలేఖకుడే ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు: "నేను ఖర్చు హాకింగు చేయునప్పుడు ప్రజలు విచిత్రముగ ప్రశ్నలు అడుగుచున్నారు. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు షీడడేయండ్లనున్నది. ఈ ఖర్చు హాడావిడి ఇప్పుడెందుకు? కాంగ్రెసునకు మరల ప్రాముఖ్య మేర్పడినపుడు మేము ఖర్చు ధరించెదము. అంతవరకు మేము విదేశీగడ్డలను ధరించెదము. ప్రస్తుతము కొంతకాలము సుఖముగవిదేశపు గడ్డలను కట్టుకొను అవకాశము మా కియ్యవలెను" అని కొందరు వక్తిగ చెప్పిరి. కాని ఖర్చువివరముమీ అభిమానము చూపువారుకూడ యున్నారు. ఒకవక్తిలు నాఫర్మ కొంత ఖర్చుధరకు కొని, వారమునకు రెండుపర్యాయములు ఖర్చు హాకిచేయుటకు కొందరిని ప్రోత్సహించిరి.

ఈ తాత్పర్యము తగ్గక పనిచేయుచున్నవారిని అధికముగ చూచియున్నాను. కాని విలేఖకుడు వ్రాసినవిధమున వక్తిలసోదరులవలె ప్రశ్నించినవారిని నేనెన్నడు చూచియుండలేదు. ఖర్చు తాత్కాలికముగ ఉపయోగించవలసిన వస్తువని వారిఅభిప్రాయము కాబోలు. ఖర్చు భారతయోగ్యముగ శాశ్వతపదార్థము. ఆహారవిషయములందు గోదములు బియ్యము ఎట్లో భారత విషయములందు ఖర్చు అట్టిసానమును అలంకరించియున్నది. విదేశపు వస్త్రములను ధరించు సౌఖ్యమును కొంతకాలము అనుభవించెదమని ఆవశ్యకతపట్టు పరిహాసమునకని నమ్ముచున్నాను. ఏల యనిన విదేశవస్త్రములను ధరించుట సౌఖ్యమా? బానిసత్వమునందు సౌఖ్యమున్నదని చెప్పినట్లున్నది. దక్షిణ రాష్ట్రములందు బానిసత్వము అంత మొందింపబడినపుడు కొంతమంది బానిసలు తమకు స్వాతంత్ర్య ముక్కరలేదని మొరపెట్టుకొనిరి. బానిసత్వమే వారికి సహజమయ్యెను గదా!

* * * * *

బీదలకు అన్న మిడుడు!

49 వ బెంగాలీ రెజిమెంటునకు చేరిన వారొకరు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ప్రపంచ నాయకులలో మీరు అగ్రగణ్యులని అందరు అంగీకరించుచున్నారు. మహానాయకుడు చేయవలసిన పని ఏమి? భారతదేశమునందలి కోట్లకొలది బీదలకు అన్నమిడుటయే మహానాయకుని ప్రథమధర్మము. 88 కోట్ల భారతీయులకు పొట్టుకు అన్నము, మొలకు గుడ్డ లేనంతకాలము స్వరాజ్యము పొందగల మనుట కలలోనివార్త. నూరుకోట్ల రూపాయలు నాకిచ్చిన ఒకక్షణములో నేను స్వరాజ్య మివ్వగలను. రాటుసుగురించియు స్వరాజ్యము గురించియు మీరు నిరంతరము మాట్లాడుచుందురు కాని ఆకలిచే కృశించుచున్న బీదలకు ఆహార మిచ్చు విషయమై మాట్లాడుటలేదు. తినుటకు అన్నము లేనివానికి రాటపై నూలు తీయవలయునని ఇచ్చి ఎట్లు పుట్టగలదు? ఊదాగ్గ నినారణము ప్రథమకర్తవ్యము. వస్త్రముపై చింత రెండవవిషయము. దినపంతయు దిగంతియ్య నేనుండగలను. కాని రెండుగంటల కాలమైనను ఆకలితో

నుండబాలను. భారతీయులకు మీరు కడుపునిండు ఉపాయము చూపించిన, వారు మీసంజేతము తప్పక అనుసరింపగలరు."

ప్రశ్నమున నాయకులలో అగ్రగణ్యుడను బిరుదుమును నిరాకరించుచున్నాను. నే నెప్పుడు ఈ బిరుదుమును కోరి యుండలేదు, అంగీకరించి యుండలేదు. అట్లును నాశక్తి సామర్థ్యములు ప్రతిదినము నాకు అనుభవమునకు వచ్చుచున్నవి. ఈసమర నాకింకను సిద్ధించలేదు. కాని ఊదాగ్గచే ఏడింపబడుచున్నవారికి ఆహారము కలుగజేయుటకు సంపత్ యోగ్యమే నే నాదారియందే యున్నాను. ఏలయనిన రాటుము ఈసలమును కలుగజేయునని నాకు సంపూర్ణ మైననమ్మకమున్నది. నిజముగ వస్త్రము ఆహారమువలె ప్రధానముకాదు. అప్రధానమైనదే కాని రాటుము ప్రభువుమున ఆహారమును కలుగజేయును. దానితోపాటు వస్త్రములుకూడ ఇచ్చును. ఒకటేపర్యాయము నూరుకోట్లరూపాయలు లెవ్వలయునని నే నుద్దేశించుటలేదు. సంవత్సరమునకు 60 కోట్ల రూపాయలు బీదల కివ్వవలయునని నా ఉద్దేశము. బీదలకు ఆహార మిచ్చినవారు నా సందేశమును అనుసరింతురను వాదమును అంగీకరించు చున్నాను. వైద్యుడు గోగనివారణమునకు దారిచూపగలడు. తదనుగుణ్యముగ ప్రవర్తించుట కోగి చేయవలసినపని. ప్రజలకు కావలసినది ధనముకాదు, పని. పనియన్ను ధనమున్నను ఒకటే. ఎవరైతే బీదలకు పని చూపుచున్నారో, వాడే బీదలకు అన్నము వస్త్రము ధనము ఇచ్చినవా డగును. రాటును ప్రతిబీదవానికిని పనిని కలుగజేయు చున్నది. ఇంతకన్న మంచిసాధనము దొరకువరకు దీనినే ఉపయోగించుకొనవలెను.

* * * * *

తమిళ నాడు

వివిధ రాష్ట్రములందు నూలుచందా చెల్లించిన కాంగ్రెసుసభ్యుల వివరములను తెలుపు పట్టికయందు తమిళనాడున 1400 సభ్యులున్నారనియు వివరములు తెలుపబడ లేదనియు వ్రాసియుంటిని. రాష్ట్రపు కాంగ్రెసు కార్యదర్శి వివరములు తెలుపుచున్నాడు. ఏతరగతి సభ్యులు 989, వితరగతి సభ్యులు 802 మంది యున్నారుని కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు. ఈ వివరములు ఉత్సాహనకములగు నున్నను తమిళనాడికిను ఎక్కువకృషి సలుపుట సులభమని ఆభిప్రాయపడుచున్నాను.

* * * * *

స్వదేశ విదేశ బాంధవ్యము

ఇతర దేశములకు హానికరముగ నుండునెడల తనదేశమునకు నేపజేయుటలేదని ఒకవాడి నిశ్చయించుకొన్నట్లుల కనను దార్జిలింగులో నొక మహాళయుడు నాకు జెప్పెను. ఆకథ యంతయును నాకు బాగుగ చెలియజెప్పబడినది. అంతయును వినగా ఆయన నేను చెప్పవలసిన గాని వ్రాయవ్రావలసిన గాని అనుసరించుచున్నట్లుల చెప్పినను అట్లు చేయుటలేదని గానించుచున్నదని చెప్పితిని. నా దేశభక్తి సంపచితము గావనియు నాకు భారతదేశమేమేగాక ప్రపంచమంతట మేమును గావలసినదేయనియు ! ఆతనికి జెప్పితిని. మరియొకవాడు గూడ జెప్పితిని. మానవమాత్రుడైన నాలోపములు నేనెరింగినవాడనగుటవలన నాదేశసేవమాత్రము చేసిన బాలునని తృప్తి జెందియుంటిని. అయితే మరియొక దేశమునకు హానిజేయు నుద్దేశ్య మేమాత్రమును లేకుండమాత్రము బాగ్రత్త నుండును. స్వదేశాభిమానము లేకుండ విదేశములపై గూడ ప్రేమగర్భియుండుట అసంభవమని నాయభిప్రాయము. దేశీయత సిద్ధించినపుడే అనగా వేర్వేరుదేశము ! లన్నియును కలసి కట్టుగంటి ఒక్కటిగ పనిజేసినయెడలనే విదేశాంధవ్యము సాధ్యమగును. దేశీయతలో పాపమేమియను లేదు. సంకుచితము స్వార్థపరత్వము యితరులతో సంబంధము లేకుండుట యివిమాత్రము యీకాలపు దేశములందు పాపములుగ నున్నవి. ఇతరులు నష్టపడి పాడైతే లాభముసాందవలెనని ప్రతిపాదించు జూచుచుండురు. భారతజాతీయత మాత్రము వేరుమార్గము వ్రొక్కినది. ఈదేశము మానవాళికంఠము నేనజ్ఞుని లాభమును గలుగజేయుటకై కట్టుబాట్ల జేసికొని స్వైక్యకరింపగోరును. ఎట్లైనను నాదేశభక్తి విషయమునగాని జాతీయత విషయమునగాని అనిశ్చయమేమియును లేదు. భగవంతుడు నన్ను భారతీయుల మధ్య బంధనీనపుడు నేను వారికి నేనజ్ఞులనున్నయెడల నన్ను సృజించిన భగవంతుని కవచార్థము జేసినవాడని ననుచును. వారికి నేనజ్ఞయుట యెట్లో నాకు చెలియవచ్చునెడల మానవాళి నేనజ్ఞయుటయే తెలియననలయును. నాదేశమునకు నేనజ్ఞయుటలో యితరదేశములకు నష్టము గలుగజేయు నంతవరకు తప్పుజేసినవాడనుమాత్రము గాను.

మో. క. గాంధీ.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూను నెల 23-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు			
దనియాలు బా 1-కి	రు 80 0 0	మొదలు	42 0 0 కుంతు
లియము బస్తాలు		నెండులు	వరకు
కునుకు తెనాలిని,	ప 48 గలది రు	18 0 0	15 0 0
నల్లారిని	,, డిటా	,,	15 8 0 17 0 0
డిల్లిని	,, డిటా	,,	16 0 0 18 0 0
రాగులు బా. 164 బస్తా 1-కి	,,	8 12 0	9 0 0
శుభ్రము	,,	,,	20 0 0 24 0 0
2. పప్పుధాన్యములు			
శంధులు బస్తా 1-కి ర 205	,,	12 8 0	18 8 0
ననగలు	,, డిటా	,,	12 0 0 128 0
చెనక	,, డిటా	,,	14 8 0 15 0 0
మినుములు	,, డిటా	,,	18 0 0 16 0 0
శులములు ర 164	,,	,,	8 8 0 9 0 0
3. నూనెవస్తువులు			
శుభ్రమునా బా 1-కి	,,	154 0 0	155 0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14 0 0	25 0 0
కొండాపురం నేరు నెనగనకబ్బ బా 1-కి	,,	55 0 0	60 0 0
ఇతర ప్రదేశము	,,	,,	50 0 0 52 0 0
నేరు నెనగనాన గానగ బా 1-కి రు 186	మి.కా.నూనె	182	
బుడుడు బా 1-కి	,,	188 0 0	184 0 0
4. చిల్లరవస్తువులు			
చాయనము బా 1-కి	,,	135 0 0	
కురవము	,,	55 0 0	60 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరిని) బా 1-కి	,,	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు	1-కి రు	50,55	
కాళినా పిపాయకట్టు	,,	,,	70,75
తెల్లము బా 1-కి	రు	85 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	,,	40 0 0	60 8 0
5. ఇనుము			
పట్టా రకం బా 1-కి	,,	82 0 0	88 0 0
చదరం	,,	88 0 0	88 0 0
రవుండు	,,	85 0 0	86 0 0
6. లోహములు			
వెండి 100 కులంకి	,,	71 0 0	74 8 0
జంగారము, కులము 1-కి	,,	21 10 0	21 12 0
సవరము 1-కి	,,	,,	18 9 0
ఇత్తడి బా 1-కి	,,	258 0 0	256 0 0
రాగి డిటా	,,	285 0 0	288 0 0
అస్కాచక్కర 226 బా 1 గలది	,,	88 0 0	88 4 0
7. రంగులు అలిజరై ను			
ఆవుకృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు	,,	54 0 0	70 0 0
తొట్టికృష్ణుడు డిటా	,,	,,	,,
సింహం డిటా	,,	,,	,,
గురం డిటా డిటా	,,	67 0 0	68 0 0
8. దూది			
జోండాపట్టుతూరు 1-కి	రు	800 0 0	
పల్నాడు దూది	,,	240 0 0	
9. నూలు			
జోయంబత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 8 0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	5 1 0	
పుస్తూరు యెనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 4 0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 4 0	
నూరేయెనుగ నెం 20	,,	9 8 0	
జపాన్ నెం 20	,,	9 8 0	
,, నెం 40 ఏ తేలిం అయినను	,,	12 0 0	
వడ్డూర్ నెం 24 1/2	,,	10 4 0	
14 1/2 క్విలర్ పక్షి	,,	7 6 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	,,	10 8 0	
నెం 22	,,	10 12 0	
నెం 12 1/2 బెన్ని సర్కసు	,,	8 8 0	
నెం 14 1/2	,,	8 12 0	

ఆంధ్ర పత్రిక

భారతి

బైందుచేయబడిన సంపుటములు

అందముగాను, గట్టిగాను, సగముతోలు నిండుకాల్గితో 6 సంచికలు

ఒక్కొక్కవాల్కుము చొప్పున బైందుచేయబడినవి.

1924 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు	బైందుకట్టిన సంపుటము	4-8-0
1924 సం॥ జూలై మొదలు డిశంబరు వరకు 6 సంచికలు	డిటో	4-8-0
1925 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు	డిటో	4-8-0

ఈ సంపుటములు కావలసిన సామ్య మణిఆర్థముగ పంపుచూ దగ్గర నున్న రైలుస్టేషన్ లేదా వ్రాసిన రైలుపార్శ్వముగా పంపుము. తపోతో వీ. పీ. ద్వారా పంపిన ఖర్చులు ఎక్కువ లగును.

విలాసము :—

భారతి పత్రికా కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

పురమాషీపనులుకు, పోకరపనులకు సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

బహుమానమిచ్చు గిన్నెలు, పంచెపుల్లటాలు, పజరకములలోను, పరిమాణము లందును మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి. ఇవిగాక గలలమైన చెండిసామానులు, బంగారు బహుమానపత్రములు, దాబరులు, సాదాఉంగరములు, కెంపులు, పువ్వురాగములు చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సవరము బంగారుకు, నీరు చెండికి పూచీనిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద బైందుచేయనివారు ఒకదఫా చేయగోరెదము.

ఉమిడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి

నగలవర్తకులు,

25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

కంపెనీ,

మాత్ర కోశ న్యాయులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను బోషణమును వాడుటచే తప్పుక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాక్సెల్సు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని చుండుల హెతులందు, యికర దుకాణములందు విక్రయమునకు కొరకును.

ప్రాప్తికై కావలసినవారు ఈ దిగువ విజ్ఞాపమునకు వ్రాయవలెను.

C. F. Hall & Co., 45, Singarachari Street Triplicane Madras

నవరము బంగారుతో చేయబడిన

రకంవారిగాజులు, చెయిదులు, అడ్డ గాలు, మల్లెమొగ్గలు ఉంగరాలు వస్త్రా నగలు, చెండిసామానులు, బహుమాన నొసంగుటకు యోగ్యమైన

పత్రములు కవలు వస్త్రా నగలు గ్యారంటీగా నున్నా చెప్పిన టయ ముకు సరిగా పంపబడును. మావద్ద నుంచి వకసారి తెప్పించినచో మీరు

మరియొకసారి మావద్ద తప్ప వేరే స్థలములందు ఆర్డరు యివ్వకు. మరారీలు చాలా సహాయముగా యివ్వబడును.

ఇండియన్ జ్యువెలరీమార్ట్, నగర్తవేట, బెంగుళూరుసిటీ.

కమలాక్రి

(విచిత్రకథ)

గంధకర్త:—నెల్లూరు వెంకటగిరి మహా రాజాకాలేజీ ప్రధానాచార్యులు మ - రా - శ్రీ, రాయసం వెంకటశివుడుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి.

సాంఘికనవల:—ముప్పదేండ్లకు పూర్వపు ఆంధ్రదేశస్థితి, ఆకాలపు చదువుసంధ్యలు, పిల్లల యాటపాటలు, ప్రతాచారవ్యవహారములు, గుణ శీలములు సందర్భానుసారముగ పాత్రలయందు ప్రత్యక్ష మగుచుండును.

120 పేజీలు. ఫెదరైటుకాగితము. మంచి అచ్చు. 0.8-0.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిలుగారు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రథమవి యనయస్కుకన భట్టాకుడు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్టు మాత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భారతలక్ష్యముల సుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వముగు వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృకము కాదను వారి వాదములన్నియు సప్రమాణముగా ఖండింపబడినవి. భాషా నేతు లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడదగిన విశేషము తెన్నియాలపు. — నెల 0-12-0. పోస్టేజీ నెల

విలాసము :—

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

నెం.7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

భారతి

నచిత్రమానపత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును సచిత్రమానపత్రిక ప్రతిసంచికయందును 3,4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్ధసంవత్సరము	"	3	0	0
విడిపత్రిక	"	0	10	0

మీ నే జరు, భారతి.

పోస్టుబాధ్య నెంబరు 212 మద్రాసు.